

årsredovisning
2018

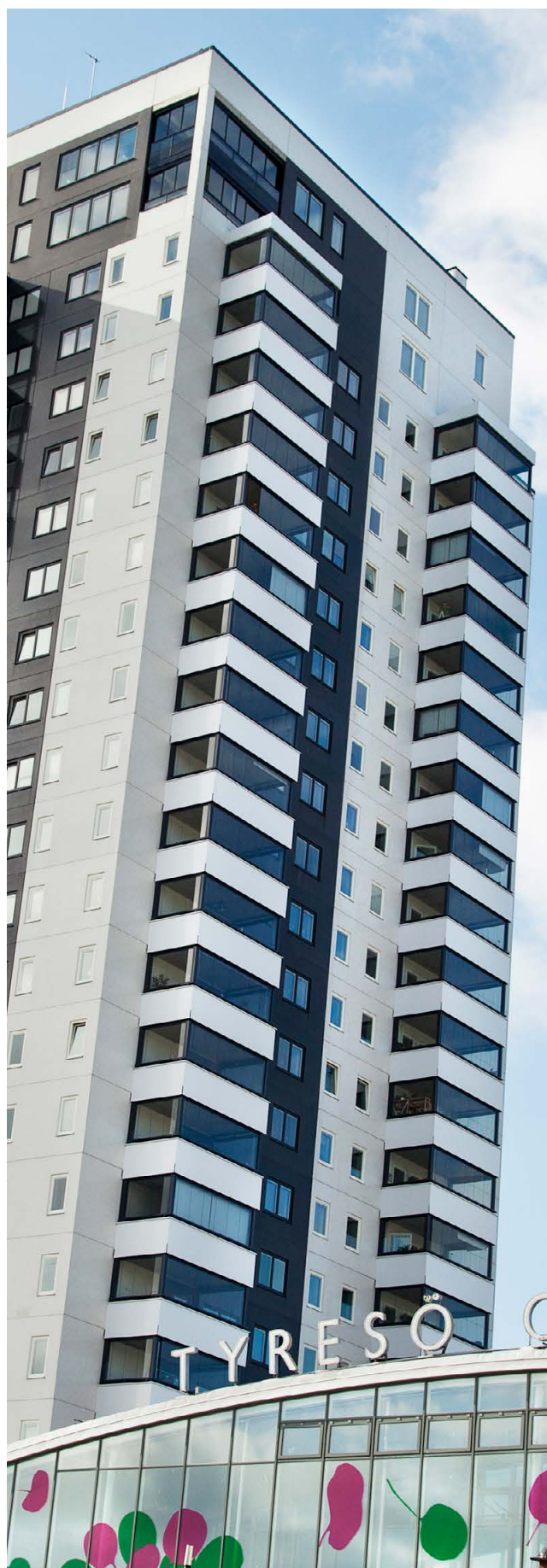
tyresö kommun

Innehåll

Kommunstyrelsens ordförande	3
Kommundirektören	4
Politik och organisation	5
Kommunstyrelsens ledamöter 2018	6
Förvaltningsberättelse	
Viktiga händelser	8
Omvärldsanalys och framtidsbedömning	10
På väg mot vision och mål	13
Tyresös kvalitet i korthet 2017	21
Kommunens personal	23
Vad används 100 kronor av skattepengarna till?	26
Kommunkoncernen	27
Finansiell analys	29
Driftredovisning	38
Investeringsredovisning	41
Tyresö kommuns verksamhet	
Barn- och utbildningsnämnden	46
VO 1: Förskola och pedagogisk omsorg	46
VO 2: Grundskola inklusive grundsärskola och fritidshem	47
Socialnämnden	49
VO 3: Individ- och familjeomsorg	50
VO 4: Omsorg om personer med funktionsnedsättning	51
VO 5: Äldreomsorg	52
Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden	54
VO 6: Gymnasieskola	54
VO 7: Vuxenutbildning	55
VO 8: Arbete och integration	55
Kultur- och fritidsnämnden	56
VO 9: Bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar	56
Kommunstyrelsen	57
VO 10: Plan och exploatering	57
VO 11: Vaghållning och park	58
VO 12: Miljö och trafik	59
VO 13: Vatten och avlopp	59
VO 14: Renhållning	60
VO 16: Näringsliv	60
VO 17: Gemensam verksamhet	61
Byggnadsnämnden	62
VO 15: Bygglövsverksamhet	62
Räkenskaper	
Resultaträkning	64
Balansräkning	65
Kassaflödesanalys	67
Noter	69
Redovisningsprinciper	78
Ordlista	80
Revisionsberättelse	

Kommunstyrelsens ordförande

Anita Mattsson, kommunstyrelsens ordförande

Det ekonomiska resultatet visar tydligt att vi har stora ekonomiska utmaningar. Kommunen har under de senaste åren inte lyckats nå upp till de överskott som behövs för att ha en god ekonomi och kunna göra nödvändiga investeringar i framtiden, och för första gången på 20 år lämnar vi nu ett stort underskott.

Situationen är problematisk och förra årets underskott måste vändas till överskott om vi ska kunna säkra den välfärd som kommer att behövas framöver. Vi kommer därför att jobba hårt med effektiviseringar av kommunens verksamheter för att återgå till en ekonomi i balans.

Den genomförda skattehöjningen var helt nödvändig för att få till stånd en sund ekonomi i balans, där varje generation står för sina egna kostnader. Ambitionen är att i slutet av mandatperioden kunna sänka skatten.

Trots det ekonomiska resultatet är jag stolt över Tyresö kommun. Vi har medarbetare som är engagerade och bryr sig om alla dem som de möter i våra verksamheter, som tar hand om våra barn och våra äldre, som planerar och utvecklar framtidens Tyresö och tillsammans arbetar för att vi ska nå våra strategiska mål.

Under det gångna året har vi anordnat uppskattade evenemang och genomfört insatser för att underlätta vardagen för alla Tyresöbor. I januari anordnade vi för första gången Funkisfestivalen i Tyresö – ett initiativ som värdesätts av både deltagare och publik. I maj fick vi vårt eget Etableringscentrum, som förenklar integrationsprocessen för nyanlända genom att samla alla myndigheter och funktioner under ett och samma tak. Vi bytte till en bättre lärplattform för att förbättra kommunikationen inom skolans område – både internt och med vårdnadshavare. Vi firade 10-årsjubileum av Tyresöfestivalen och invigde den nya parkourparken. Vi uppdaterade Tyresöinitiativet för att Tyresöborna lättare ska kunna vara med och påverka de beslut som fattas i kommunen. Och vi färdigställde 473 nya bostäder.

Vi välkomnade dessutom en ny kommundirektör som framöver kommer att vara en viktig nyckel i arbetet med att lyfta Tyresö kommun till nya framgångar.

Nu ser vi framåt för att säkra framtidens välfärd och alla Tyresöbors välmående och utveckling!

Kommundirektören

Som ny kommundirektör i Tyresö kommun kan jag inte annat än slås av kommunens stora potential. Det är ingen tvekan om att vi också står inför stora utmaningar. Det står att läsa inte minst i denna årsredovisning. Men bra medarbetare och engagerade medborgare borgar för att det finns mycket goda möjligheter att klara av dessa utmaningar och bli ännu bättre.

Tyresö växer. Vi är redan den kommun i Stockholmsområdet som bygger flest bostäder (näst efter Solna). Förra året färdigställde vi 473 bostäder. Vi fortsätter i den andan. År 2035 räknar vi med att vi är 60 000 Tyresöbor.

Men det finns förutsättningar att locka inte bara boende till Tyresö, utan även besökare. En fantastisk natur och ett levande friluftsliv attraherar redan många, men kan locka fler. Här finns det hållbara livet – och stor potential.

En besöksnärringsstrategi finns redan på plats och ska nu sättas i verket. Under det kommande året antar vi också en ny strategi för Tyresös näringsliv. Även här finns att göra. Vi vill locka fler företagare till Tyresö.

Under det gångna året antogs kommunens nya vision:

***I Tyresö finns det hållbara livet,
nära storstad, skog och skärgård.***

I Tyresö finns plats för alla – här trivs nya tankar.

Tillsammans skapar vi trygghet och tillit.

Tyresö är hemma!

Nu siktar vi framåt och låter visionen leda vägen. Tyresö är hemma, men här trivs också nya tankar.

Dessa ska vi ta vara på – både medborgarnas och medarbetarnas. Ett utvecklat och uppdaterat Tyresöinitiativ underlättar för Tyresöborna att komma med egna initiativ och förslag. En vässad organisation med fokus på ständiga förbättringar tar vara på medarbetarnas tankar och idéer om vad som behöver göras för att Tyresö kommun ska leverera ännu bättre välfärd.

Tillsammans skapar vi trygghet, delaktighet och hållbarhet.

Politik och organisation

Tyresö leddes under mandatperioden 2015–2018 av en allians bestående av Moderata samlingspartiet, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna. De hade majoritet i kommunfullmäktige, som är kommunens högsta beslutande instans. Kommunfullmäktige tar beslut i kommunövergripande frågor. Kommunstyrelsen förbereder alla ärenden som ska tas upp i kommunfullmäktige och ansvarar för att beslut genomförs.

Kommunens förvaltningar styrs av nämnder som består av politiker. Nämnderna beslutar om mål och riktlinjer för sina respektive områden.

Huvudansvaret för den kommunala verksamheten ligger hos de förtroendevalda politikerna.

Kommundirektören är Tyresö kommuns högste tjänsteman. Han leder kommunens förvaltningar, som 2018 var fem till antalet.

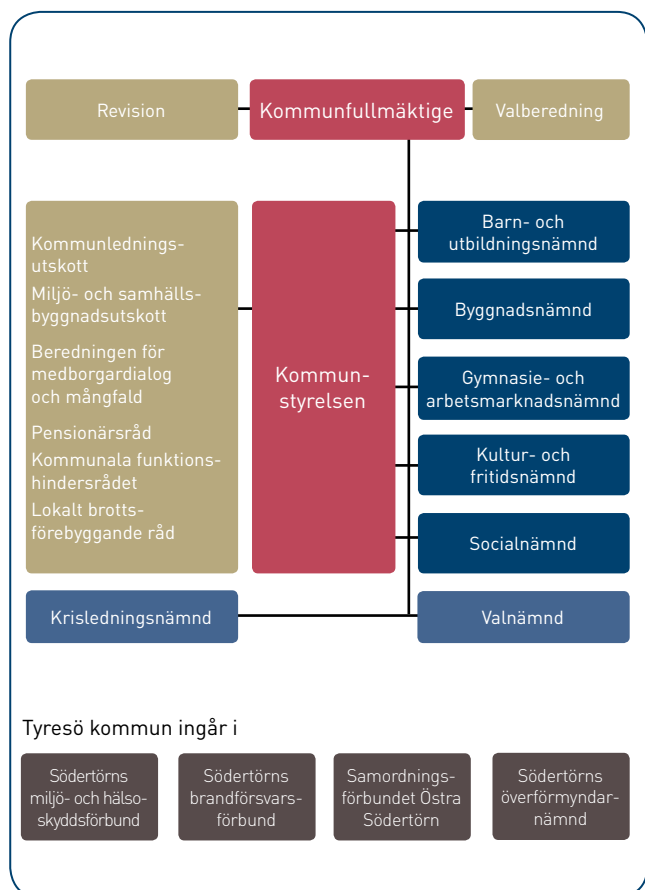
Kommunstyrelseförvaltningen ansvarar för kommunövergripande frågor: ekonomi, HR, kommunkansli, kommunikation, kvalitet, säkerhet samt servicecenter och tekniska kontoret.

Barn- och utbildningsförvaltningen omfattar förskola, grundskola och fritidshem.

Socialförvaltningen omfattar äldreomsorg, individ- och familjeomsorg samt omsorg om personer med funktionsnedsättning.

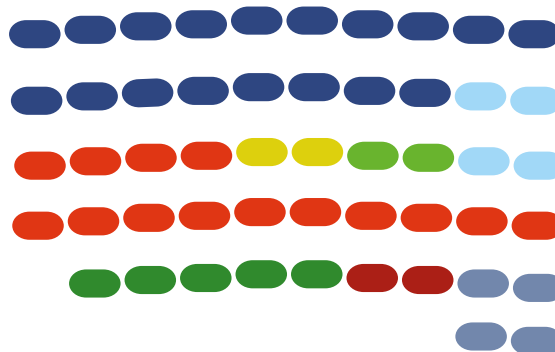
Stadsbyggnadsförvaltningen omfattar plan och exploatering, naturvård, kart- och mättningsarbeten samt bygglov.

Utvecklingsförvaltningen omfattar gymnasium, vuxenutbildning, arbetsmarknad samt kultur och fritid.

TYRESÖ KOMMUNFULLMÄKTIGE

I september 2014 hölls val till kommunfullmäktige. Väljarna röstade fram fördelningen av platserna i kommunfullmäktige:

MAJORITET

Moderaterna	18
Liberalerna	4
Centern	2
Kristdemokraterna	2
Summa mandat	26

OPPOSITION

Socialdemokraterna	14
Miljöpartiet	5
Vänsterpartiet	2
Sverigedemokraterna	4
Summa mandat	25

Kommunstyrelsens ledamöter 2018

Fredrik Saweståhl (M)

Mats Lindblom (L)

Anita Mattsson (S)

Ann-Christin Svensson (M)

Lotta Stjernfeldt (M)

Dick Bengtson (M)

Kristjan Vaigur (S)

Jannice Rockstroh (S)

Carl-Johan Karlson (S)

Marie Åkesdotter (MP)

Anders Wickberg (SD)

Ulrica Riis-Pedersen (C)

Anna Lund (KD)

Förvaltnings- berättelse

Viktiga händelser

En ny vision för Tyresö

Kommunens nya vision antogs över partigränserna och gäller från och med 2019:

I Tyresö finns det hållbara livet, nära storstad, skog och skärgård.

I Tyresö finns plats för alla – här trivs nya tankar.

Tillsammans skapar vi trygghet och tillit.

Tyresö är hemma!

Valet och nytt politiskt styre

Kommun-, landstings- och riksdagsval hölls med det högsta valdeltagandet i Tyresö på 30 år. Utfallet av valet innebar inte ett entydigt resultat, och i oktober tillkännagav Socialdemokraterna, Liberalerna och Miljöpartiet att det hade för avsikt att styra kommunen under namnet Tillsammans för Tyresö. För första gång på 20 år är det en helt ny konstellation partier som styr kommunen. Det nya styret tog över ansvaret för barn- och utbildningsnämnden, byggnadsnämnden och kultur- och fritidsnämnden redan i slutet av november, medan kommunstyrelsen och övriga nämnder övergick vid årsskiftet.

Ny organisation

Kommunens nya organisation beslutades och trädde i kraft i januari 2019. Förberedelserna pågick hela hösten.

Förändringen gäller både nämnderna och förvaltningarna. Syftet är bland annat att lyfta fram äldrefrågorna och stärka integrationen. Den tidigare socialnämnden och

gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden bildar numera tre nämnder:

- äldre- och omsorgsnämnden, som ansvarar för äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning
- social- och arbetsmarknadsnämnden, som ansvarar för individ- och familjeomsorgen samt arbetsmarknad och integration
- gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, som ansvarar för gymnasie- och vuxenutbildningen.

För att bättre kunna serva nämnderna anpassades sedan tjänstemannaorganisationen efter den politiska genom att socialförvaltningen och utvecklingsförvaltningen slogs samman till en förvaltning.

Ny kommundirektör

Kommunen rekryterade en ny kommundirektör. När Bo Renman går i pension i februari 2019 tar Stefan Hollmark över.

Fornudden

I juni vann detaljplanen för Fornudden laga kraft, och arbetet med att utveckla Fornudden kunde påbörjas. En ny skola och ett nytt vård- och omsorgsboende planeras. Under sommaren rustades den centrala delen av Fornuddsparken med nya gångvägar, sittmöbler, belysning och massor av planteringar.

Start av ishallsbygget

Under våren fattade fullmäktige beslut om att genomföra bygget av en ny ishall. Den ska rymma 1 000 åskådare och plats för cafeteria, kanslier och omklädningsrum för Tyresö konsttäckningsklubb, Tyresö Royal Crowns, Tyresö FF och Tyresö Hanviken Hockey. Hallen ska stå klar det första kvartalet 2021, då den gamla rivs.

Invigning av Villa Basilika

I april invigdes det nya äldreboendet Villa Basilika, ett privat vård- och omsorgsboende som drivs i Vardagas regi. Villa Basilika ersätter delar av Björkbackens och hela Ångsgårdens vård- och omsorgsboenden. Förändringen innebär en ökning med fem vård- och omsorgsplatser för att möta den ökade efterfrågan i kommunen.

Etableringscentrum

I maj fick Tyresö ett eget Etableringscentrum. Det är ett av tre (de andra ligger i Haninge och Nynäshamn) och ska underlätta integrationsprocessen för nyanlända. Kommunerna fick 46 miljoner kronor från Europeiska socialfonden för projektet, som samlar alla myndigheter och funktioner under ett och samma tak.

Bostadsbyggande

Under 2018 färdigställdes 473 bostäder i kommunen. Planuppdraget för den första etappen av den nya stadsdelen Wättinge, mellan Granängsringen och Wättingestråket, har lagts ut och en markanvisningstävling har genomförts där bostadsbolagets Sveafastigheter utsågs till vinnare. Totalt beräknas den nya stadsdelen rymma cirka 800 bostäder när den är fullt utbyggd.

Ny entreprenad

Under slutet av 2018 påbörjades upphandlingsarbetet för den största anläggningsentreprenaden i Tyresös historia. Det handlar om en så kallad samverkansentreprenad, som innebär att alla aktörer får komma in tidigt i ett projekt och att projektering och planering genomförs tillsammans. På så sätt kan man bättre ta tillvara allas erfarenheter och kompetenser än vid traditionella entreprenader.

Östra Tyresö

En ny strategi för Östra Tyresö antogs under året. Den fastställer bland annat att hela Östra Tyresö ska byggas ut med kommunalt huvudmannaskap både för allmänna platser, såsom vägar och parker, och för allmänna vatten- och avloppsledningar.

Flytt av Trollbäckens bibliotek

Trollbäckens bibliotek flyttade från Vendelsövägen till ett mer centralt läge vid Kumla Allé 7–9. På så sätt kunde fler välbehövliga förskoleplatser inrättas där biblioteket tidigare låg.

Tyresöfestivalens 10-årsjubileum

För tionde året i rad firades Tyresös civilsamhälle och föreningsliv med ännu en Tyresöfestival. Den satte också publikrekord: från första årets 350 till över 3 000 besökare 2018.

Funkisfestival i Tyresö

I januari anordnades Funkisfestivalen i Tyresö för första gången. Det är Sveriges största melodifestival för personer med kognitiv eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Den deltagare som går vidare representerar sedan Tyresö i den landsomfattande tävlingen. Perdanial Söderlind kammade hem segern i Tyresös deltävling.

Invigning av parkourparken

I samband med Tyresöfestivalen invigdes den nya parkourparken. Bredvid skateparken, mitt emot Tyresö centrum, ligger hinderbanan som är anpassad för både nybörjare och mer erfarna utövare.

Ny webbplats

I februari lanserades kommunens nya webbplats. Efter drygt ett års arbete fick Tyresöborna tillgång till en renare, modernare och tydligare webbplats med mer fokus på service till invånarna. Enligt den webbundersökning som gjordes i slutet av året var Tyresöborna också mer nöjda med den nya webben.

Byte av lärplattform

En ny lärplattform, Vklass, togs i drift. Den underlättar kommunikationen mellan skola och vårdnadshavare. Här kan man följa sitt barns utveckling, hantera frånvaro och få information från lärare. På plattformen finns också kalender, scheman, matsedel och kontaktuppgifter.

Uppdatering Tyresöinitiativet

Tyresöinitiativet utvärderades och uppdaterades. Handläggningstiden har förkortats och initiativet, som gör det möjligt för medborgarna att komma med förslag till kommunen, ska marknadsföras så att fler får kännedom om det.

Omvärldsanalys och framtidsbedömning

Konjunkturen

Sverige har upplevt en lång period av högkonjunktur, men enligt konjunkturbedömarna börjar den nu gå mot sitt slut. Tecken på det är att framtidstron hos hushåll och företag försvagas och att den globala tillverkningsindustrin utvecklas mot det sämre. Den faktor som enligt Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) främst kommer att sänka den svenska tillväxten är en minskning av bostadsbyggandet (Makronytt 1/2019 – februari 2019). SKL räknar dock med en stark konjunktur 2019, särskilt på arbetsmarknaden med låg arbetslöshet som följd. Redan 2020 förväntas en tydligare konjunkturavmattning.

Skatteintäkter

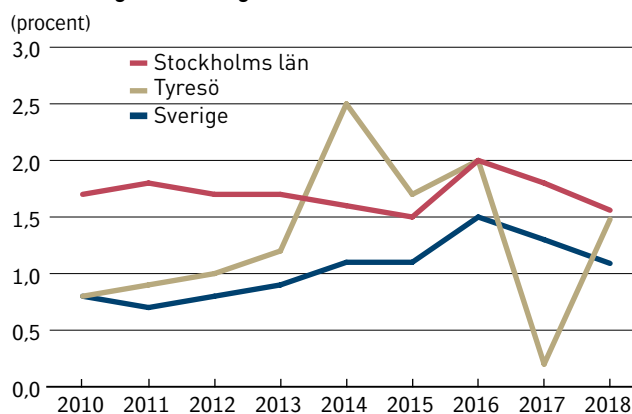
En avmattning av konjunkturen innebär även en avmattning för tillväxten i skatteunderlaget. I ett antal år har kommunernas skatteintäkter ökat betydligt snabbare än kostnaderna med en real ökning av skatteunderlaget. Det har gett kommunerna möjlighet att expandera sin verksamhet och även för många kommuner att leverera goda ekonomiska resultat. År 2018 upplevde Tyresö en betydligt lägre tillväxt i intäkterna från skatter och utjämning än 2017. För 2019 räknar SKL med en liten real tillväxt i skatteunderlaget, men 2020 förväntas ingen tillväxt alls. För Tyresös del innebär den skattehöjning kommunen genomför 2019 att skatteintäkterna ändå ökar.

Bostadsbyggande

Högkonjunkturen har inneburit ett högt tryck på bostadsmarknaden i Stockholmsregionen. Bostadspriserna ökade, vilket har gjort det ekonomiskt attraktivt att bygga bostadsrätter för försäljning. I och med den inbromsning som skedde 2017 har bilden förändrats. Priserna på lägenheter har sjunkit något, men framför allt har utvecklingen påverkat viljan att

köpa nyproducerade lägenheter. Det innebär sjunkande priser på nyproduktionen och att det blir betydligt mindre attraktivt att bygga nya bostäder, åtminstone bostadsrätter. För Tyresö betyder det att de bostäder som redan är i produktion byggs färdigt, men att det märks en mer avvaktande attityd hos bostadsföretagen. År 2018 blev 437 bostäder färdiga. För 2019 förväntas ungefär samma nivå. På några års sikt kan utvecklingen påverka antalet nya lägenheter och därmed även kommunens befolkningsutveckling.

Befolkningsutveckling

Kommunens befolkning växte med 700 personer till 48 004, en ökning med 1,48 procent, nästan lika mycket som i Stockholms län (1,56 procent). Det finns en tendens att ökningstakten avtar både i länet och i hela landet. Utvecklingen i Tyresö påverkas i hög grad av vilka byggprojekt som blir inflyttningsklara. En fortsatt god ökningstakt förväntas 2019, medan det framöver kan bli en svagare befolkningsutveckling än tidigare förväntat.

Demografiskt tryck

Kommunens kostnader påverkas av befolkningsammansättningen. Kommunen ska ge service till alla sina medborgare, men har ett särskilt ansvar för vissa åldersgrupper. Därför är kostnaderna högre för barn och unga upp till gymnasieåldern och för de äldre. Längre har SKL och andra prognosmakare förutspått att när de stora fyrtiotalistkullarna börjar åldras innebär det ett ökat kostnadstryck för kommunerna. Den utvecklingen ser vi början av nu. En analys av befolkningsprognosen från 2017 visar att kommunens kostnader förväntas öka med 8,8 procent från 2017 till 2022, medan skatteintäkterna endast ökar med 3,8 procent. Ökningstakten förväntas bli hög både för för-

skola (+9,3 procent) och gymnasieskola (+17,6 procent), men allra högst förväntas ökningen bli för äldreomsorgen (+24,2 procent). Ökningen för förskolan är den mest osäkra, eftersom den påverkas både av barnafödande och inflyttning. Ökningen för gymnasieskolan påverkas något av inflyttningen, medan ökningen för äldreomsorgen till allra största del består av behov som finns hos den befolkning som redan bor i kommunen. Om befolkningsökningen blir svagare än som förutsattes i 2017 års prognos, blir det färre skattebetalare som ska bära försörjningsbördan för den förväntade ökningen av äldreomsorgskostnaden.

Investeringsbehov

De ökade behoven av kommunala tjänster innebär ett ökat behov av investeringar. Dels ska infrastruktur som vägar, vatten och avlopp byggas för att göra det möjligt att bygga bostäder. Dels innebär utvecklingen att redan befintlig infrastruktur måste uppgraderas för att klara det ökande trycket. Det behöver byggas förskolor, skolor och äldreboenden, men även fler idrotts-, kultur- och fritidsanläggningar. Många kommuner har dessutom anläggningar och fastigheter som börjar åldras och som är i behov av reinvesteringar. Därför finns det i kommunsektorn ett stort investeringsbehov.

Utvecklingen i Tyresö kommun liknar den i landet i övrigt, men är kanske ännu mer accentuerad. Kommunen har ett tydligt tryck på exploateringsinvesteringar och investeringar i infrastruktur för att möjliggöra befolkningsutveckling. En stor del av investeringarna kan täckas av intäkter i form av markförsäljning och exploateringsbidrag. Kommunen hade en kraftig befolkningsstillväxt under 60- och 70-talen, vilket inneburit att merparten av kommunens fastigheter och anläggningar byggdes då och nu behöver renovering. Dessutom har kommunen en befolkningsutveckling som innebär ökat behov av anläggningar och fastigheter.

En uppbromsning av befolkningsökningen innebär ett något sänkt investeringstryck. Till exempel kan behovet av nya skolor och förskolor bromsas upp och behovet av exploateringsinvesteringar minska. Dock finns behovet av reinvesteringar i befintliga fastigheter kvar.

Under högkonjunkturen märktes en kraftig tillväxt på byggmarknaden med ökande byggpriser som följd. Investeringarna har blivit dyra. Det är möjligt att en lågkonjunktur kan dämpa utvecklingen.

Räntor

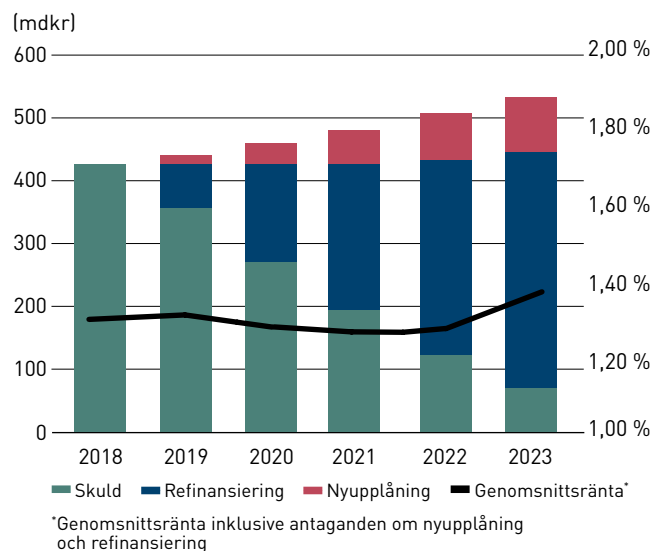
Den höga investeringstakten innebär sannolikt ett ökat lånebehov för Tyresö och andra kommuner. Under senare år har kommunerna kunnat låna till en mycket låg ränta, och förväntan har varit att det inte skulle bli en bestående situation. I och med att konjunkturen nu börjar vika, är

det möjligt att den förväntade räntehöjningen uteblir eller åtminstone skjuts på framtiden. Kommuninvest skriver i rapporten *Fördjupning: Kommunsektorns genomsnittsränta 2018–2023*:

”De flesta bedömare är överens om att dagens låga räntenivåer inte är långsiktigt hållbara, men samtidigt har räntehöjningar gång på gång skjutits på framtiden. Även om Riksbanken till slut höjde reporäntan i december 2018 så har räntebanan, d.v.s. prognosen för reporäntan, sänkts och marknadens långsiktiga ränteförväntningar har följt med nedåt.”

Med marknadens ränteförväntningar och de omfattande data man har om kommunernas upplåning har Kommuninvest genomfört en simulering av framtida räntekostnader i kommunsektorn. Simuleringen visar att trots att huvuddelen av upplåningen omsätts fram till 2023, samtidigt som en viss nyupplåning sker, ökar inte kommunernas räntekostnad i snitt särskilt mycket. År 2018 hade kommunerna en genomsnittsränta på 1,28 procent. Den förväntas ligga kvar på ungefär samma nivå +/-0,02 procentenheter fram till 2022, för att börja stiga först 2023 till 1,40 procent. Det kan indikera att höjda räntenivåer inte är ett hot på kort sikt, men väl kan bli ett problem lite längre in i framtiden.

Simulering av genomsnittsräntan och skuldutvecklingen för kommunsektorn

Källa: Kommuninvest, utifrån lån inlagda i skuldförvaltnings-systemet KI-Finans.

Arbetsmarknad, rekrytering och löneglidning

De senaste åren har det rått högkonjunktur på arbetsmarknaden, särskilt i Stockholmsregionen. För Tyresö har det inneburit dels att det har varit svårare att rekrytera vissa yrkesgrupper, dels högre löneglidning. En viktig grupp har

varit lärare, som till stor del är kommunalt anställda. Satsningen på lärarlönelyftet för några år sedan blev startskottet för en stor rörlighet på arbetsmarknaden för lärare med därpå följande rekryteringsproblem och även löneglidning. Samma mönster har funnits för andra yrkesgrupper där kommunerna konkurrerar med andra arbetsgivare.

SKL:s bedömning är att arbetsmarknadskonjunkturen kommer att vara fortsatt hög en tid framöver. Det kan innebära att rörligheten och löneglidningen fortsätter. För lärarna har det dock skett en stabilisering 2018. Rörligheten har minskat och även löneglidningen. Det verkar som om arbetsmarknaden åtminstone för denna grupp är i färd att återfinna en önskvärd balans.

Pensionskostnader

En förändring av hur inkomstbasbeloppet beräknas har inneburit att beloppet i dag stiger något saktare än tidigare. Kombinerat med den ovan beskrivna löneglidningen har det inneburit att långt fler medarbetare i kommunsektorn får rätt till en större andel tjänstepension. Särskilt tydlig blir utvecklingen i Stockholmsregionen, där lönenivåerna ligger något högre än i resten av landet. För Tyresö har det inneburit en kraftig utveckling i kostnaderna för tjänstepensioner. Även om en del av utvecklingen är av engångskaraktär när medarbetare får rätt till förmånsbestämd ålderspension, kan det förväntas att kostnaderna etablerar sig på en nivå som är en klar bit över den som gällde för bara några år sedan.

Integration

De senaste åren har Tyresö mottagit ett ökat antal flyktinginvandrare jämfört med tidigare. I och med att Sverige i några år har hållit en restriktiv flyktingpolitik är det rimligt att förvänta sig att antalet nyanvandrare kommer att falla tillbaka. Fokus ändras från mottagande av flyktingar till att integrera dem i samhället och stödja dem i att etablera sig på arbetsmarknaden.

Strategi för framtiden

Om Tyresö ska klara att hantera effekterna av en vikande konjunktur, ökat demografiskt tryck och andra kostnads-höjande faktorer, är det viktigt att arbeta med kommunens tre grundförutsättningar: hållbar ekonomi, hållbar kvalitetsutveckling och attraktiv arbetsgivare. Verksamheten måste arbeta systematiskt med att göra ständiga förbättringar och skapa effektiva processer. Nya arbetssätt måste införas, ibland med stöd av digitala hjälpmedel.

För att möjliggöra bostadsbyggande är det viktigt att kommunen uppfattas som en attraktiv plats att utveckla bostadsprojekt på.

Behovet av investeringar kvarstår. Kommunen behöver agera klokt när det gäller investeringar och prioritera för att undvika en stor skuldsättning.

På väg mot vision och mål

Kommunens uppdrag är att erbjuda service och tjänster av hög kvalitet till kommunens invånare, för deras behov i olika skeden i livet. Det kräver att kommunen har en helhetssyn, medborgarfokus och arbetar långsiktigt. För att resurserna ska användas effektivt och ge högsta möjliga kvalitet, är det viktigt att medarbetarna på alla nivåer är delaktiga i kvalitetsarbetet.

En gemensam vision och fem strategiska målområden har varit ledstjärnor i Tyresö under mandatperioden 2015–2018. Med utgångspunkt i målen formulerade kommunen strategiska mål och särskilda uppdrag. Intentionen var att målen ska nås före mandatperiodens slut.

I årsredovisning 2018 slutredovisas målen. En sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen följer efter redovisningen av de enskilda målen.

Strategiska målområden

- Livskvalitet – den attraktiva kommunen
- Medborgarfokus – varje Tyresöbo i centrum
- Blomstrande näringsliv
- God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter
- Attraktiv arbetsgivare

Sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen

Tyresö är fortfarande en av regionens mest attraktiva kommuner att bo i. Däremot hade kommunen svårt att behålla resultaten i flera av de andra målen.

Av de 14 strategiska målen uppfylldes 5 i hög grad (drygt 36 procent), medan 3 av målen uppfylldes delvis och 6 mål inte uppfylldes.

Resultaten var en tillbakagång sedan 2017. I medborgarservice sänktes bedömningen av 1 mål från uppnått till delvis uppnått. Blomstrande näringsliv hade 2 mål som tidigare bedömdes som uppnått respektive delvis uppnått och som 2018 bedömdes som inte uppnådda. I de ekonomiska måtten sänktes 2 från uppnådda till inte uppnådda. På området attraktiv arbetsgivare höjdes bedömningen för 1 mått från delvis uppnått till uppnått. För livskvalitet låg bedömningen på samma nivå som 2017.

Resultaten för de finansiella målen var en besvikelse. Inget av de finansiella målen nåddes, varken för året eller för mandatperioden, vilket är allvarligt. Kommunen har en lång väg att gå för att nå målen för ekonomiska resultat och verksamheter i balans.

För att klara det är det viktigt att kommunen lyckas i arbetet med innovativa processer. Det är glädjande att arbetet med att utveckla kommunens processer har tagit fart och mycket positivt att medarbetarna upplever att det innovativa klimatet har förbättrats de två senaste åren.

Medarbetarna gav goda omdömen i medarbetarundersökningen, och en stor andel av dem skulle rekommendera kommunen som arbetsgivare. Sjukfrånvaron sjönk något, även om resultaten var långt från målet.

Livskvalitet – den attraktiva kommunen

TYRESÖ ÄR EN AV SVERIGES MEST ATTRAKTIVA BOENDEKOMMUNER

Målet uppfylldes i hög grad.

Vad gäller kvalitet var Tyresö kommuns resultat bättre eller i nivå med genomsnittet för andra kommuner. Verksamheterna arbetar med att göra kommunen ännu mer attraktiv att bo i. Tyresö hamnade på fjortonde plats i SCB:s medborgarundersökning när det gäller frågan om Tyresöborna rekommenderar kommunen till andra att bo och leva i.

Kommunen nådde målet om 30 procent ekologiska livsmedel. Tyresö klättrade från plats 31 till 22 i tidningen Fokus ranking. Andelen enbostadshushåll som anslöts till matavfallsinsamlingen nådde målet. Tyresö klättrade från plats 47 till 37 i kommunrankningen Miljöbarometern. Kommunen erbjuder många små och stora evenemang inom kulturområdet och har utvecklat utbudet för flera målgrupper. Utvecklingen av Alby friluftsområde fortsätter.

Indikator	Resultat	Resultat	Resultat	Mål
	2016	2017	2018	2018
Andel inköpta ekologiska livsmedel i organisationen (%)	30,0	30,3	32,0	30,0
Andel Tyresöbor som kan rekommendera Tyresö som boendekommun – Svenskt Kvalitetsindex (%)			99,0	
Medborgarundersökning – Hur bedömer medborgarna Tyresö kommun som en plats att bo och leva på? (Nöjd-region-index 1–100) (U00402)	70		68	Ökning
Medborgarundersökning – Tyresöborna om kommunen som en plats att rekommendera vänner och bekanta att flytta till (U00404)	79		75	
Tyresös placering i tidningen Fokus ranking	22	31	22	Bättre placering
Renhållning – andel enbostadshus som är anslutna till matavfallsinsamling (%)		34,0	42,0	37,0

TYRESÖ ÄR EN AV SVERIGES BÄSTA SKOLKOMMUNER

Målet uppfylldes delvis. Resultaten var fortfarande jämförelsevis höga.

Förskola

Av vårdnadshavarna var 93 procent nöjda med verksamheten och 99 procent upplevde att deras barn trivdes i förskolan medan 95 procent angav att deras barn var trygga i förskolan.

I Tyresö fick 48 procent av barnen plats i förskola på önskat datum. Det var en förbättring jämfört med 2017.

Genomsnittet för barngruppernas storlek minskade och personaltätheten förbättrades från 5,6 till 5,3 barn per medarbetare.

Grundskola

Tyresö steg i rankningen (SKL:s öppna jämförelser grundskola) till plats 54. Alla grundskolor förbättrade sina resultat. Eleverna som slutade årskurs 9 hade bättre resultat än tidigare årskullar. Resultatdialogerna bidrog till förbättringen.

En ny lärplattform togs fram för att förenkla kommunikationen med vårdnadshavare och elever.

Elev- och föräldraenkäter visar att den upplevda tryggheten ligger stabilt högt sedan flera år tillbaka.

Gymnasium

Genom samverkansavtalet i Stockholms län (och utökade utomregionala samverkansavtal som kommunen tecknar då det blir aktuellt) kan Tyresö kommuns gymnasieelever välja bland nästan alla gymnasieutbildningar i landet.

Statistiken för 2018 visar att 81,9 procent av eleverna som är folkbokförda i Tyresö tog examen eller fick studiebevis inom fyra år. Det var en ökning med 4 procent från 2017. Motsvarande i riket var 78,6 procent och i Stockholms län 79,2 procent.

Indikator	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018	Mål 018
Förskola – andel föräldrar som instämmer i påståendet "Jag är nöjd med verksamheten i mitt barns förskola" (föräldraenkät) (%)	90,0	94,0	93,0	100,0
Grundskola – sammanvägt resultat i grundskolan, samtliga skolor, rankning ÖJ (U15428)	48	133	54	50
Gymnasieskola – andel gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 4 år, hemkommun (%) (N17457)	76,9	78,1	81,9	100,0

Medborgarfokus – varje Tyresöbo i centrum

TYRESÖBORNA ÄR NÖJDA MED DEN KOMMUNALA SERVICEN

Målet uppfylldes i hög grad. Resultaten var goda på i stort sett varje område.

Kommunens resultat Nöjd-medborgar-index 62 i medborgarundersökningen var något högre än rikssnittet 61.

För verksamheterna var resultaten bättre eller i nivå med läns- och rikssnitt för förskola, grundskola, idrottsanläggningar, väghållning, gång- och cykelvägar, renhållning, vatten och avlopp samt miljöarbete. Under genomsnittet låg gymnasium, äldreomsorg och kultur. I undersökningen tillfrågades omkring 1 200 Tyresöbor om verksamheterna, oavsett om de använt tjänsterna eller inte, och 40 procent svarade på enkäten.

Servicecenter införde ett verktyg för kundundersökning, som innebär att när en medborgare haft kontakt med kommunen kan medborgaren betygsätta hur bemötandet, engagemanget, kunskapen och resultatet var i kontakten. I undersökningen deltog 780 medborgare. Resultatet visade att 87 procent var nöjda, 88 procent ansåg att medarbetarna hade ett högt engagemang och 80 procent tyckte att det var enkelt att kontakta servicecenter. Genom regelbunden kvalitetsgranskning och återkommande uppföljningar säkerställs kvaliteten i kommunens verksamheter.

Indikator	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018	Mål 2018
Medborgarundersökning – Vad tycker medborgarna i Tyresö kommun om kommunens verksamheter? (Nöjd-medborgar-index 1-100) (U00401)	59	0	62	Ökning

TYRESÖBORNA KAN PÅVERKA KOMMUNENS VERKSAMHET

Målet uppfylldes delvis.

I medborgarundersökningen var kommunens Nöjd-inflytande-index 41, klart lägre än riksnittet på 48.

Tyresöbornas möjlighet till delaktighet har ökat genom Tyresöinitiativet som infördes i februari 2017. År 2018 lämnades 35 förslag in, varav 8 publicerades på kommunens webbplats. Av dem fick 3 mer än 50 röster och remitterades vidare till en politisk nämnd för behandling. Övriga förslag

publicerades inte, antingen för att de inte berörde kommunens ansvarsområde eller för att liknande förslag hade lämnats tidigare eller redan ingick i befintliga planer. Möjligheten att lämna förslag behöver marknadsföras mer.

Antalet synpunkter (utom felanmälningar) minskade från 554 år 2017 till 490. Antalet klagomål minskade från 1 024 till 770. Det berodde till stor del på förändrade arbetssätt och bättre samverkan.

Indikator	Resultat	Resultat	Resultat	Mål
	2016	2017	2018	2018
Medborgarundersökning – Vad tycker medborgarna i Tyresö kommun om inflytandet i kommunen? (Nöjd-inflytande-index 1–100) (U00408)	47	-	41	Ökning

Blomstrande näringsliv

TYRESÖ HÖR TILL DE 25 BÄSTA KOMMUNERNA I SVERIGE NÄR DET GÄLLER FÖRETAGSKLIMAT

Målet uppfylldes inte.

Tyresö kommun nådde inte målet om plats 25 på rankningen. Kommunrankningen bygger till två tredjedelar på enkät-svar från företagare och till en tredjedel på statistiskt underlag. Urvalet av företagare består inte enbart av dem som haft kontakt med kommunen, utan enkäten är en generell attitydundersökning.

Indikator	Resultat	Resultat	Resultat	Mål
	2016	2017	2018	2018
Företagare bedömer kommunens företagsklimat – Svenskt Näringsliv (plats)	18	42	82	25

TYRESÖS FÖRETAGARE ÄR NÖJDA MED DEN SERVICE OCH DET BEMÖTANDE DE FÅR I KOMMUNEN

Målet uppfylldes inte.

I SKL:s mätning av Nöjd-kund-index för företagare som haft kontakt med kommunen var det sammanlagda resultatet 61 på skalan 1–100. Ett resultat på 62–69 anses godkänt. Resultatet var alltså på gränsen till godkänt.

Indikator	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018	Mål 2018
Så uppfattar företagare den service de fått från kommunen – SBA Servicemätning	70	69	61	75

ARBETSLÖSHETEN I TYRESÖ ÄR BLAND DE LÄGSTA I REGIONEN OCH SYSSELSÄTTNINGSGRADEN HÖG

Målet uppfylldes.

Arbetslösheten ökade något, men var fortfarande låg.

Indikator	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018	Mål 2018
Arbetslösa i kommunen i åldern 16–24 år – andel av invånarna, procent (N00928)	3,2	2,6	3,3	Minskning
Arbetslösa i kommunen i åldern 18–64 år – andel av invånarna, procent (N00919)	3,2	3,3	3,5	Minskning

God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter

KOMMUNENS SAMLADE RESULTAT, I DEN REGULJÄRA VERKSAMHETEN, UPPGÅR TILL MINST TVÅ PROCENT AV SKATTEINTÄKTER OCH STATSBIIDRAG UNDER MANDATPERIODEN

Målet uppfylldes inte.

I beräkningen exkluderas en jämförelsestörande kostnad på 14 mnkr, som uppkom vid försäljningen av Tyresö Vindkraft AB, från resultatet. Det underliggande resultatet var därmed –10,4 mnkr. Vid bokslutet 2018 var kommunen långt från målet.

För mandatperioden 2015–2018 motsvarar det samlade resultatet 1,3 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. För att nå målet hade kommunen behövt ett resultat på ytterligare 66 mnkr.

Indikator	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018	Mål 2018
Ekonomi – årets resultat i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning (%)	1,2	3,4	–0,4	2,0

INVESTERINGAR I DEN SKATTEFINANSIERADE VERKSAMHETEN FINANSIERAS VIA KASSAFLÖDE FRÅN DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN

Målet uppfylldes inte.

I beräkningen av indikatorn exkluderades förlusten på grund av försäljningen av Tyresö Vindkraft AB från resultatet. Därför avviker egenfinansieringsgraden något från skattefinansieringsgraden som redovisas i den finansiella

analysen. Resultatet låg långt från målet och var en försämring sedan 2017. För mandatperioden som helhet var egenfinansieringsgraden 67,4 procent, långt från det uppsatta målet.

Indikator	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018	Mål 2018
Andel nettoinvesteringar i skattefinansierad verksamhet som finansierats med egna medel (%)	52,7	91,7	65,7	100,0

VARJE VERKSAMHETSOMRÅDE SKA BEDRIVAS INOM RAMEN FÖR TILLDELADE EKONOMISKA RESURSER

Målet uppfylldes inte.

Färre än hälften av kommunens verksamhetsområden höll sig innanför de ekonomiska ramarna, och det samlade underskottet var rekordstort. Kommunen var långt från att klara målet.

Indikator	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018	Mål 2018
Antal verksamhetsområden som bedriver sin verksamhet inom ram		12	10	19
Samlat ekonomiskt resultat för kommunens verksamhetsområden (mnkr)	2,9	-33,6	-64,4	0
Ekonomiskt resultat (tkr)	27 047,0	84 538,0	-24 413,0	26 615,0

VERKSAMHETERNA I TYRESÖ KOMMUN UTVECKLAS GENOM INNOVATIVA OCH EFFEKTIVA PROCESSER

Målet uppfylldes delvis.

Detta mål var nytt i kommunplanen 2018. Indikatorerna korresponderar inte direkt till frågorna i medarbetarundersökningen. Därför redovisas de frågor bedömningen gjordes efter. För två indikatorer saknas relevanta mätningar.

Det fanns en klar ökning av hur de anställda upplevde att det innovativa klimatet har förbättrats på två år. Arbetet med att identifiera processer att förtydliga och effektivisera

har påbörjats i en stor del av verksamheterna. Till exempel har ett tjugotal processer identifierats i socialförvaltningens verksamhet. Medvetenheten i organisationen har höjts när det gäller att innovativa processer ger potential både till att höja kvaliteten och att effektivisera verksamheten. Lokalförslagsprocessen har införts helt och fungerar väl. Det ligger till grund för bedömningen att målet uppfylldes delvis.

Indikator	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018	Mål 2018
Bedömning från chefer och medarbetare – andel som anser att verksamheten har ett innovativt klimat (%)	40		52	Höjning
Mätningen utgår från medarbetarundersökningsfrågan Inom Tyresö kommun uppmuntras nya idéer. Andel anställda som svarat 1 eller 2 på en femgradig skala.				
Bedömning från chefer och medarbetare – andel som upplever att verksamhetens processer har förbättrats (%)	58		67	Höjning
Mätningen utgår från medarbetarundersökningsfrågan Förslag på nya och bättre sätt att arbeta välkomnas. Andel anställda som svarat 1 eller 2 på en femgradig skala.				
Bedömning från förtroendevalda – andel som upplever att de får beslutsunderlag av hög kvalitet i god tid			Mätning saknas	
Servicenivåer för kommunens handläggning av ärenden är uppfyllda till 100 procent			Mätning saknas	

Attraktiv arbetsgivare

MEDARBETARNA REKOMMENDERAR TYRESÖ KOMMUN SOM ARBETSGIVARE

Målet uppfylldes.

Hösten 2018 gjordes en ny medarbetarundersökning. I den kunde 86 procent av medarbetarna rekommendera Tyresö kommun som arbetsgivare. En högre nivå har inte uppmätts tidigare.

Mätmetoden för indikatorn har justerats från medarbetarundersökningen 2016. Då ställdes frågan på en femgradig skala, och alla som svarade 1 och 2 räknades in i resultatet. I mätningen 2018 ställdes en enkel ja/nej-fråga, vilket gav ett mycket högre resultat.

Indikator	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018	Mål 2018
Andel av kommunens anställda som skulle rekommendera Tyresö kommun som arbetsgivare (%)	51		86	Ökning

MEDARBETARNAS SJUKFRÅNVARO ÄR LÄGRE ÄN FYRA PROCENT

Målet uppfylldes inte.

Sjukfrånvaron var 7,6 procent, samma nivå som 2017. Ett mätfel gjorde att sjukfrånvaron underskattades i 2017 års mätning. Jämfört med den korrigerade siffran har sjukfrånvaron sjunkit något. Nya arbetssätt och ett bra samarbete mellan chefer, företagshälsövärd och HR-avdelningen börjar ge resultat.

Indikator	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018	Mål 2018
Den totala sjukfrånvaron i hela kommunen (%)	8,3	8,4	7,6	4,0

SYSSELSÄTTNINGSGRADEN ÄR ANPASSAD TILL DE ANSTÄLLDAS ÖNSKEMÅL

Målet uppfylldes.

Enligt medarbetarundersökningen hade 87 procent önskad sysselsättningsgrad. Det var en liten minskning jämfört med 2016 (89 procent). Av dem som inte har önskad sysselsättningsgrad var det knappt 60 procent som ville arbeta mindre och drygt 40 procent som ville arbeta mer.

Indikator	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018	Mål 2018
Andel av de anställda i kommunen som anger att sysselsättningsgraden är anpassad till deras önskemål (%)	89		87	100

Tyresös kvalitet i korthet 2018

Kommunens kvalitet i korthet, KKiK, är ett verktyg för att jämföra kommuner med varandra ur ett medborgarperspektiv. År 2018 deltog 260 kommuner i jämförelsenätverket som drivs av Sveriges Kommuner och Lands-ting, SKL. Undersökningen har förändrats och från och med 2018 görs undersökningen årligen med tre perspektiv:

- barn och unga
- stöd och omsorg
- samhälle och miljö.

Syftet är att ge de förtroendevalda en samlad bild av den egna kommunens kvalitet i jämförelse med andra kommuner. Den är också användbar i dialogen med medborgarna.

När KKiK-resultaten redovisas använder SKL en färgkodning, där de 25 procent av kommunerna som har bäst resultat får en grön markering, de 25 procent som har sämst

resultat får en röd markering och kommuner med medelresultat får en gul markering. Färgen i tabellen visar alltså Tyresös resultat i förhållande till övriga kommuner, och är inte en gradering av om resultatet är bra eller dåligt.

Jämförelse mellan Tyresö och andra kommuner

 GRÖN Tyresö tillhör de 25 procent av kommunerna som har bäst resultat.

 GUL Tyresö tillhör de 50 procent av kommunerna som placerar sig i mitten.

 RÖD Tyresö tillhör de 25 procent av kommunerna med sämst resultat.

Barn och unga	
Plats på förskola på önskat placeringsdatum, andel barn (%)	48
Inskrivna barn per årsarbetare i förskolan, antal	5,3
Kostnad förskola, kr/inskrivet barn	128 446
Elever i åk 3 som deltagit i alla delprov och som klarat alla delprov för ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk, kommunala skolor, andel (%)	80
Elever i åk 6 med lägst betyget E i matematik, kommunala skolor, andel (%)	91,8
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor, andel (%)	86,8
Elever i åk 9: Jag är nöjd med min skola som helhet, positiva svar, andel (%)	69,9
Elever i åk 9: Jag känner mig trygg i skolan, positiva svar, andel (%)	85,5
Kostnad grundskola F-9 hemkommun, kr/elev	96 288
Gymnasieelever med examen inom 4 år, kommunala skolor, andel (%)	53,2
Kostnad gymnasieskola hemkommun, kr/elev	112 774

Stöd och omsorg

Brukarbedömning individ- och familjeomsorg totalt – förbättrad situation, andel (%)	64
Ej återaktualiserade personer med försörjningsstöd ett år efter avslutat försörjningsstöd, andel (%)	79
Väntetid i antal dagar från ansökan till beslut om försörjningsstöd, medelvärde	11
Kostnad individ- och familjeomsorg, kr/invånare	4 339
Väntetid i antal dagar från beslut till insats avseende boende enligt LSS § 9,9, medelvärde	325
Kvalitetsaspekter LSS grupp- och serviceboende, andel av maxpoäng (%)	78
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS – Brukaren får bestämma om saker som är viktiga, andel (%)	75
Kostnad funktionsnedsättning totalt (SoL, LSS, SFB), minus ersättning från FK enligt SFB, kr/invånare	6 374
Väntetid i antal dagar från ansökningsdatum till erbjudet inflyttningsdatum till särskilt boende, medelvärde	71
Personalkontinuitet, antal personal som en hemtjänsttagare möter under 14 dagar, medelvärde	7
Kvalitetsaspekter särskilt boende äldreomsorg, andel av maxpoäng (%)	82
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – helhetssyn, andel (%)	72
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg – helhetssyn, andel (%)	
Kostnad äldreomsorg, kr/invånare 80+	198 496

Samhälle och miljö

Andel som får svar på e-post inom en dag (%)	98
Andel av dem som tar kontakt med kommunen via telefon som får ett direkt svar på en enkel fråga (%)	59
Gott bemötande vid kontakt med kommun, andel av maxpoäng (%)	86
Valdeltagande i senaste kommunalvalet (%)	86,8
Öppethållande huvudbiblioteket, timmar/vecka	53
Resultat vid avslut i kommunens arbetsmarknadsverksamhet: andel deltagare som börjat arbeta eller studera (%)	21
Andel som lämnat etableringsuppdraget och börjat arbeta eller studera (status efter 90 dagar) (%)	44
Företagsklimat enligt ÖJ (Insikt) – totalt, NKI	61
Andel hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inklusive biologisk behandling (%)	36
Andel miljöbilar av personbilar och lätta lastbilar, enligt MFS (%)	55,9
Andel ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet under hela året, enligt Ekomatcentrum (%)	30

Kommunens personal

Tyresö kommun har mycket engagerade medarbetare som upplever att deras totala arbetssituation är bättre jämfört med för två år sedan. Det visar medarbetarundersökningen från hösten 2018. Dessutom minskar både personalomsättning och sjukfrånvaro för första gången på flera år.

Kommunens medarbetare anser att de har bra kolleger och chefer. De får uppskattning för sitt arbete och goda förutsättningar att ta ansvar. Fler än tidigare kan rekommendera Tyresö kommun som arbetsgivare. Det som behöver förbättras är bland annat samarbetet mellan avdelningar och verksamheter. Alltför många av medarbetarna upplever att nya idéer inte uppmuntras. Det är en signal till Tyresö kommun att ta tag i dessa frågor, med tanke på att det är medarbetarna som står för förbättringar och utveckling av verksamheterna.

Attraktiv arbetsgivare

Tyresö kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare, dit medarbetare söker sig, är engagerade och utvecklas. Det är ett viktigt strategiskt målområde för kommunen. Utfallet för de strategiska målen och indikatorerna i målområdet redovisas i årsredovisningens avsnitt *På väg mot vision och mål*.

Kompetensförsörjning

Medarbetarna är Tyresö kommuns främsta resurs för att få god kvalitet i alla verksamheter. Kompetensförsörjningen handlar om att se till att kommunens chefer och medarbetare utvecklas och arbetar på ett sätt som gör att uppdragen löses och målen nås.

Ledarskap och medarbetarskap

Ett av chefernas viktigaste uppdrag är att skapa förutsättningar för medarbetarna att lyckas. För det krävs ett gott ledarskap. Tyresö kommun har de senaste åren arbetat med ledarutveckling genom ett utvecklingsprogram för chefer. Kommunens förväntningar på ledarskapet uttrycks genom ledarfilosofin, där *Fokus på resultat* är den viktigaste ledstjärnan. Under hösten tog HR-avdelningen tillsammans med ett 60-tal medarbetare från verksamheterna fram en medarbetarfilosofi och tillsammans definierade de gemensamma värderingar och förhållningssätt.

Köksbiträden blir kockar

År 2018 påbörjade 15 av kommunens köksbiträden vidareutbildning till kock. Det blev möjligt genom ett samarbete mellan Tyresö och Omställningsfonden. Utbildningen började i augusti och pågår i två år på deltid parallellt med det ordinarie arbetet. Stockholms hotell- och restaurangskola har skraddarsytt kursen efter gruppens förkunskaper. Genom kollektivavtalet Tidig lokal omställning (TLO) ges förutsättningar för ett framgångsrikt omställningsarbete. Avtalet handlar om att stärka de anställdas kompetens för att i god tid möta förändrade behov.

Jämställda löner

Lönekartläggningen 2018 visar att Tyresö kommun har jämställda löner inom alla yrkesgrupper som är att betrakta som lika. Vidare visar den att kommunen fortsätter sin positiva utveckling när det gäller att fortsätta att minska löneskillnaderna mellan kvinnor och män. Skillnaden mellan samtliga kommunens kvinnliga anställdas medellöner och de manligas uppgick till 2,2 procent, vilket var en förbättring mot resultatet 2017 som var 3,1 procent.

Minskad personalomsättning

Under flera år har personalomsättningen ökat i flera av kommunens största yrkesgrupper, som lärare, förskollärare och socialsekreterare. År 2018 minskade omsättningen och är nu på samma nivå som för fyra år sedan. En minskad omsättning ger verksamheterna högre kontinuitet och bättre möjligheter att hålla hög kvalitet.

Hälsa och arbetsmiljö

Tyresö kommun ska erbjuda sina medarbetare god arbetsmiljö som förebygger ohälsa. Sjukskrivningarna har under flera års tid ökat. Sjukskrivningarna har under 2000-talet förändrats från att i huvudsak relateras till fysiska orsaker till psykiska. Psykisk ohälsa är ett växande problem både i samhället och för Tyresö kommun som arbetsgivare.

HR-avdelningen fortsatte med en metod där en HR-specialist tillsammans med chefen och en sjuksköterska från företagshälsovården har hälsosamtal med medarbetare som har upprepad korttidsfrånvaro. Därutöver har Tyresö kommuns forskoleverksamhet deltagit i ett forskningsprojekt, *Stamina*, 2017 och 2018. Utgångspunkten är att medarbetarna görs delaktiga i arbetsmiljöarbetet för att de ska kunna ta ansvar för sin arbetssituation.

Sjukfrånvaron börjar minska, efter att ha ökat under flera år. Förklaringen kan knytas till ändrade arbetssätt, där HR-avdelningen och chefer är mer proaktiva än tidigare.

Antal anställda

Antal månadsavlönade	2018	2017	2016
Totalt	2 661	2 627	2 678
Kvinnor	2 074	2 054	2 095
Män	587	573	583

Talen avser månadsavlönade, alla anställningsformer.

Från 2017 till 2018 ökade antalet månadsavlönade med 34 personer, vilket motsvarar 1,3 procent.

Antal tillsvidareanställda	2018	2017	2016
Totalt	2 413	2 354	2 402
Kvinnor	1 895	1 869	1 914
Män	518	485	488

Talen avser månadsavlönade tillsvidareanställda.

Antalet tillsvidareanställda har ökat med 59 personer, vilket motsvarar 2,5 procent.

Antal årsarbetare	2018	2017	2016
Totalt	2 317	2 254	2 273
Kvinnor	1 816	1 786	1 807
Män	501	472	466

Talen avser månadsavlönade tillsvidareanställda omräknat till heltidstjänster.

Antalet årsarbetare har ökat med 63 personer, vilket motsvarar 2,8 procent.

Antal arbetade timmar i organisationen	2018	2017	2016
Arbetade timmar	3 856 311	3 823 262	3 960 313
Förändring sedan förra året, procent	0,9	-3,5	3,8

Andel tillsvidareanställda som arbetar heltid (%)	2018	2017	2016
Totalt	85	84	79
Kvinnor	84	83	78
Män	90	89	84

Andelen av kommunens tillsvidareanställda medarbetare som arbetar heltid är 85 procent. Män arbetar heltid i större utsträckning än kvinnor.

Könsfördelning (chefer/arbetsledare och alla anställda)

Talen visar 2018 med 2017 och 2016 inom parentes i nämnd ordning.

Grupp	Kvinnor (%)	Män (%)
Alla anställda	78 (78, 78)	22 (22, 22)
Chefer	72 (72, 68)	28 (28, 32)

Talen avser alla avlöningsformer, alla anställningsformer.

Könsfördelningen mellan kvinnor och män i kommunen är densamma som 2017. I arbetsledande ställning är andelen kvinnor något lägre än bland alla anställda. Män är under-representerade både bland medarbetare och chefer.

Sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid	2018	2017	2016
Total sjukfrånvaro	7,7	8,4	8,3
≥60 dagar	46,6	48,8	47,0
Kvinnor	8,4	9,4	9,2
Män	5,4	5,0	4,8
<29 år	7,2	8,0	8,2
30-49 år	7,8	7,8	7,9
50-66 år	8,7	9,2	8,9

Siffrorna avser månadsavlönade, alla anställningsformer.

Sjukfrånvaron för 2018 slutade på 7,7 procent. Det är en tydlig minskning efter att kommunen haft ökande sjukfrånvaro under flera års tid. Både den korta och långa sjukfrånvaron minskar.

Statistiken för 2017 och 2016 har korrigerats jämfört med den i förra årsredovisningen på grund av ett beklagligt statistikfel som har rättats.

Sjuklön

(tkr)	2018	2017	2016
Kommunens direkta kostnader för sjuklön	18 732	18 876	18 118

Till direkta kostnader räknas sjuklön som arbetsgivaren bekostar dag 2–14 och utfyllnad över sjukpenning dag 15–90. Kostnaden för sjuklön var något lägre 2018 jämfört med 2017. Det beror framför allt på minskad korttidsfrånvaro.

Personalomsättning

Total personalomsättning mäts genom antalet tillsvidareanställda medarbetare som slutade under året (avgångsorsak: egen uppsägning, pension, uppsägning från arbetsgivaren, hel sjukersättning eller dödsfall) dividerat med genomsnittligt antal tillsvidareanställda i kommunen under året.

(%)	2018	2017	2016
Total personalomsättning	14,4	16,0	15,1
varav extern avgång	10,3	12,5	11,7

Extern avgång är en delmängd av total personalomsättning som enbart mäter antalet medarbetare som sagt upp sig själva under året dividerat med genomsnittligt antal tillsvidareanställda i kommunen.

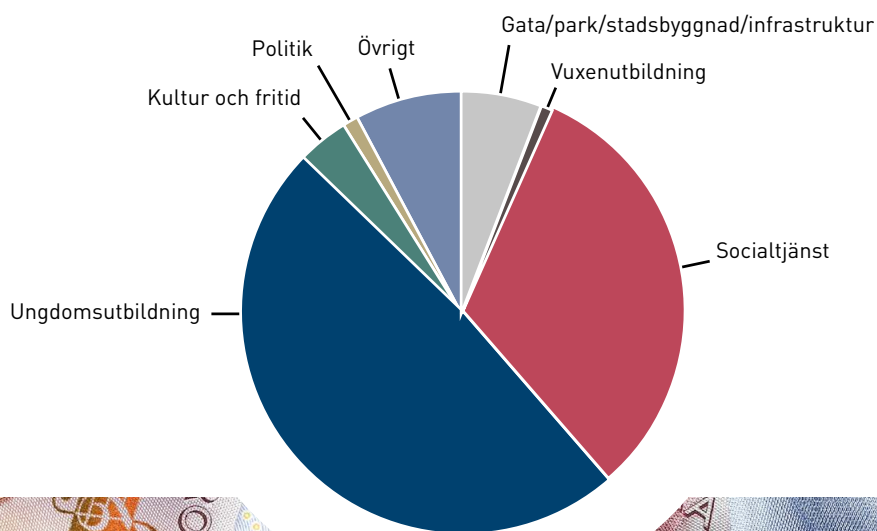
För första gången på flera år har personalomsättningen minskat i Tyresö kommun. Den omsättning som mäter medarbetare som sagt upp sig själva (extern avgång) är mest intressant, eftersom den är möjlig att påverka. Framför allt minskar den externa avgången inom stora yrkesgrupper som tidigare haft en hög omsättning, som lärare, förskollärare och socialsekreterare.

Vad används 100 kronor av skattepengarna till?

	kronor
Gata/park/stadsbyggnad/infrastruktur	5,86
varav räddningstjänst	1,19
varav plan och exploatering	1,38
varav väghållning och park	2,83
varav miljö och trafik	0,21
varav bygglovsverksamhet	0,24
varav VA och renhållning	0,00
Vuxenutbildning	0,85
Socialtjänst	31,97
varav äldreomsorg	13,10
varav individ- och familjeomsorg	8,00
varav funktionsnedsättning	10,86

	kronor
Ungdomsutbildning	48,58
varav förskola	12,17
varav grundskola	27,64
varav gymnasium	8,78
Kultur och fritid	4,07
varav kultur och fritid	4,07
Politik	0,94
Övrigt	7,74
SUMMA	100,00

Kommunkoncernen

I kommunkoncernen ingår förutom kommunen Tyresö Bostäder AB, Tyresö Näringslivsaktiebolag och Tyresö Vindkraft AB. Koncernens resultat uppgick till –5,6 mnkr, att jämföra med 108 mnkr 2017. Hur de olika organisationerna bidragit till resultatet framgår av tabellen nedan:

Organisation (mnkr)	2015	2016	2017	2018
Tyresö kommun	14,8	27,0	84,5	-24,4
Tyresö Bostäder AB	23,7	91,6	18,4	19,6*
Tyresö Näringslivsaktiebolag	-0,2	0,0	0,0	-0,7
Tyresö Vindkraft AB	0,0	0,0	0,0	*
Eliminering	-9,5	3,7	5,1	-0,1
Koncernens resultat	28,8	122,3	108,0	-5,6

*I Tyresö Bostäders resultat ingår resultatet för Tyresö Vindkraft AB.

Tyresö Bostäder AB

Tyresö Bostäder är ett allmännyttigt bostadsbolag som ska äga, förvalta och hyra ut bostäder i Tyresö kommun och främja en miljömässigt hållbar energianvändning. Bolaget kan även äga aktier och andra andelar i bolag med liknande verksamhet. Bolaget är helägt av Tyresö kommun och ombildades till aktiebolag 1994. Huvuddelen av fastigheterna är byggda eller ombyggda under 1980-talet.

Resultatet 2018 uppgick till 19,6 mnkr efter skatt, vilket kan jämföras med 18,4 mnkr 2017.

Från den 1 december ägs Tyresö Vindkraft AB av Tyresö Bostäder. Tyresö Vindkraft AB:s verksamhet fortlöper som tidigare. Tyresö Bostäder AB förvärvade 100 procent av aktierna i Tyresö Vindkraft och 2018 är första året som en koncernredovisning upprättas.

Den totala uthyrningsbara ytan vid årsskiftet uppgick till 242 153 kvadratmeter och består av 3 247 lägenheter (224 446 kvadratmeter) och 157 lokaler (17 707 kvadratmeter). Efterfrågan på bostäder fortsätter att vara stor och vid årsskiftet stod cirka 31 000 personer i bolagets intressekö.

Nyproduktion stod i fokus 2018 och nya hyresgäster flyttade in i det färdigbyggda Temyntan och delar av Hasselbacken.

År 2019 tar Tyresö Bostäder emot över 140 nya hyresgäster i pågående nyproduktion i Hasselbacken. Utöver pågående projekt finns planer på cirka 600 hyresrätter på eller i angränsning till befintliga områden.

Tyresö Bostäder står inför ett antal år med större underhållsbehov i äldre fastigheter, där bolaget måste se till att fastigheterna renoveras i lämplig takt. Under 2017 blev en 30-årig underhållsplan klar för samtliga bostadsområden.

Den visar att bostadsbolaget står inför stora underhållsbehov de närmaste åren. Det kommer att beröra många av hyresgästerna och även påverka bolagets ekonomi.

Investeringar i fastigheter och markinstallationer har under året gjorts med 444,1 mnkr, att jämföra med 287,0 mnkr år 2017, och investeringar i fastighetsinstallationer och övriga inventarier har skett med 3,1 mnkr, att jämföra med 6,9 mnkr år 2017.

Tyresö Näringslivsaktiebolag

Tyresö Näringslivsaktiebolag har i flera år varit vilande. Kommunfullmäktige beslutade i april att bolaget ska avvecklas. Fastighetsbeståndet i det så kallade Brädgårdsområdet såldes till kommunen. Den fusionsspärr på inrullat underskott som bolaget haft sedan 2012 kan utnyttjas av bolaget efter räkenskapsår 2018. Det ekonomiska resultatet för Tyresö Näringslivsaktiebolag var –0,7 mnkr. Processen att avveckla bolaget påbörjades.

Tyresö Vindkraft AB

I september 2014 bildades Tyresö Vindkraft AB, vars uppgift är att äga och leasa ut vindkraft till kommunen och Tyresö Bostäder till självkostnadspris. Under 2018 genomfördes en större nedskrivning på närmare 18 mnkr som finansierades genom ett kapitaltillskott från kommunen. Bolaget såldes därefter av Tyresö kommun till Tyresö Bostäder.

Övrigt ägande

Tyresö kommun har även andelar i Stiftelsen Tyrestaskogen, Södertörns brandförsvarsförbund, Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund, Södertörns överförmyndarnämnd, Världsljus AB och Stockholmsregionens Försäkring AB. Kommunen är även medlem i Kommuninvests ekonomiska förening.

Stiftelsen Tyrestaskogen är ansvarig för driften av områdena i naturreservatet i Tyresta. Stiftelsens uppdrag är att förvalta och utveckla området och Tyresta by enligt fastslagna bestämmelser och skötselplan.

Södertörns brandförsvarsförbund ansvarar för räddningstjänsten i Botkyrka, Ekerö, Haninge, Huddinge, Nacka, Nykvarns, Nynäshamns, Salems, Södertälje och Tyresö kommuner. Uppdraget är att bidra till trygghet och säkerhet för kommuninvånarna. Räddningscentralen Stockholms län drivs av Södertörns brandförsvarsförbund. Vid en insats har räddningscentralen den övergripande lägesbilden av händelsen och eventuella samtidiga händelser i området och

kan fördela resurser därefter. Räddningscentralen är bemannad dygnet runt. Förbundet har 21 brandstationer varav 9 på heltid, 3 på deltid och 9 brandvårn. Sammantaget har förbundet omkring 500 medarbetare och täcker ett område med cirka 600 000 kommuninvånare.

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund (SMOHF) drivs gemensamt av de tre kommunerna Haninge, Nynäshamn och Tyresö. Förbundets uppdrag är att bedriva den prövning och tillsyn som kommunerna är skyldiga att utföra enligt miljöbalken, livsmedelslagen och angränsande lagar, förordningar och föreskrifter – med undantag av strandskyddstillsynen. Förbundet ska också erbjuda medlemskommunerna kompetens kring arbetet med frivilliga åtaganden inom miljöområdet. Förbundet ska ge det stöd till fysisk planering och bygglovsverksamhet som varje medlemskommun efterfrågar inom förbundets kompetensområde. Förbundet ska besvara remisser från medlemmarna, informera och hjälpa medlemmarna med expertkunskaper inom verksamhetsområdet och delta i kommunernas krisberedskapsplanering. Från och med den 1 maj 2019 övergår även alkohol- och tobakstillsyn till SMOHF. Förbundets verksamhet finansieras delvis av medlemsavgifter från de

tre kommunerna men ungefär hälften av kostnaderna täcks av avgifter för tillsynerna.

Varje kommun måste ha en överförmyndare eller en överförmyndarnämnd. Södertörns överförmyndarnämnd är en gemensam som drivs av Haninge kommun i samverkan med Tyresö, Botkyrka, Huddinge och Nynäshamn. Nämndens huvuduppgifter är att utöva tillsyn och kontroll över förmyndarskap, godmanskap och förvaltarskap. Syftet är att förhindra att barn eller myndiga personer som inte själva kan ta tillvara sin rätt missgynnas ekonomiskt eller rättsligt.

Världsljus AB bildades 1994 av 25 kommuner i Stockholms län (alla utom Stockholm) för att erbjuda vård-, behandlings- och rådgivartjänster för i första hand barn och unga. Styrelsen har föreslagit att avveckla verksamheten. Det formella beslutet att avveckla bolaget tas i samband med ordinarie bolagsstämma den 8 maj 2019.

Tyresö kommun är delägare i Stockholmsregionens Försäkring AB (SRF), som i samarbete med kommunerna ska samordna upphandling och förvaltning av samlade försäkringslösningar. Bolaget ska ge kommunerna ökad kompetens inom försäkringsområdet och vara en resurs inom riskhantering, skadeförebyggande arbete och försäkring.

Finansiell analys

Sammanfattning och konklusioner

Det ekonomiska underskottet för Tyresö kommun 2018 uppgick till 24,4 miljoner kronor (mnkr) mot budgeterat +24,3 mnkr. En nedskrivning av värdet för Tyresö Vindkraft AB och den senare försäljningen av bolaget till Tyresö Bostäder försämrar resultatet med 14 mnkr (jämförelsestörande post). Resultatet utan jämförelsestörande poster motsvarar -10,4 mnkr eller -0,4 procent av kommunens skatteintäkter. I resultatet ingår pensionsavsättningar med hela 38,8 mnkr, mot 22,3 mnkr 2017. Fler och fler medarbetare har en lön över den brytpunkt där det allmännas ansvar slutar och arbetsgivaren tar över hela pensionsansvaret. Det innebär kraftigt höjda pensionskostnader för många kommuner. I resultatet ingår även intäkter från markförsäljningar på 38,2 mnkr.

Kommunens nettokostnader ökade med 6,7 procent, medan skatteintäkterna endast ökade med 1,7 procent. Skillnaden är 5,0 procentenheter. Av det är 3,0 procentenheter en direkt effekt av inflation, lönerörelse, demografi och andra betydande poster. De återstående 2,0 procentenheterna förklaras dels av högre personalkostnader, dels av högre kostnader för köp av verksamhet. Vad gäller personalkostnadsökningen förklaras en del av fler arbetade timmar och av lönerörelsen. Antalet arbetade timmar ökar dock långsammare än vad ändrade demografiska förhållanden skulle innebära. Den rimliga förklaringen är att verksamheten har effektiviserats, men att effekten ätits upp av lönehöjningar och löneglidning.

Kommunens verksamhetsområden kostade 2 551 mnkr 2018, vilket var en ökning med 155 mnkr eller 6,5 procent. Fördelningen mellan utbildning (50 procent: förskola, grundskola, gymnasieskola, vuxenutbildning) och vård och omsorg (32 procent: socialnämnden) har inte förändrats.

Verksamhetsområdena redovisar gemensamt ett resultat som är 64,4 mnkr sämre än budget. Kommunen har ett stort antal verksamheter som drivs under vitt skilda förutsättningar. När det gäller orsakerna till underskottet är det en blandning av omständigheter som kommunen kan påverka och som kommunen inte kan påverka och som skiftar från verksamhet till verksamhet. För detaljer hänvisas därför till respektive nämndavsnitt.

Endast gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden (+2,8 mnkr) och kultur- och fritidsnämnden (+1,7 mnkr) lämnar positiva resultat.

Socialnämnden redovisar totalt ett negativt resultat med 33,1 mnkr. Underskottet är fördelat mellan verksamhetsområdena individ- och familjeomsorg och äldreomsorg. Stora delar av underskottet ligger i familjehem och öppna insatser för barn och ungdomar, ensamkommande flyktingar, hemtjänst samt vård- och omsorgsboenden i äldreomsorgen.

Hos barn- och utbildningsnämnden lämnar grundskolan ett negativt resultat (20,8 mnkr). Hos de egna skolorna överstiger främst kostnaderna för personal och läromedel budget. Underskott finns också för externa placeringar och skolskjutsar. Kommunstyrelsen har beslutat att kommunens egna grundskolor inte ska bära med sig det underskott som uppstått under perioden 2016–2018 till år 2019. Därför kompenseras fristående skolor med 2,4 mnkr, för att skolpengen varit för lågt satt. Kompensationen ingår i underskottet 2018.

Även kommunstyrelsens verksamheter visar ett större underskott (13,9 mnkr). Underskotten finns främst i plan och exploatering, upphandling, fastighet och kostenheten.

Kommunen värderar sin finansiella ställning genom en analys av resultat, kapacitet, risk och kontroll.

Kommunens resultat för 2018 är inte tillfredsställande, och även över mandatperioden är resultatet för svagt. Särskilt allvarligt är att kommunen nu har ett krav på att återställa det underskott som uppstått. Kommunen behöver höja sin finansiella kapacitet, särskilt i jämförelse med omkringliggande kommuner. Tyresö bedöms ha en acceptabel riskhantering, men behöver öka sin ekonomiska kontroll.

För 2018 uppnås inga av kommunens finansiella mål. Det är allvarligt. Måluppfyllelsen för de finansiella målen kommenteras i kapitlet *På väg mot vision och mål*.

Slutsatsen är att kommunens resultat 2018 är långt ifrån att överensstämma med god ekonomisk hushållning.

Analysmodell

Analysen av resultat, utveckling och ställning för kommunen görs utifrån en modell med fyra finansiella perspektiv: resultat, kapacitet, risk och kontroll. För att kunna göra en bättre analys jämförs vissa nyckeltal med ett ovägt medelvärde för kommunerna i Stockholms län.

Ekonomiskt resultat	Kapacitet	Risk	Kontroll
Balans mellan intäkter och kostnader under året och över tiden.	Vilken kapacitet har kommunen att möta finansiella åtaganden på lång sikt?	Finns risker som kan påverka resultat och kapacitet?	Vilken kontroll har kommunen över den ekonomiska utvecklingen?
<i>Indikator:</i>	<i>Indikator:</i>	<i>Indikator:</i>	<i>Indikator:</i>
<ul style="list-style-type: none"> • årets resultat • finansnetto • nettokostnadsandel • balanskrav • investeringar • skattefinansieringsgrad 	<ul style="list-style-type: none"> • eget kapital • soliditet • skuldsättningsgrad • långfristiga skulder 	<ul style="list-style-type: none"> • ränterisker • likviditet • borgensåtaganden • skatteintäkter • pensionskund 	<ul style="list-style-type: none"> • budgetföljsamhet • prognossäkerhet

I alla tabeller i avsnittet är skatteintäkter definierade som summan av skatteintäkter och generella statsbidrag.

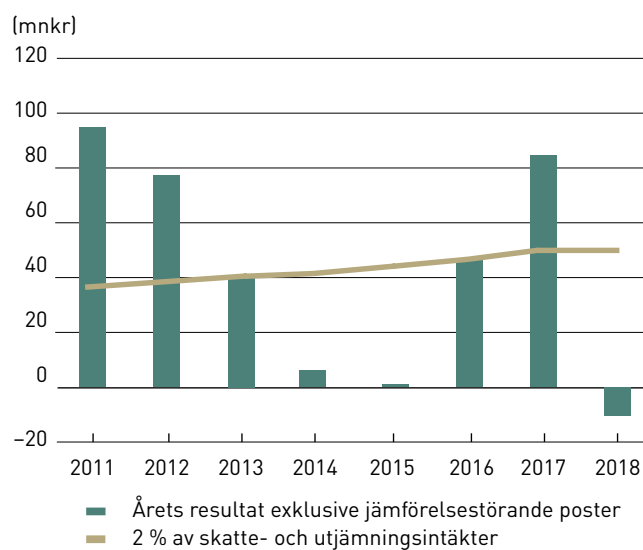
I detta kapitel rapporteras även om kommunens upplåning, riskhantering, finanspolicy och övriga finansiella åtaganden.

Ekonomiskt resultat

Årets resultat

Årets resultat	2015	2016	2017	2018
Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster (mnkr)	1,0	37,5	84,5	-10,4
Jämförelsestörande poster (mnkr)	14,0	-10,5	0,0	-14,0
Årets resultat exklusive jämförelsestörande/skatte- och utjämningsintäkter (%)	0,0 %	1,6 %	3,4 %	-0,4 %
Årets resultat/ bruttokostnader (%)	0,5 %	0,9 %	2,8 %	-0,8 %
Medelvärde Stockholmskommuner (%)	3,0 %	4,2 %	4,0 %	

För första gången på 22 år redovisar Tyresö kommun ett underskott. Nedskrivningen och försäljningen av vindkraftsbolaget försämrar resultatet med 14 mnkr (jämförelsestörande post). Resultatet utan jämförelsestörande poster motsvarar -10,4 mnkr eller -0,4 procent av kommunens skatteintäkter. I resultatet ingår realisations- och exploateringsvinster på 38,2 mnkr. Resultatet innebär också att kommunen får krav på sig att återställa underskottet inom tre år.

Årets resultat innebär ett tydligt trendbrott jämfört med de två senaste åren. Tyresö är långt ifrån att klara sitt mål om att ha ett överskott på 2 procent av skatte- och utjämningsintäkterna. Mandatperioden 2015–2018 stannade resultatet på 1,2 procent. Resultatet är en effekt av att kostnaderna i kommunens verksamheter fortsätter att växa i ett läge där tillväxten i skatteintäkterna bromsas upp. Det varnades för att en sådan utveckling kunde komma redan i förra årets årsredovisning, och det är tydligt att kommunen haft svårt att få kontroll över kostnadsutvecklingen.

Finansnetto

Finansnetto	2015	2016	2017	2018
Finansnetto (mnkr)	-4,4	-0,6	0,8	10,8

Kommunen redovisar ett klart positivt finansnetto. Det är ett resultat av att räntekostnaderna är mycket låga, att

borgensavgifterna från dotterbolagen ökar och att kommunen har fått en kraftigt höjd överskottsdelning från Kommuninvest. Dessutom påverkar att försäljningen av aktierna i Tyresö Vindkraft AB för 4,0 mnkr redovisats som en finansiell intäkt, medan kapitaltillskottet respektive förlusten på 18 mnkr redovisas inom verksamhetens kostnader. Därmed blir finansnettot 4,0 mnkr högre än det annars skulle ha varit.

Nettokostnadsandel

Nettokostnadsandel	2015	2016	2017	2018
Verksamhetens kostnader/ skatteintäkter (%)	94,6	94,5	92,5	97,0
Avskrivningar/skatteintäkter (%)	4,5	4,3	4,2	4,4
Finansnetto/skatteintäkter (%)	0,2	0,0	0,0	0,4
Verksamhetens nettokostnader/ skatteintäkter (%)	99,3	98,8	96,6	101,8
Medelvärde				
Stockholmskommuner (%)	96,5	94,9	95,3	
Nettokostnader årlig ökning (%)	4,7	5,9	4,4	6,7
Skatteintäkter årlig ökning (%)	4,9	6,2	6,7	1,7

Av tabellen framgår att det svaga resultatet till stor del beror på att verksamhetens nettokostnad har ökat kraftigt, samtidigt som ökningen av skatteintäkter bromsar upp.

I jämförelse med andra Stockholmskommuners resultat de senaste åren är resultatet mycket svagt. Kommunens resultat har varit sämre än snittet för Stockholmskommunerna hela mandatperioden.

Ett försök till analys har gjorts av vilka faktorer som på ett betydande sätt bidragit till ökningen av nettokostnaderna och hur stor procent av skatteintäkterna dessa faktorer utgör.

Ökningen av kostnaden för pensioner motsvarar 0,65 procent av skatteintäkterna, medan nedskrivningen av värdet i vindkraftverket motsvarar 0,71 procent. Den kompensation nämnderna fick i budget 2018 som resultat av den förväntade befolkningsökningen och den demografiska utvecklingen motsvarar hela 1,88 procent.

Nettokostnaderna har däremot sänkts av de intäkter kommunen fått från markförsäljningar. Markförsäljningsintäkterna var högre 2018 än 2017. Höjningen motsvarar 1,08 procent av skatteintäkterna.

Utöver det påverkar kostnadshöjningar från inflation och lönehöjningar. Inflationen KPIF (där effekterna av ränteförändringar är exkluderade) var 2,2 procent och lönerörelsen gav lönehöjningar på 2,66 procent i Tyresö. Ett viktat värde för de två blir 2,5 procent. Summerar man ovanstående blir det en ökningstakt på 4,7 procent. Det

innebär att nettokostnadsökningen i kommunen är 2,0 procent högre än effekten av inflation, demografi och andra betydande poster.

Personalkostnaden har ökat hela 4,4 procent mellan åren. Man kan förvänta sig att kostnaden ska öka som ett resultat av det demografiska trycket, eftersom det påverkar verksamheten och därmed hur mycket arbete som måste utföras. Emellertid har antalet arbetade timmar endast ökat 0,86 procent jämfört med det demografiska trycket som ökat 1,88 procent. Utfallet i lönerörelsen var en lönehöjning på 2,66 procent. Det innebär att personalkostnaderna ökar snabbare än vad som förklaras av timvolymen och lönerörelsen. Löneglidningen är en viktig faktor som påverkar.

En annan stor kostnadspost är köp av verksamhet, där kostnaden har stigit hela 2,88 procent, vilket är betydligt högre än inflationen. Det saknas data om volymen på den köpta verksamheten.

En tolkning är att högre personalkostnader och högre kostnader för köp av verksamhet är viktiga faktorer för att förklara ökningen av nettokostnaden. En teori är att det faktum att tillväxten i arbetade timmar är lägre än demografi-trycket innebär att en viss effektivisering har skett i verksamheten, men att effekten har ätits upp av lönehöjningar.

Balanskrav

Balanskravsutredning (mnkr)	2018
Årets resultat enligt resultaträkningen	-24,4
- Reducering av samtliga realisationsvinster	-9,9
+ Justering för realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0,0
+ Justering för realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0,0
+ Orealiserade förluster i värdepapper	0,0
- Justering för återföring av realiserade förluster i värdepapper	0,0
BALANSKRAVSRESULTAT	-34,4

Enligt lagen om kommunal redovisning ska förvaltningsberättelsen innehålla upplysningar om dels årets resultat efter balanskravsjusteringar, dels resultatet med justering för förändring av resultatutjämningsreserven (balanskravsresultat). Kommunfullmäktige har beslutat att tills vidare inte utnyttja möjligheten att reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv. Kommunens balanskravsresultat måste enligt kommunallagen vara positivt, annars måste detta regleras inom tre år. Årets negativa balanskravsresultat innebär att kommunen nu har en skyldighet återställa sitt eget kapital genom att redovisa överskott med 34,4 mnkr de närmaste tre åren.

Investeringar

Investeringar	2015	2016	2017	2018
Nettoinvesteringar (mnkr)	182,1	244,1	206,2	154,8
Avskrivningar (mnkr)	99,7	101,5	104,6	112,2
Självfinansieringsgrad (%)	62,8	52,7	91,7	56,7
Investeringar/ verksamhetens nettokostnader (%)	9,0	12,0	11,7	11,4
Medelvärde Stockholmskommuner (%)	12	14	15	0

Kommunens nettoinvesteringar sjunker 2018. Bruttoinvesteringarna har varit på samma nivå som tidigare år. Orsaken till att nettoinvesteringarna sjunker är ett stort inflöde av investeringsbidrag. I och med kommunens negativa resultat sjunker självfinansieringsgraden.

Kommunens investeringsnivå ligger på en nivå som är något lägre än övriga Stockholmskommuner.

För en mer detaljerad investeringsredovisning se s. 41.

Kapacitet**Eget kapital och soliditet**

Eget kapital och soliditet	2015	2016	2017	2018
Eget kapital (mnkr)	958,6	985,6	1 070,1	1 045,7
Soliditet (%)	38,7	36,6	38,9	35,5
Soliditet inklusive pensions-skuld (%)	4,6	6,4	10,5	9,5
Medelvärde Stockholmskommuner (%)	21,0	24,0	25,0	

Soliditeten anger hur stor del av kommunens tillgångar (det kommunen äger) som är finansierad med eget kapital. Om kommunen har låg soliditet kan det påverka kommunens kreditvärdighet.

Soliditeten ökar när resultatet är positivt, vilket ökar det egna kapitalet. Om kommunens eget kapital står stilla (vid nollresultat) och kommunens tillgångar ökar (när kommunen investerar mer än avskrivningarna) sjunker soliditeten. Måttet är trubbigt, eftersom det även påverkas av andra faktorer som finansiella anläggningstillgångar och skulder. Soliditeten på 35,5 procent innebär att 64,5 procent av tillgångarna är finansierade på annat sätt, bland annat genom lån. Soliditeten minskade 2018 som effekt av det negativa ekonomiska resultatet.

Tyresö har som de flesta av Sveriges kommuner en pensions-skuld som tjänades in före 1998 och som enligt lagen inte ska räknas med i balansräkningen. Om man inräknar denna skuld har kommunen endast täckning för

9,5 procent av tillgångarna i eget kapital. Det har varit vanligt att detta soliditetsmått ökat årligen, tack vare att kommunen betalar av dessa pensioner, så att skulden sjunker. I och med årets underskott sjunker även detta soliditetsmått.

I jämförelse med Stockholmskommunerna har Tyresö en relativt låg soliditet. År 2017 var medelsoliditeten inklusive pensionsåtagande för Stockholmskommunerna 25,0 procent och för Sverige som helhet 25,6 procent, att jämföra med Tyresös 10,5 procent. Kommunen har långt kvar till medelvärdet för Stockholm och för riket.

Långfristiga skulder och skuldsättningsgrad

Långfristiga skulder och skuldsättningsgrad	2015	2016	2017	2018
Långfristiga skulder (mnkr)	935,5	1 083,3	1 011,8	1 135,3
Långfristiga skulder/ skatteintäkter (%)	42,3	46,1	40,4	44,6
Lån i bank eller kreditinstitut (mnkr)	700,0	820,0	680,0	680,0
Lån i bank eller kreditinstitut/ skatteintäkter (%)	31,7	34,9	27,1	26,7

Kommunens långfristiga skulder består av lån hos banker och kreditinstitut, men även av olika investeringsbidrag (gatukostnadsbidrag, VA-anslutningsbidrag och andra investeringsbidrag) som kommunen fått för att finansiera investeringar.

Tyresös lån i banker eller kreditinstitut har inte ökat, trots att kommunen långt ifrån har självfinansierat investeringarna. Kommunens kassaflöde har hållits uppe dels av återlåningen från pensionsavsättningarna (se nedan under pensioner), dels av att kommunens kortfristiga skulder ökat.

Sammanfattande kommentar resultat – kapacitet.

Det är inget mål i sig att kommunen ska göra stora ekonomiska överskott. Principen bör vara att varje generation ska betala sina egna kostnader. Då kan man argumentera för att ett nollresultat borde vara tillräckligt.

Kommunen står inför stora investeringsbehov, dels som ett resultat av att många av kommunens fastigheter börjar bli gamla och behöver betydande reinvesteringar, dels som en effekt av kommunens ambition att växa och behovet att bygga bostäder och infrastruktur för en växande befolkning. En växande befolkning medför också ökat behov av idrottsanläggningar och verksamhetsfastigheter.

Kommunen kan finansiera investeringar antingen genom överskott i verksamheten eller genom att låna pengar. När kommuner lånar är det framtida generationer som blir skyldiga att betala räntor och amorteringar. Just nu är räntekostnaderna låga, men om skulden och räntorna stiger blir räntebetalningarna en stor belastning för kommunens invånare. Det är därför det är så viktigt att kommunen varje år gör överskott för att finansiera det ökande investeringsbehovet. På så sätt betalar nuvarande generationer sin del av kostnaderna över tid.

En långtidsanalys har visat att en överskotts nivå på 3 procent av skatteintäkterna är nödvändig i Tyresö kommun för att säkerställa att kostnaderna inte ökar kraftigt med risk för att servicen till kommuninvånarna måste försämrats.

Kapacitetsmåttan visar kommunens finansiella styrka – enkelt uttryckt hur rik kommunen är. En stark kommun kan finansiera fler av sina investeringar själv. Tyresös finansiella styrka kunde ha varit bättre i jämförelse med grannkommunernas. Det är ännu ett skäl till att kommunen behöver vända den ekonomiska utvecklingen, få kontroll på kostnadsutvecklingen, vända resultatutvecklingen och nå solida överskotts nivåer. På så sätt kan kommunen öka sin finansiella styrka.

Årets resultat innebär att kommunens finansiella styrka har minskat. Den utvecklingen måste vändas.

Risk

Risker	2015	2016	2017	2018
Ränterisk – 1 % räntehöjning kostar (mnkr)	7	8,2	6,8	6,8
Räntebindningstid medelvärde (år)	2,0	1,7	1,6	1,5
Primärkommunal skattesats (%)	19,48	19,50	19,50	19,50
Medelvärde Stockholmskommuner (%)	19,13	19,12	19,07	19,05

Ränterisken visar vad 1 procentenhets räntehöjning skulle kosta vid den aktuella skuldnivån. År 2018 höjde Riksbanken för första gången på flera år styrräntan, vilket påverkar de rörliga räntorna. De långa räntorna har dock inte ökat i motsvarande grad. Kommunen bör ha beredskap för en högre räntenivå. En kraftig räntehöjning kommer att slå mot kommunens resultat.

Medelvärdet för räntebindningen är 1,5 år. Korta bindningstider har inneburit att räntekostnaden har kunnat hållas nere, men gör att kommunens exponering ökar vid snabba räntehöjningar. I och med att kommunen säkrar delar av upplåningen genom att köpa räntetaksoptioner, kan räntebindningstiden hållas kortare, samtidigt som det ger en rimlig säkerhet mot höjda räntor.

Den primärkommunala skattesatsen i Tyresö är högre än medel i Stockholmskommunerna. I den budget som antogs för 2019 har skattesatsen höjts. Det kan finnas en risk för att det uppstår negativa konsekvenser av en skattehöjning. I och med att kommunens skattesats är så pass hög, kan det vara svårt att i ett trångt ekonomisk läge öka skatten ytterligare.

Riskhantering genom kommunens finanspolicy

I finanspolicyn fastställer kommunfullmäktige regelverket för kommunens skuldförvaltning och övriga finansiella risktaganden. Tyresö kommuns finanspolicy reviderades av kommunfullmäktige 2017. I policyn regleras vilka finansiella instrument kommunen får utnyttja. Finanspolicyn ska också reglera kommunens ränterisk. Ränterisken är ett mått som visar hur mycket kommunens resultat påverkas vid en förändring av marknadsräntan. Ränterisken begränsas genom restriktioner för andelen kort och lång räntebindning i enlighet med finanspolicyn.

Målet för skuldförvaltningen är att genom aktiv upplåning minimera kostnaderna i förhållande till bindningstid och tillräcklig likviditet. Syftet är att trygga finansieringen på både kort och lång sikt genom stabilitet och förutsägbarhet vad gäller framtida räntekostnader. Upplåningen i förhållande till finanspolicyn är fördelad enligt tabellen nedan. Här kan tilläggas att 100 mnkr av den korta upplåningen är skyddade med räntetak.

Räntebindningstid	2018		2017		Enligt policy		
	mnr	%	mnr	%	Normal	Min	Max
0-1 år	390	57	270	40	40	30	50
1-2 år	100	15	220	32	20	12,5	27,5
2-3 år	40	6	100	15	20	12,5	27,5
3-4 år	100	15	40	6	10	5	15
4-5 år			50	7	10	5	15
5-6 år	50	7			0		10
7-8 år					0		10
8-9 år					0		10
9-10 år					0		10
10- år					0		10
SUMMA	680		680				

Kommunens upplåning

Tyresö kommuns totala upplåning uppgick vid utgången av 2018 till 680 mnr, vilket är oförändrat jämfört med förra året.

Under året har lån på 270 mnr omsatts. Kommunens genomsnittliga räntebindningstid uppgick vid årsslutet till 562 dagar, jämfört med 583 dagar ett år tidigare. Den genomsnittliga räntan på kommunens låneskuld har ökat marginellt och uppgick vid utgången av 2018 till 0,59 procent, att jämföra med 0,56 procent år 2017. Under året har även ett räntetak tecknats och inklusive kostnaden för taket uppgår den vägda genomsnittsräntan till 0,63 procent.

Det har länge rått ett extremt lågt ränteläge i Sverige. Reporäntan har legat på -0,5 procent hela 2018, men höjdes till -0,25 procent i början av 2019. Inflationen mätt som KPIF ligger nu något över Riksbankens mål om 2 procent. Riksbankens prognos är att nästa höjning av reporäntan sker andra halvåret 2019.

De finansiella kostnaderna stiger kommande år på grund av stigande räntor, men också skuldvolymen ökar, eftersom omfattande investeringar planeras. Bygget av nya Fornuddens skola har startat, men även andra omfattande investeringar planeras kommande år.

De 680 mnr som är finansierade till 0,59 procent ränta kostar 4 mnr om året i finansiella kostnader. Om låneskulden skulle öka till 1 miljard om något år, samtidigt som den genomsnittliga upplåningskostnaden ökar till 4 procent, skulle de finansiella kostnaderna för skulden öka till 40 mnr, och det är långt ifrån något extremt scenario. Det kan utgöra en risk, eftersom resultatet i kommunen de senaste åren inte nått upp till överskottsmalet om 2 procent beräknat på skatteintäkter och generella statsbidrag.

Finansieringsrisker, motpartsrisker och Kommuninvest

Finansieringsrisk är risken för att kommunen skulle få svårigheter att ta nya lån och sätta om befintliga lån. Tyresö kommun ger inte ut egna kommunobligationer.

Därför är medlemskapet i Kommuninvest en viktig del av kommunens strategi för att hantera finansieringsrisker. Kommunens lån är idag samlade hos Kommuninvest som är en mycket stabil motpart och klassas som en systemviktig aktör av Finansinspektionen. Kommunen har även upparbetade kontakter med affärsbankerna.

Motpartsrisk avser risker som uppstår om en motpart inte fullgör sina förpliktelser. För kommunen är det viktigt att ha starka motparter, som även har möjlighet att erbjuda lån när det är oroligt på finansmarknaden. Kommuninvest finansierar sin inlåning i olika valutor och obligationer världen över. Kommuninvest är även klassat som en systemviktig aktör av Finansinspektionen. Kommuninvests medlemskap i Riksbankens betalningssystem RIX förstärker tillgången till likviditet vid eventuell oro på de finansiella marknaderna. Därför bedöms risken i att enbart ha en motpart för upplåningen som obetydlig.

Kommunens borgensåtagande

Kommunen tecknar i vissa fall borgen för lån till kommunägda bolag, men ibland även för andra externa verksamheter. Kommunens samlade borgensåtagande för lån uppgick vid utgången av 2017 till 1 656 mnr, vilket var en ökning med 198 mnr från 2016. Ökningen beror på att borgensåtagandet för Tyresö Bostäder AB ökat. För mer information om detta, se not 21 i årsredovisningen.

Övriga finansiella risker

Valutarisk är ett mått på hur mycket kommunens resultat påverkas vid en given förändring av valutakursen på lån i utländsk valuta. Den risken är inte aktuell för Tyresö, eftersom kommunen har som riskpolicy att enbart vara exponerad i svensk valuta.

Likviditetsrisk är risken att en placering av ett överskott inte kan omsättas till likvida medel utan kostnad. Likviditetsrisk vid upplåning avser risken att kommunen inte har tillgång till pengar för att kunna göra betalningar. Likvidi-

tetsrisken hanterar kommunen genom att göra kontinuerliga likviditetsprognoser och anpassa upplåningen efter prognosen. Utöver det finns en checkräkningskredit som kommunen kan använda vid behov.

Pensionsskuld

Pensionsskuld kan ses som en risk, i och med att det är pengar kommunen ska betala i framtiden. Stora delar av kommunens pensionsskuld kommer från förmånsbestämda pensioner, vilket innebär att de framtida pensionsbetalningarna påverkas av löneutvecklingen hos kommunens

medarbetare. Dessutom påverkas pensionsskulden av ränteutvecklingen. De avsättningar kommunen gör för pensioner kan komma att justeras i framtiden, vilket kommer att påverka kommunens resultat. Därför är pensionsskulden en risk för kommunen. Kommunen har återlånat pensionsskulden till verksamheten, vilket innebär att kommunen inte säkrat pensionsavsättningen med försäkringar eller finansiella tillgångar, utan använder avsättningen i stället för att låna till investeringar. Det innebär att låneskulden blir lägre, men att kommunen bär högre risk för ökande pensionsskulder.

PENSIONS FÖRPLIKTELSE R	Utfall				Prognos		
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
mnkr, inklusive särskild löneskatt							
Pensionsförpliktelser intjänade efter 1997	193,6	219,3	240,6	281,7	314,3	352,7	398,3
Pensionsförpliktelser intjänade före 1998	845,0	812,3	780,5	766,1	742,6	720,5	701,6
Totala pensionsförpliktelser	1 038,6	1 031,6	1 021,1	1 047,8	1 056,9	1 073,2	1 099,9
Finansiella placeringar avseende pensionsmedel	0,0	0,0	0,0	0,0			
Återlåning i verksamheten	1 038,6	1 031,6	1 021,1	1 047,8			

Den totala pensionsförpliktelsen inklusive löneskatt uppgick 2018 till 1 047,1 mnkr, drygt en miljard kronor. Ansvarförbindelsen, som motsvarar de pensioner som är intjänade före 1998, har minskat med 14,4 mnkr. Avsättningarna för pensioner intjänade efter 1998 har under året ökat med drygt 41 mnkr. Sammantaget har pensionsförpliktelserna ökat med 26,7 mnkr.

Prognosen visar att ansvarförbindelsen, pensioner intjänade före 1998, minskar i takt med att dessa pensioner successivt betalas ut. Däremot ökar pensionsskulden

intjänad efter 1998 i en snabbare takt än tidigare år. Den höjda ökningstakten är dels en effekt av ökande löneläge för kommunens anställda, dels ett resultat av att inkomstbasbeloppet framöver ökar långsammare än lönekostnaderna, vilket innebär att en större andel av kommunens anställda får rätt till förmånsbestämd ålderspension. Det kommer även att innebära att kommunens pensionskostnader i resultaträkningen ökar. Prognoserna visar att den totala förpliktelsen ökar kommande år.

Kontroll

Budgetavvikelse Verksamhetsområde	Resultat jämfört med ram (mnkr)			Avvikelse 2018
	2016	2017	2018	% av ram
Förskola	0,1	0,1	4,0	1,3
Grundskola	-7,6	-10,7	-24,8	-3,6
Individ- och familjeomsorg	3,6	-44,5	-23,0	-12,5
Omsorg om personer med funktionsnedsättning	-13,5	-2,6	1,0	0,4
Äldreomsorg	-3,5	-4,0	-11,0	-3,4
Gymnasieskola	8,0	2,3	-0,8	-0,3
Vuxenutbildning	0,4	5,3	5,7	20,5
Arbete och integration	0,5	-1,5	-2,2	-19,4
Bibliotek, kultur och fritid, inklusive fritidsgårdar	6,8	6,2	1,7	1,6
Plan och exploatering	0,0	3,8	-8,2	-29,8
Bygglövsverksamhet	0,8	-0,9	-1,1	-20,8
Väghållning och park	8,1	10,6	3,6	4,7
Miljö, trafik och övrigt	1,2	0,0	1,4	20,1
Vatten och avlopp	0,5	0,0	0,0	0,0
Renhållning	6,3	0,0	0,0	0,0
Näringsliv	0,0	0,0	0,0	0,0
Politik	0,0	-0,4	-1,5	-6,7
Kommunförbund med mera	0,8	0,1	0,2	0,4
Gemensam verksamhet	-9,6	2,6	-9,4	-7,1
Totalt alla verksamhetsområden	2,9	-33,6	-64,4	2,6

Budgetavvikelsen för totalen av alla kommunens verksamhetsområden, -64,4 mnkr, motsvarar 2,6 procent av kostnadsramen. Det är en kraftig avvikelse. Av 19 verksamhetsområden håller 10 sin budget, vilket är 2 färre än 2017. Ytterligare ett område är nära ett nollresultat, medan övriga 8 lämnar underskott som är betydande. Resultatet är betydligt sämre än 2017, som även det innebar en klar försämring från 2016. Att verksamhetsområden inte klarar att ställa om så de håller sina ekonomiska ramar är grundorsaken till årets negativa resultat.

Prognossäkerhet

För att utvärdera prognossäkerheten jämförs verksamhetsområdenas prognoser i april och augusti med det faktiska utfallet (se tabell nästa sida). I den sista kolumnen redovisas hur stor procentuell avvikelse som finns mellan augustiprognosen och det faktiska utfallet i procent av verksamhetens ram (budget för finansförvaltningen). Totalt har prognoserna hela året visat ett underskott på mellan 59 och 68 mnkr. Här måste prognossäkerheten sägas vara tillfredsställande.

Av kommunens verksamhetsområden (finansförvaltningen medräknad) hade 10 en augustiprognos som avviker mindre än 1 procent från utfallet, 3 hade prognosavvikelser på 1–2 procent, medan övriga 7 hade prognoser som avvek mer än 2 procent från det faktiska utfallet. Om man tittar på augustiprognosens avvikelse från utfallet i termer av faktiska belopp, har 4 områden avvikelser på

över 5 mnkr, 6 har i intervallet 1–5 mnkr och övriga 10 har avvikelser på mindre än 1 mnkr.

Av de 7 verksamhetsområden som har prognosavvikelser som är större än 2 procent har 5 förbättrat resultatet efter augusti, medan 2 har försämrat resultatet. Av dem med avvikelser mellan 1 och 2 procent har 2 förbättrat resultatet och 1 försämrat det.

Av detta kan man dra följande konklusioner:

- Det finns fortfarande en tendens i augustiprognoserna att ge en sämre bild av verkligheten än det som blir det faktiska utfallet. Denna effekt är dock mindre tydlig än 2017.
- År 2018 har flera verksamheter som gick mot betydande underskott förbättrat sitt resultat jämfört med prognosen. Det kan bero antingen på att man prognostiserar ”med säkerhetsmarginal”, eller på att åtgärder vidtas efter augustiprognosen som höjer resultatet. År 2017 fanns motsatt tendens, att underskottsverksamheterna gav en mer positiv bild i augusti än det faktiska utfallet blev.
- Vissa områden, där de nominella avvikelserna är mycket stora, är områden där det är särskilt svårt att lägga en korrekt prognos i och med att verksamheten sitter med en alldeles för osäker bild i augusti. Det gäller grundskolan, som vid prognostillfället saknar tillförlitliga data för elevantalet, och finansförvaltningen, som påverkas av skatte- och pensionsprognoser lagda av externa aktörer.

Prognossäkerhet Verksamhetsområde	Prognos jämfört med ram (mnkr)			Utfall 2018	Avvikelse från augustiprognos (%)
	2018-04-30	2018-08-31	2018-10-31		
Förskola	-7,3	-5,2	-2,1	4,0	2,9
Grundskola	0,8	-11,4	-15,7	-24,8	-1,9
Individ- och familjeomsorg	-23,1	-23,0	-22,7	-23,0	0,0
Omsorg om personer med funktionsnedsättning	-1,0	0,3	-0,7	1,0	0,2
Äldreomsorg	-9,1	-16,0	-14,2	-11,0	1,5
Gymnasieskola	0,2	0,9	5,4	-0,8	-0,7
Vuxenutbildning	3,0	3,0	4,0	5,7	9,7
Arbete och integration	0,0	0,0	0,0	-2,2	-19,4
Bibliotek, kultur och fritid inklusive fritidsgårdar	0,0	1,5	1,9	1,7	0,2
Plan och exploatering	-8,7	-8,7	-8,0	-8,2	1,8
Bygglövsverksamhet	-0,9	-1,5	-1,5	-1,1	7,8
Väghållning och park	1,5	1,9	1,9	3,6	2,3
Miljö, trafik och övrigt	0,3	0,5	0,0	1,4	12,9
Vatten och avlopp	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Renhållning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Näringsliv	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Politik	0,0	0,0	0,0	-1,5	-6,7
Kommunförbund med mera	0,0	0,0	0,0	0,2	0,4
Gemensam verksamhet	-16,7	-10,5	-7,0	-9,4	0,8
Finansförvaltning	33,8	36,6	20,6	15,8	-0,8
Totalt exklusive finansförvaltning	-60,9	-68,2	-58,7	-64,4	0,2
Totalt	-27,1	-31,6	-38,1	-48,7	-0,7

Den slutsats man kan dra är att augustiprognoserna fortfarande avviker mer än önskvärt mot det faktiska utfallet. Ekonomiska åtgärder bör vidtas senast efter augustiprognosen om de ska hinna ge någon faktisk effekt på det innevarande året.

Prognoserna är det viktigaste styrmedlet för ekonomin under året. Det är särskilt viktigt i och med att Tyresö inte periodiserar budgeten, vilket innebär att ekonomiska uppföljningar utifrån resultat blir kraftigt missvisande. Därför är prognoserna det viktigaste riktmärket både för tjänstemän och för politiker. Om prognoserna kontinuerligt avviker från resultatet, blir de av föga värde för kommunens styrning. I det sammanhanget är det lika allvarligt att en verksamhet underskattar ett överskott som ett underskott. Båda ger helt fel styrsignaler och riskerar att leda till felaktiga åtgärder och felaktiga beslut.

Därför är det av stor vikt att kommunen fortsätter sitt arbete med att förbättra prognossäkerheten.

Sammanfattande kommentar risk-kontroll

Kommunens risker finns primärt inom upplåning, borgensförbindelser och pension.

- Riskerna inom upplåning hanteras genom kommunens finanspolicy som reglerar hanteringen av kommunens skuld. Det finns en risk för ökade räntekostnader vid stigande räntor. Därför kan kommunen behöva vidta åtgärder för räntesäkring eller på sikt höja räntebindningstiden.
- Av kommunens borgensförbindelser är huvuddelen till kommunens helägda dotterbolag Tyresö Bostäder AB och säkrade i ägda fastigheter. Risken bedöms därför som liten.
- Kommunens återlåning av det avsatta pensionskapitalet bedöms också som ett acceptabelt risktagande. Alternativet, att placera pensionskapitalet på kapitalmarknaden och att utöka kommunens upplåning, innebär även det risker.

Totalt sett bedöms kommunens risktagande som acceptabelt.

På kontrollområdet gäller att kommunen dels har svag budgetföljsamhet som helhet, dels på ett antal verksamhetsområden. Dessutom är kommunens prognossäkerhet otillfredsställande. Kommunen behöver göra insatser för att öka både budgetföljsamhet och prognossäkerhet.

Driftredovisning

Nämndernas nettokostnader uppgick till totalt 2 551 mnkr (nästan 2,6 miljarder), vilket var 66,4 mnkr (2,6 procent) högre än budgeterat. Det största underskottet uppstod i socialnämndens ansvarsområde, där det sammanlagda underskottet blev 33,1 mnkr. Barn- och utbildningsnämnden redovisade ett underskott på 20,8 mnkr, beroende på ett stort underskott för grundskolan. Kommunstyrelsen visade också ett större underskott (13,9 mnkr), främst beroende på underskott för plan och exploatering samt för gemensam verksamhet. Kultur- och fritidsnämnden samt gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden redovisade

mindre överskott. För ytterligare förklaringar hänvisas till den finansiella analysen och avsnitten om nämndernas verksamhet.

Kostnader och intäkter i nedanstående tabell kan definieras som samtliga externa intäkter och kostnader, men också kostnader och intäkter gentemot andra verksamhetsområden. Nettokostnader är differensen mellan kostnader och intäkter. Kommunbidraget motsvarar anslaget som kommunfullmäktige tilldelade verksamheten. Avvikelsen är differensen mellan kommunbidrag och utfallet av nettokostnaderna.

(mnkr)	Intäkter	Kostnader	Netto- kostnader	Kommun- bidrag	Avvikelse	Avvikelse år 2017
Kommunstyrelsen						
Plan och exploatering	17,7	53,3	35,7	27,5	-8,2	3,8
Väghållning och park	3,2	76,3	73,1	76,7	3,6	10,6
Miljö, trafik och övrigt	2,9	8,4	5,5	6,9	1,4	0,0
Vatten och avlopp	85,5	85,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Renhållning	40,1	40,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Näringsliv	0,3	1,6	1,3	1,3	0,0	0,0
Gemensam verksamhet	418,2	559,8	141,6	132,2	-9,4	2,6
Kommunalförbund med mera	0,0	42,2	42,2	42,3	0,2	0,1
Politisk verksamhet	0,1	24,2	24,2	22,6	-1,5	-0,4
Totalt	567,9	891,3	323,4	309,5	-13,9	16,8
Byggnadsnämnden						
Bygglövsverksamhet	6,0	12,3	6,3	5,2	-1,1	-0,9
Totalt	6,0	12,3	6,3	5,2	-1,1	-0,9
Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden						
Arbete och integration	42,0	55,4	13,4	11,2	-2,2	-1,5
Varav flyktingverksamhet	35,0	36,5	1,6	0,0	-1,6	-1,9
Vuxenutbildning	22,7	44,7	22,0	27,7	5,7	5,3
Gymnasieskola	41,8	268,5	226,7	226,0	-0,8	2,3
Totalt	106,5	368,7	262,2	264,9	2,8	6,1
Kultur- och fritidsnämnden						
Bibliotek, kultur och fritid, fritidsgårdar	16,0	121,0	105,0	106,7	1,7	6,2
Totalt	16,0	121,0	105,0	106,7	1,7	6,2

(mnkr)	Intäkter	Kostnader	Netto- kostnader	Kommun- bidrag	Avvikelse	Avvikelse år 2017
Barn- och utbildningsnämnden						
Förskola	35,4	349,6	314,2	318,3	4,0	0,1
Grundskola	95,7	809,6	713,9	689,1	-24,8	-10,7
Totalt	131,1	1 159,3	1 028,2	1 007,4	-20,8	-10,6
Socialnämnden						
Individ- och familjeomsorg	50,2	256,9	206,7	183,7	-23,0	-44,5
Äldreomsorg	71,1	409,5	338,4	327,4	-11,0	-4,0
Omsorg om personer med funktionsnedsättning	24,2	304,8	280,6	281,6	1,0	-2,6
Totalt	145,5	971,2	825,7	792,7	-33,1	-51,1
Summa verksamhetsområden	973,0	3 523,9	2 550,8	2 486,4	-64,4	-33,6

Finansförvaltning

Sammantaget gav finansförvaltningen ett underskott mot budget på 0,8 mnkr. Det fanns dock två stora negativa poster. Den ena var förmånsbestämda tjänstepensioner, där fler anställda har rätt till den förmånsbestämda pensionen. Ökade lönenivåer bidrog också till att skulden för pensioner ökade. Det gav upphov till underskottet på 20,4 mnkr. Den andra negativa posten var nedskrivningen av vindkraftverket på 18,0 mnkr. Försäljning av Temyntan och Granängsvägen gav vinster på 37 mnkr.

Utfallet för skatteintäkter, statsbidrag och utjämnings-system var 2,7 mnkr lägre än budgeterat. Finansnettot var positivt i jämförelse med budget, 15,2 mnkr. Orsakerna var en stor återbäring från Kommuninvest på nästan 7 mnkr, lägre upplåning och lägre räntenivåer än förväntat.

Under jämförelsestörande finansiella poster finns försäljningen av vindkraftsbolaget till Tyresö Bostäder AB. Den gav en vinst på 4,0 mnkr. Sammantaget med nedskrivningen av vindkraftverket innebar det en förlust på 14,0 mnkr.

Nedan visas en tabell över finansförvaltningen.

(mnkr)	Intäkter	Kostnader	Netto-kostnader	Budget	Avvikelse
Finansförvaltning					
Pensioner	0,0	54,5	54,5	55,0	0,5
Förändring semesterlöneskuld	0,0	1,4	1,4	1,0	-0,4
Förändring pensionsavsättning	0,0	22,9	22,9	2,5	-20,4
Statsbidrag maxtaxa	13,5	0,0	-13,5	-14,5	-1,0
Intäkt kapitaltjänst (internränta)	28,0	0,0	-28,0	-28,5	-0,5
Övrigt	47,0	8,8	-38,2	0,0	38,2
Demografibuffert	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Simhall	0,0	15,2	15,2	16,0	0,8
Jämförelsestörande poster	0,0	18,0	18,0	0,0	-18,0
Interna poster	-437,7	-437,7	0,0	0,0	0,0
Summa finansförvaltning	-349,2	-316,9	32,3	31,5	-0,8
Summa verksamheten	623,8	3 206,9	2 583,1	2 517,9	-65,2
Skatteintäkter, statsbidrag och utjämningsystem					
Skatteintäkter	2 326,6	0,0	2 326,6	2 325,8	0,8
Generella statsbidrag och utjämning	226,0	4,7	221,3	224,9	-3,6
Summa skatteintäkter, statsbidrag och utjämningsystem	2 552,6	4,7	2 547,9	2 550,7	-2,7
Finansiella intäkter	14,4	0,0	14,4	6,5	7,9
Finansiella kostnader	0,0	7,7	-7,7	-15,0	7,3
Jämförelsestörande finansiella poster	4,0	0,0	4,0	0,0	4,0
Resultat	3 194,9	3 219,3	-24,4	24,3	-48,7
Generella statsbidrag och utjämning					
Inkomstutjämning	30,9	0,0	30,9	58,3	-27,4
Kostnadsutjämning	92,1	0,0	92,1	97,2	-5,1
Regleringspost	7,4	0,0	7,4	-8,7	16,1
Strukturbidrag	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
LSS-utjämning	0,0	4,7	-4,7	-6,1	1,4
Generellt statsbidrag	19,1	0,0	19,1	6,2	13,0
Fastighetsavgift	76,4	0,0	76,4	78,0	-1,6
Sammanlagt	226,0	4,7	221,3	224,9	-3,6

Investeringsredovisning

Investeringarna uppgick till 178 mnkr netto. Bruttoutgifterna uppgick till 288 mnkr och inkomsterna till 121 mnkr. Två av de största investeringarna gällde exploateringsprojekten på Brevik: etapp 7 Solberga och etapp 9 Ugglevägen. Båda ska göra det möjligt att bo permanent i området samtidigt som vatten och avlopp samt vägar byggs ut. Det största pågående exploateringsprojektet på Östra Tyresö är nu etapp 10, Brobänken. Exploateringarna hänger ihop med utbyggnaden av Tyresövägen som pågår samtidigt. I Norra Tyresö centrum pågår också exploatering och utbyggnad för en ny stadsdel.

De största pågående fastighetsinvesteringarna är den nya ishallen i Tyresö centrum och den nya Fornuddsskolan.

Det beslutade investeringsprogrammet är tämligen omfattande. Det innehåller till exempel en ny ishall (inklusive parkeringsgarage) i Tyresö centrum samt skola och idrottshall i Fornudden.

I en bilaga till årsredovisningen redovisas samtliga investeringar i detalj. Där framgår också hur mycket respektive investering förbrukat totalt sett, alltså inklusive förbrukning tidigare år.

Kommunens största pågående nettoinvesteringar

(mnkr)	Inkomst tidigare år	Utgift tidigare år	Inkomst 2018	Utgift 2018	Netto totalt
Tyresövägen	0,6	-31,4	0,0	-28,5	-59,3
Solberga, etapp 7	21,8	-165,4	26,1	3,4	-114,2
Brevik Ugglevägen, etapp 9	14,8	-88,3	17,2	0,4	-55,8
Norra Tyresö centrum	78,6	-74,1	11,4	-37,8	-21,9
Brobänken, etapp 10	0,2	-11,5	0,0	-19,9	-31,2
Exploatering Kryddvägen	1,5	-4,9	31,5	-22,2	5,9
Ny ishall Tyresö centrum	0,0	-5,7	0,0	-10,5	-16,2
Ny skola Fornudden	0,0	-14,8	0,0	-33,8	-48,6

Kommunens investeringar 2018

Uppgifter om investeringsbudget för 2018 bygger på kommunfullmäktiges beslut om investeringsprogram 2018-06-14 som del av beslutet om kommunplan för 2019.

Vid det tillfället beslöt kommunfullmäktige om omfördelning av investeringsmedel i projekten mellan åren i planperioden, även för 2018.

(mnkr)	Inkomst	Utgift	Netto	Budget 2018	Diff
ÖSTRA TYRESÖ	43,3	-20,9	22,4	17,6	4,8
Etapp 9 Brevik Ugglevägen	17,2	0,4	17,7	16,5	1,2
Brobänken, etapp 10	0,0	-19,9	-19,9	-8,0	-11,9
Solberga etapp 7	26,1	3,4	29,4	25,5	3,9
Raksta etapp 8	0,0	-1,5	-1,5	-4,6	3,1
Exploatering Nyfors	0,0	-1,4	-1,4	-9,1	7,7
Övrigt	0,0	-1,9	-1,9	-2,7	0,7
NORRA TYRESÖ CENTRUM	11,4	-37,8	-26,4	29,0	-55,4
Simvägens förlängning till Forellen 4	5,0	-31,1	-26,1	0,0	-26,1
Granängsvägen infrastruktur	6,4	-0,4	6,0	-2,1	8,1
Älvdansgatan infrastruktur	0,0	-1,8	-1,8	0,0	-1,8
Små justeringar Tyresö centrum vägnät	0,0	-2,5	-2,5	0,0	-2,5
Övrigt	0,0	-2,0	-2,0	31,1	-33,0

(mnkr)	Inkomst	Utgift	Netto	Budget 2018	Diff
WÄTTINGE	0,0	- 1,4	- 1,4	- 5,8	4,4
Exploatering vid Wättinge	0,0	- 1,4	- 1,4	- 0,6	- 0,8
Övrigt	0,0	0,0	0,0	- 5,2	5,2
TROLLBÄCKENS CENTRUM	0,0	- 0,8	- 0,8	- 0,5	- 0,3
Trollbäckens centrum utvecklingsplan	0,0	- 0,8	- 0,8	- 0,5	- 0,3
ÖVRIGA EXPLOATERINGAR	49,3	- 28,0	21,3	0,9	20,4
Exploatering Kryddvägen	31,5	- 22,2	9,3	0,0	9,3
Bostäder vid Södergården	10,7	- 1,9	8,9	- 0,1	9,0
Näsby 4:314, Kärrvägen 3	4,8	0,0	4,8	0,0	4,8
Gång- och cykelväg Pluto, Njupkärrsvägen	2,2	- 0,1	2,2	6,3	- 4,1
Granängsvägen	0,0	- 1,2	- 1,2	- 0,5	- 0,7
Övrigt	0,0	- 2,6	- 2,6	- 4,8	2,2
TYRESÖVÄGEN	0,0	- 28,5	- 28,5	- 26,5	- 2,0
Tyresövägen tredje körfält	0,0	10,0	10,0	- 5,0	15,0
Petterboda tunnel och hållplats	0,0	- 35,4	- 35,4	- 21,0	- 14,4
Kraftledning Tyresövägen	0,0	- 3,0	- 3,0	0,0	- 3,0
Övrigt	0,0	0,0	0,0	- 0,5	0,5
ÖVRIGT STADSBYGGNAD	0,0	- 34,0	- 34,0	- 100,1	66,1
Fältvägen 4 inköp villa	0,0	- 9,2	- 9,2	0,0	- 9,2
Strand 1:109	0,0	- 1,3	- 1,3	0,0	- 1,3
Strand 1:110	0,0	- 2,1	- 2,1	0,0	- 2,1
Strand 1:111	0,0	- 2,7	- 2,7	0,0	- 2,7
Strand 1:388	0,0	- 1,6	- 1,6	0,0	- 1,6
Strand 1:389	0,0	- 2,4	- 2,4	0,0	- 2,4
Strand 1:390	0,0	- 4,4	- 4,4	0,0	- 4,4
Åtgärd masshantering Strand	0,0	- 3,2	- 3,2	0,0	- 3,2
Södra Fornuddsparken	0,0	- 1,9	- 1,9	0,0	- 1,9
Centrala Fornuddsparken	0,0	- 3,9	- 3,9	0,0	- 3,9
Övrigt	0,0	- 1,4	- 1,4	- 100,1	98,7
SAMLINGSANSLAG FRITIDSANLÄGGNINGAR	0,7	- 2,6	- 1,9	- 1,0	- 0,9
Parkourpark Wättinge	0,7	- 2,4	- 1,7	0,0	- 1,7
Övrigt	0,0	- 0,2	- 0,2	- 1,0	0,8
ÖVRIGA FRITIDSANLÄGGNINGAR	0,0	- 16,6	- 16,6	- 22,1	5,5
Konstgräsplan Strandskolan	0,0	- 10,0	- 10,0	- 9,6	- 0,4
Alby belysning	0,0	- 3,9	- 3,9	0,0	- 3,9
Motionsspår Alby beläggning	0,0	- 2,1	- 2,1	0,0	- 2,1
Övrigt	0,0	- 0,6	- 0,6	- 12,5	11,8
VERKSAMHETSLOKALER KULTUR OCH FRITID	0,0	- 15,6	- 15,6	- 27,9	12,3
Ny ishall Tyresö centrum	0,0	- 10,5	- 10,5	- 5,0	- 5,5
Nytt ridhus Fårdala	0,0	- 5,1	- 5,1	- 5,0	- 0,1
Övrigt	0,0	0,0	0,0	- 17,9	17,9

(mnkr)	Inkomst	Utgift	Netto	Budget 2018	Diff
VERKSAMHETSLOKALER SKOLA	0,0	-37,8	-37,8	-34,5	-3,2
Ny skola Fornudden	0,0	-33,8	-33,8	-30,0	-3,8
Provisoriska byggnader Fornudden	0,0	-5,0	-5,0	0,0	-5,0
Övrigt	0,0	1,1	1,1	-4,5	5,6
VERKSAMHETSLOKALER FÖRSKOLA	0,0	-19,6	-19,6	-22,5	2,9
Förskola Akvarievägen	0,0	-4,7	-4,7	-10,0	5,3
Förskola Breviksvägen 5	0,0	-9,0	-9,0	-10,0	1,0
Kumla förskola, omvandling bibliotek	0,0	-5,9	-5,9	-2,5	-3,4
VERKSAMHETSLOKALER FUNKTIONSHINDER/IFO	0,0	-8,5	-8,5	-30,4	21,9
Gruppboende Strandvägen	0,0	-1,0	-1,0	-10,0	9,0
Gruppboende Stjärnvägen	0,0	-5,0	-5,0	-10,0	5,0
Socialt boende Töresjövägen 46 och 48	0,0	-2,1	-2,1	-10,0	7,9
Övrigt	0,0	-0,3	-0,3	-0,4	0,1
VERKSAMHETSLOKALER TEKNISK FÖRVALTNING	0,0	-3,3	-3,3	-10,3	7,0
Sopsug Norra centrum	0,0	-2,9	-2,9	0,0	-2,9
Övrigt	0,0	-0,4	-0,4	-10,3	9,9
SAMLINGSANSLAG FÖR FASTIGHET	2,4	-9,4	-7,0	-30,0	23,0
Tyresö skola ombyggnad/utökning	0,0	-4,6	-4,6	0,0	-4,6
Bergfoten ventilation	2,4	0,0	2,4	0,0	2,4
Övrigt	0,0	-4,8	-4,8	-30,0	25,2
INVENTARIER, IT OCH SMÅINVESTERINGAR	0,0	-1,8	-1,8	-5,0	3,2
Räntesäkringsoptioner	0,0	-1,3	-1,3	0,0	-1,3
Övrigt	0,0	-0,6	-0,6	-5,0	4,4
INVENTARIER FÖRVALTNINGAR	0,0	-3,3	-3,3	-5,0	1,7
Nyboda skola inventarier	0,0	-1,9	-1,9	0,0	-1,9
Övrigt	0,0	-1,4	-1,4	-5,0	3,6
GATA OCH PARK	1,8	-18,3	-16,4	-24,0	7,6
Alby maskinhall och personalutrymmen	0,0	-2,5	-2,5	-7,0	4,5
Busshållplats Bergfotens skola	0,0	-3,1	-3,1	0,0	-3,1
Infartsparkering Tyresö skola	0,0	-2,5	-2,5	0,0	-2,5
Sopmaskin Johnston Beam	0,0	-1,0	-1,0	0,0	-1,0
Gång- och cykelväg Skogsängsvägen	1,8	-0,4	1,5	0,0	1,5
Gång- och cykelväg Njupkärrsvägen	0,0	-2,1	-2,1	0,0	-2,1
Gång- och cykelbana Björkbacksvägen	0,0	-2,9	-2,9	0,0	-2,9

(mnkr)	Inkomst	Utgift	Netto	Budget 2018	Diff
Övrigt	0,0	-4,0	-4,0	-17,0	13,0
VATTEN OCH AVLOPP	11,7	-10,4	1,3	-13,0	14,3
VA-ledningar Örtstigen	0,0	-2,8	-2,8	0,0	-2,8
VA-ledningar Runstigen	0,0	-2,3	-2,3	0,0	-2,3
VA-ledningar Amaryllisvägen	0,0	-3,2	-3,2	0,0	-3,2
Pumpstation Fornudden	0,0	-1,7	-1,7	0,0	-1,7
Kamomillen 1	1,7	0,0	1,7	0,0	1,7
Veronikan 1	1,5	0,0	1,5	0,0	1,5
Bollmora 1:77	2,2	0,0	2,2	0,0	2,2
Bollmora 1:110	2,8	0,0	2,8	0,0	2,8
Kardemumman 1	1,2	0,0	1,2	0,0	1,2
Övrigt	2,4	-0,4	2,0	-13,0	15,0
RENHÅLLNING	0,0	-0,1	-0,1	-11,2	11,1
Övrigt	0,0	-0,1	-0,1	-11,2	11,1
TOTALT	120,5	-298,7	-178,1	-322,3	144,1

2

**Tyresö kommuns
verksamhet**

Barn- och utbildningsnämnden

Driftredovisning

(mnkr)	Kommun- bidrag	Netto- kostnad	Avvikelse	Avvikelse 2017
VO Förskola	326,0	322,0	4,0	-9,9
varav beställare	326,0	325,6	0,4	-9,8
varav utförare	0,0	-3,6	3,6	-0,1
VO Grundskola	685,8	710,6	-24,8	-10,7
varav beställare	685,8	694,6	-8,8	0,0
varav utförare	0,0	16,0	-16,0	10,7
Totalt nämnd	1 011,8	1 032,6	-20,8	0,8

Verksamhetsområde 1 Förskola och pedagogisk omsorg

Mål och resultat

Föräldraenkäten från våren 2018 visar att de allra flesta som har sitt barn i Tyresö kommuns förskolor är nöjda (92 procent) och upplever trygghet på förskolan (95 procent) medan 81 procent av vårdnadshavarna tycker att barnens tankar och intressen tas tillvara.

Den pedagogiska miljön var i fokus och satsningar på kompetensutveckling skedde både lokalt och centralt. I början av året inköptes ljuddämpande bord för att förbättra arbetsmiljön för både barn och vuxna.

Sjukfrånvaron minskade men var fortfarande hög. De två senaste åren har stor kraft lagts på riktade insatser för att minska sjukfrånvaron. Det

har redan gett resultat, men de stora effekterna bedöms komma 2019.

Förskolecheferna har arbetat mycket systematiskt med den höga sjukfrånvaron och haft både rehabiliterings- och hälsosamtal med berörda medarbetare.

Särskilda uppdrag

De särskilda uppdragen har genomförts.

När det gäller konkurrensutsättning kan man konstatera att 36 procent av förskolan bedrivs som fristående verksamhet och att 64 procent är kommunal. År 2018 uppgick andelen ekologiska livsmedel i förskolan till 36,2 procent. Allergironder genomfördes i enlighet med uppdraget från tillgänglighetsplanen.

Nämnduppdrag

Tyresö har minskat storleken på barngrupperna. År 2017 var genomsnittet för hela landet 15,3. I oktober hade Tyresö kommuns förskolor 14,7 barn per avdelning. Personaltätheten var i nivå med tidigare år.

Ett systematiskt och långsiktigt arbete sker med värdegrundsdokumentet *En förskola och skola för var och en*. För att skapa bättre förutsättningar för barns utveckling och lärande fortsätter verksamheten att utveckla lärmiljöer och kompetensutveckla pedagogerna, så att

Sammanfattande bedömning

Verksamheterna uppfyllde de flesta av nämndens mål, vilket bidrog till att kommunen nådde det strategiska målet att Tyresö ska vara en av Sveriges bästa skolkommuner. De flesta som har sitt barn i Tyresö kommuns förskolor är mycket nöjda, upplever trygghet i hög grad samt tycker att barnens tankar och intressen tas tillvara. Grundskolorna i Tyresö hamnade på plats 54 av 290 i Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) årliga ranking *Öppna jämförelser*. Meritvärdet i årskurs 9 låg bland de 25 procent högsta i landet. Tryggheten bedöms vara hög i Tyresö kommuns skolor.

VO 1: Förskola och pedagogisk omsorg lämnar ett resultat om +4,0 mnkr i förhållande till budget.

VO 2: Grundskola inklusive grundsärskola och fritidshem lämnar ett resultat om -24,8 mnkr i förhållande till budget.

alla barn ska ha tillgång till material och miljöer som skapar nyfikenhet och lust att lära, samt bli bemötta med respekt, tolerans och acceptans för att deras lärande ska vara lustfyllt.

Ekonomi

Förskola och pedagogisk omsorg lämnar ett resultat om +4,0 mnkr i förhållande till budget. Förskola och pedagogisk omsorg har en ekonomi i balans.

Verksamheten

Skolinspektionen har granskat verksamheten, och förskolan uppfyller författningarnas krav inom arbetsområdena förutsättningar för utbildning i förskolan och utveckling av utbildning i förskolan. De positiva inslag som lyftes fram var bland annat att omorganisationens syfte med ökad likvärdighet har uppfyllts. Skolverket såg också positivt på verksamhetens rekryteringsstrategi, som utgår från att skapa bra förutsättningar för pedagogerna i deras arbete.

Förskolan agerar i enlighet med den nationella IT-strategin, som ska vara fullt genomförd 2022. En IT-strateg har anställts och en kartläggning har gjorts för att identifiera en likvärdig grundnivå som alla kommunala förskolor ska erbjuda. Verksamhetsområdet har även infört en ny kommunikativ lärplattform. En fördel är att både förskolan, grundskolan, gymnasiet och vuxenutbildningen nu har samma plattform, vilket ger kontinuitet och tillgänglighet för medborgarna.

Den nya bemanningsenheten har bidragit till ökad kvalitet samt säkrare och effektivare vikariehantering.

Verksamhetsområde 2 Grundskola inklusive grundskola och fritidshem

Mål och resultat

Tyresö hamnade på plats 54 i SKL:s årliga ranking, vilket var en klar förbättring från förra årets plats 133 och i nivå med tidigare år. Resultatdialogerna som sker kontinuerligt i skolorna bidrog till det ökade kunskapsresultatet. Meritvärdet i Tyresö kommuns skolor var högt, och kommunen hamnade på plats 18 i landet. Av eleverna i årskurs fem angav 87 procent och i årskurs åtta 82 procent att de är trygga.

Innovativa och effektiva processer utvecklas. Bland annat satsas det på e-tjänster, som effektiviserar arbetet och underlättar invånarnas kontakt med kommunen.

Sjukfrånvaron låg fortfarande högt, men satsningar har gjorts för att åtgärda det, och i augusti började korttidsfrånvaron sjunka. Alla skolledare i Tyresö kommun har genomgått HR-avdelningens utbildning om sjukfrånvaro.

Särskilda uppdrag

Grundskolan har genomfört alla särskilda uppdrag. När det gäller tillgänglighetsplan kartläggs vilken kompetensutveckling som behövs för att skolan ska kunna möta personer med olika funktionsnedsättningar. Analysen ska leda till prioriterade satsningar.

Nämnduppdrag

Verksamheten har arbetat med alla nämnduppdrag under året. När det gäller modersmål och studiehandledning på modersmålet är uppdraget klart och har redovisats i nämnden.

Personal på fritidshemmen fick kompetensutveckling. Tre seminarier genomfördes för all tillsvidareanställd personal, och nätverk med 3–4 enheter i varje bildades. Nätverken ska underlätta för goda exempel att delas mellan enheterna och att utvecklingsområden tas fram.

Verksamheten samarbetar med studie- och yrkesvägledarna på gymnasiet för att minska studieavbrotten. Grundskola och gymnasium har ett gemensamt dokument kallat *Övergångsplan*, som beskriver samarbetet dem emellan.

Värdegrunden *En förskola och skola för var och en* vävdes in i centrala fora för kollegialt lärande. Fokus har varit på tydlighet när det gäller att värdegrundsdokumentet ska förankras i den dagliga verksamheten.

Grundskolan agerar enligt den nationella IT-strategin, som ska vara fullt genomförd 2022. En IT-strateg har anställts och en kartläggning har gjorts för att det ska finnas en gemensam grundnivå som alla kommunala grundskolor i Tyresö kommun ska erbjuda.

Ekonomi

Grundskola inklusive grundsärskola och fritidshem lämnar ett resultat om -24,8 mnkr i förhållande till budget. Verksamheten har således inte en ekonomi i balans. Resultatet är en försämring med mer än 10 mnkr jämfört med 2017.

En viktig faktor för det negativa resultatet är den kraftiga löneglidningen som pågått i flera år men som avtagit 2018. Löneglidning driver upp personalkostnaderna. Dessutom fick Tyresö ingen förnyad tilldelning av ett riktat statsbidrag för elevhälsan som kommunen räknat med och lagt in i budgeten. Budgeten för verksamhetsstöd och tilläggsbelopp har varit underfinansierad.

Vissa av skolorna i kommunen har flexibla klassrum som skapar möjligheter att arbeta på nya mer effektiva sätt med både större och mindre grupper. I de skolor som inte har samma klassrumsflexibilitet är det ändå viktigt att hela tiden arbeta med att utveckla undervisningen men även med att se över möjliga lokalanpassningar för att på så sätt skapa bättre förutsättningar för en effektiv undervisning.

Klassrummen är i vissa fall dimensionerade för ett elevantal som inte är tillräckligt högt för att elevpengen ska ge en bärkraftig ekonomi.

Verksamheten

Arbetet med en gemensam likabehandlingsplan fortsatte. En gemensam struktur för alla skolor om plan mot kränkande behandling håller på att tas fram.

Verksamhetsområdet har infört en ny kommunikativ lärplattform. En fördel är att både förskolan, grundskolan, gymnasiet och vuxenutbildningen nu har samma plattform, vilket ger kontinuitet och tillgänglighet för medborgarna.

Skolinspektionen har granskat grundskolor i Tyresö kommun. Efter kritik gällande det systematiska kvalitetsarbetet i grundsärskola och på fritidshem, har rutiner förtydligats och dokumenterats.

Förändringar i regelverk

För läsåret 2018/2019 har förändringar skett i de regelverk som styr skolan, och verksamheten har anpassats efter förändringarna.

- Förskoleklass är obligatoriskt från läsåret 2018/2019.
- De nationella proven har blivit mer styrande vid betygsättning och de digitaliseras från årskurs 9.
- Riktlinjerna för politisk information i skolundervisning har tydliggjorts.
- Stadieindelad timplan för grundskolan infördes. Det innebär bland annat att moderna språk är obligatoriskt och att betyg sätts från årskurs 6.
- Moderna språk och matematik har fått utökad undervisningstid.
- Prao är obligatoriskt och ska omfatta minst tio dagar från och med årskurs 8 i grundskolan respektive årskurs 9 i specialskolan.
- Programmering har blivit obligatoriskt i undervisningen.

Interna rutiner har förstärkts och förbättrats. Exempelvis deltar Tyresö kommun i ett projekt kring problematisk skolfrånvaro, som är initierat och drivs av *Storstblm*. Som ett led i arbetet har riktlinjer om skolfrånvaro tagits fram.

Kumla lärstudio startades i augusti. Miljön är anpassad för att ge elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar så goda förutsättningar som möjligt. Placering sker i samarbete mellan centrala elevhälsan, skola och vårdnadshavare. Det finns två grupper, en för årskurs 1–6 och en för årskurs 7–9. Fyra pedagoger arbetar i lärstudion.

Resurs- och utvecklingscentrum (RUC) har sett över sina rutiner och är numera en uppsökande verksamhet. En förändring i arbetssätt har gjorts för psykologerna, som numera har en basförsörjning på en skola men jobbar mer verksamhetsövergripande.

Alla Tyresös kommunala grundskolors elevhälsoteam har fått utbildning i SPSM:s (Specialpedagogiska skolmyndigheten) tillgänglighetsmodell.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Kompetensförsörjningen är ett kritiskt område för båda verksamhetsområdena. Förvaltningen har fått i uppdrag att ta fram en kompetensförsörjningsplan för förskola och grundskola.

Om antalet barn och elever ökar enligt prognoserna, behöver utbyggnaden av förskola och grundskola fortgå.

För att öka likvärdigheten och stärka kvaliteten inom digitalisering ska den nationella IT-strategin implementeras fullt ut. Det är en kostnadskrävande insats. Riksdagen har fattat beslut om en förtydligad läroplan för förskolan (Lpfö 18), som ska gälla från den 1 juli 2019. Syftet är att höja kvaliteten i förskolan. Arbeta med implementering av den nya läroplanen prioriteras 2019.

Socialnämnden

(mnr)	Intäkter	Kostnader	Netto kostnad	Kommunbidrag	Avvikelse 2018	Avvikelse 2017
Individ- och familjeomsorg	50,2	256,9	206,7	183,7	-23,0	-44,5
Omsorg om personer med funktionsnedsättning	24,2	304,0	279,8	280,8	1,0	-2,6
Äldreomsorg	71,1	412,0	340,9	329,9	-11,0	-4,0
TOTALT	145,5	972,9	827,4	794,3	-33,1	-51,1

Sammanfattande bedömning

Socialnämnden redovisade ett underskott på 33 mnr för 2018.

Underskottet för individ- och familjeomsorgen (IFO) berodde på flera faktorer, bland annat en ökning av antalet ärenden. Dock har kommunens tillgång till träningslägenheter minskat kostsamma externa placeringar.

Mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar finansieras genom statlig ersättning, vilket täcker placeringskostnaden till stor del, men inte kostnader för till exempel utredande socialsekreterare.

Verksamheten omsorg för personer med funktionsnedsättning har efter flera år nått en ekonomi i balans, bland annat genom hemtagningar och förändring av avtal för externa placeringar.

Äldreomsorgen visade ett underskott. Funktioner och arbetssätt har setts över och effektiviserats, men åtgärderna har inte fått avsedd effekt under året.

Verksamhetsområde 3 Individ och familjeomsorg

Mål och resultat

Medborgarfokus – varje Tyresöbo i centrum

Det viktigaste för att medborgaren ska få rätt insatser är att det finns en väl fungerande samverkan både mellan kommunens verksamheter och med andra aktörer, som Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, hälso- och sjukvården och Polisen. Arbete pågår med att bygga upp samverkan efter några år av extremt hög personalomsättning.

Blomstrand näringsliv

Tyresö kommun har en låg andel invånare som behöver ekonomiskt bistånd, men under 2018 har fler hushåll fått bistånd och tiden med stödet har ökat. I det fortsatta arbetet för ökad självförsörjningsgrad är samverkan med andra myndigheter ett prioriterat område som behöver utvecklas.

God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter

Årets resultat för hela individ- och familjeomsorgen, IFO, inklusive mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar, blev ett underskott mot budget med 23 mnkr. Det innebär att målet att driva verksamheten

inom ramen för tilldelade resurser inte nåddes. Verksamheten har arbetat med åtgärder för att nå en budget i balans.

Under året har verksamheterna utvecklat effektivare arbetssätt. Flera processkartläggningar har genomförts och möjliga processer som kan digitaliseras har identifierats.

Attraktiv arbetsgivare

Personalsituationen var fortfarande stabil. Sjukfrånvaron har också minskat. Andelen medarbetare som uppger att de rekommenderar arbetsgivaren har ökat från 53 procent 2016 till i stort sett samtliga svarande (99 procent).

Särskilda uppdrag

- *Utveckla tidiga insatser inom individ- och familjeomsorgen i samverkan med olika aktörer*
Uppdraget har genomförts. ABC-föräldrautbildningar har genomförts i samarbete med skolan. Behovet av en resursskola med behandling håller på att utredas tillsammans med barn- och utbildningsförvaltningen. Förutsättningarna för en familjecentral med mödrahälsovård och barnhälsovård har utretts med hälso- och sjukvården, men hittills har ingen överenskommelse nåtts.
- *Fortsätta öka självförsörjningsgraden*
Tyresö kommun har en låg andel medborgare som behöver ekonomiskt bistånd, men arbetsbelastningen på försörjningsstödsenheten har ökat. Kommunen är det sista skydds nätet och har det yttersta ansvaret för medborgarna. IFO är starkt beroende av regelverket hos andra stora aktörer såsom Försäkringskassan med flera. Färre får nu sjukersättning eller aktivitetsersättning och försörjningsstödsenheten har en målgrupp som står allt längre från arbetsmarknaden. Fler får försörjningsstöd till följd av sjukdom.

Ekonomi

Årets resultat för hela individ- och familjeomsorgen är -23 mnkr.

Den centrala förklaringen till underskottet är kommunens insatser för barn och unga. Ungefär 10 mnkr av underskottet har att göra med placeringar och återstoden hänger ihop med kostnaderna för mottagande av ensamkommande.

Antalet anmälningar om barn och unga har fortsatt att öka, vilket leder till fler insatser. Kommunen har minskat mängden köpta tjänster från exempelvis privata vårdgivare och ersatt dem med lösningar på hemmaplan och egna familjehem. Kostnaderna har därmed minskat, men inte tillräckligt för att hålla kostnaden för volymökningen inom den budgeterade ramen.

Migrationsverkets ersättningar täckte inte kommunens kostnader 2018. Genom åren har ersättningarna dock mer än väl täckt kommunens kostnader.

En faktor för att minska kostnaderna har varit tillgången till träningslägenheter i kommunen, vilket motverkat kostsamma externa placeringar.

Kostnaderna har ökat även för placeringar av vuxna till följd av att fler vårdats enligt LVM, lagen om vård av missbrukare. Nya placeringar har tillkommit i skyddat boende för människor som utsatts för våld i nära relation.

Personalsituationen har förbättrats, personalomsättningen minskat och det är lättare att rekrytera socialsekreterare. Dock har socialsekreterarkonsulter behövts vid vakanser och tillfälliga arbetstoppar. Under 2018 har de höga kostnaderna för konsulter minskat.

Verksamheten

Ungdomsbehandlare har anställts för att tillsammans med hälso- och sjukvården arbeta med ungdomar med beroendeproblematik.

En insatsgrupp följer upp alla placeringar av barn och unga och verkar för att insatser ska kunna ges i kommunen istället för genom externa placeringar.

Även en boendegrupp har skapats som ansvarar för träningslägenheter för att minska placeringar i stödboende.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

För en ekonomi i balans ligger fokus framöver på följande prioriterade områden:

- erbjuda insatser inom kommunen
- fler arvoderade familje- och jourhem
- kortare externa placeringar genom bland annat förstärkt egen öppenvård
- snabbare anpassa tillgång till lägenheter efter behoven
- minskat nyttjande av socialsekreterarkonsulter.

Verksamhetsområde 4 Omsorg om personer med funktionsnedsättning

Mål och resultat

Medborgarfokus – varje Tyresöbo i centrum

Verksamheten fungerar i allt väsentligt väl. Det finns dock ett behov av att höja den upplevda tryggheten hos brukarna.

God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter

Arbetet för att minska kostnaderna har lett till att verksamhetsområdet nu efter flera år nått en ekonomi i balans.

En satsning har gjorts för att höja den digitala kompetensen bland medarbetarna i utförarverksamheten. Processer som är möjliga att digitalisera och hur omsorgen kan utvecklas genom välfärdsteknik har identifierats.

Attraktiv arbetsgivare

Åtta av tio medarbetare uppger att de rekommenderar arbetsgivaren. Sjukfrånvaron har minskat under året. Verksamheterna har arbetat med att identifiera framgångsfaktorer för att vara en attraktiv arbetsgivare.

Ekonomi

Verksamhetsområdet redovisar ett resultat om 1,0 mnkr efter flera år med underskott. Det finns dock stora utmaningar framöver i att möta ökande behov och en kostnadsutveckling som inte ryms inom nuvarande ekonomiska ramar.

Verksamheten har förbättrat resultatet genom arbete med identifierade områden för budget i balans, som mer rättssäkra biståndsbedömningar, hemtagningar och förändring av avtal för externa placeringar.

Behovet av boendeplatser i kommunen är idag större än tillgången, vilket medför högre kostnader för boendeplatser utanför kommunen och risk för viten för icke verkställda beslut.

Kostnaden för personlig assistans var lägre än budgeterat på grund av Försäkringskassans förändrade tillämpningar och för att biståndsbeslut sker enligt aktuell praxis. Kostnadsminskningen av den upphandlade personliga assistansen som slutfördes 2017 har nu fått full effekt.

Den förändrade ersättningsmodellen för daglig verksamhet har minskat kostnaderna. Till följd av det har utförarverksamheten i kommunal regi anpassat bemanning och lokaler.

Kostnaderna är stora för så kallade turbundna resor till och från daglig verksamhet. Ett arbete har påbörjats för att effektivisera resandet bland annat genom ökad samåkning.

Nya lagregler har medfört att verksamhetsområdet fått ökade kostnader för bostadsanpassning.

Korttidsvistelse i kommunal regi har fortsatt låg beläggningsgrad. Verksamheten kommer dock framöver att även erbjuda vistelse för barn och ungdomar med högfungerande autism.

Verksamheten

Gruppboenden Villa Strand har genomfört en kompetenshöjande utbildning som kallas *Silviacertifiering*. Även myndigheten har genomgått certifieringen.

En gemensam utbildning i utförarverksamheten om HBTQ har genomförts.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Verksamheten har identifierat de områden där möjligheten till effektiviseringar är som störst, för att den ska kunna fortsätta att ha en budget i balans:

- se över avtalsvillkor samt ersättningsmodeller och -nivåer
- hemtagningar från externa placeringar till nya tillkommande LSS-boenden
- fortsätta följa upp köpta platsers kvalitet och kostnaden för dem
- fortsätta arbeta med rättsäkra bedömningar efter aktuell praxis
- effektivisera turbundna resor
- ökad beläggningsgrad på korttidsvistelse i kommunal regi
- planera för kommande boenden, så behoven bättre kan tillgodoses.

Verksamhetsområde 5 Äldreomsorg

Mål och resultat

Livskvalitet – den attraktiva kommunen

Nöjdheten varierar mellan vård- och omsorgsboendena och mellan hemtjänstutförarna. När det gäller hemtjänsten har den kommunala verksamheten bäst resultat, medan det kommunala vård- och omsorgsboendet har betydligt sämre resultat än de privata.

Medborgarfokus – varje Tyresöbo i centrum

I hemtjänsten och de särskilda boendena är omsorgskvaliteten bra. Däremot behöver ett modernt brukarfokus utvecklas, särskilt när det gäller inflytande, delaktighet, aktiviteter och måltider.

God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter

Verksamhetsområdet har inte en ekonomi i balans. Årets underskott är 11 mnkr.

Utförarverksamheterna behöver bli effektivare och utveckla nya arbetssätt. Möjliga processer som kan digitaliseras och hur omsorgen kan utvecklas genom välfärdsteknik har identifierats.

Attraktiv arbetsgivare

Tre av fyra uppger att de rekommenderar kommunen som arbetsgivare.

Sjuktalet är fortfarande höga, särskilt korttidsfrånvaron. Insatser har gjorts med bland annat ändrade rutiner, men

de har hittills inte haft avsedd effekt. Arbetsmiljö fortsätter att vara ett prioriterat område.

Särskilda uppdrag

- *Säkerställa tillkomsten av ytterligare boendeplatser inom äldreomsorgen genom nya vård- och omsorgsboenden*
Uppdraget har genomförts. Planering av tre vård- och omsorgsboenden pågår.
- *Genomföra en satsning på mat och måltider inom äldreomsorgen*
Uppdraget har inte genomförts fullt ut. Mat och måltider är ett utvecklingsområde. Två tredjedelar (65 procent) av de äldre på vård- och omsorgsboende uppgav att de var nöjda med maten och 60 procent att de var nöjda med själva måltiderna.
- *Genomföra Silviacertifiering av äldreomsorgen*
Uppdraget har genomförts. Samtidig personal i äldreomsorgen har Silviacertifierats.

Ekonomi

Årets resultat är –11 mnkr. Underskottet finns i utförarverksamheten i kommunal regi och beror till största delen på att personalutnyttjandet inte är effektivt och anpassat till förändrade behov.

Ett arbete har påbörjats för att minska kostnaderna vid Björkbackens vård- och omsorgsboende. Funktioner och arbetssätt har setts över och stödfunktioner effektiviserats. Åtgärderna har ännu inte fått avsedd effekt. Resultatet för verksamhetsåret blev ett underskott på 8,8 mnkr.

Den åtgärdsplan som tagits fram för hemtjänsten i kommunal regi gav inte de kostnadsminskningar som förväntats. Verksamheten har minskat administrationen. Resultatet för hemtjänsten i kommunal regi belastas av att verksamheten som resultatenheter har ett negativt resultat om 2,5 mnkr från tidigare år som avskrivs i och med bokslutet för 2018.

Under hösten har effekterna av de påbörjade åtgärderna vid Björkbacken och i hemtjänsten i kommunal regi kunnat ses i det ekonomiska utfallet. Fokus ligger nu på att få en effektivare bemanning och styrning samt minskad sjukfrånvaro.

Behovet av hemtjänst ökade både sett till timmar och antal brukare. Behovet av vård- och omsorgsboende ökar, men kan inte tillgodoses helt, varför kostnaderna för både hemtjänst och korttidsboende ökat.

Nya lagregler har medfört att verksamhetsområdet fått ökade kostnader för bostadsanpassning.

Verksamheten

Stort fokus ligger på det kommunala vård- och omsorgsboendet Björkbackens framtid och på hur brister i arbetsmiljön kan åtgärdas. Tyresö kommun och Tyresö Bostäder AB har beviljats anstånd från Arbetsmiljöverket och har nu till och med den 1 januari 2022 på sig att åtgärda bristerna i lokalerna.

I mars invigdes det nya vård- och omsorgsboendet Villa Basilika. Boende från avvecklade avdelningar på Björkbacken och från det avvecklade boendet Änggården har flyttat in.

En ny dagverksamhet, Björkträffen, som ligger i anslutning till Björkbackens vård- och omsorgsboende, startades under hösten.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

I äldreomsorgen ligger fokus 2019 på följande för att få en budget i balans:

- effektivisera bemanning och styrning av utförarverksamheten i kommunal regi
- minska sjukfrånvaro inom utförarverksamheten i kommunal regi genom aktiv uppföljning och omtankessamtal
- modernisera äldreomsorgen genom välfärdsteknik
- införa prestationsbaserad ersättningsmodell för alla utförare
- införa tidsregistrering i hemtjänsten
- optimera fördelning mellan permanenta boendeplatser och korttidsplatser
- öka belägningsgraden i vård- och omsorgsboende
- inventera nuvarande avgifter
- införa hyressättningsmodell
- utveckla samarbetet mellan myndigheten och utförarverksamheten
- förbättra samverkan i samband med utskrivning från slutenvården.

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden

Driftredovisning

(mnkr)	Kommun- bidrag	Netto- kostnad	Avvikelse	Avvikelse 2017
VO Gymnasium	226,0	-226,7	-0,7	2,3
varav beställare	226,0	-217,9	8,1	9,7
varav utförare	0,0	-8,8	-8,8	-7,4
VO Arbete och integration	11,2	-13,4	-2,2	-1,5
VO Vuxenutbildning	27,7	-22	5,7	5,3
Totalt nämnd	264,9	-262,1	2,8	6,1

Sammanfattande bedömning

Verksamheterna uppfyllde de flesta av nämndens mål, vilket bidrar till det strategiska målet att Tyresö ska vara en av Sveriges bästa skolkommuner och till att arbetslösheten i Tyresö är bland de lägsta i regionen. Det ekonomiska resultatet var ett överskott på 2,8 mnkr.

Verksamhetsområde 6 Gymnasieskola

Mål och resultat

Genom samverkansavtalet i Stockholms län har Tyresös gymnasieelever möjlighet att söka bland alla länets gymnasieutbildningar. Andelen elever som är folkbokförda i Tyresö och som tar examen inom fyra år ökade med 6 procentenheter från 2017 till 76 procent. Det gör att Tyresö är bland de 25 procent bästa kommunerna i landet. Tyresö gymnasium har framförallt yrkesprogram. Andelen av Tyresö gymnasiums elever (som är folkbokförda i olika kommuner) som tar gymnasieexamen inom fyra år är 53 procent. Det kan jämföras med kommunala skolor i Stockholms län där andelen är 62 procent.

Verksamheten fick ett särskilt uppdrag – implementering av framtidens gymnasieskola med ny profil och nya arbetssätt. För detta uppdrag gjordes förstudien *Mötesplats Kompassen* som presenterades för nämnden och kommunstyrelsen under våren. Den visade att Tyresö gymnasiums lokaler kan rymma fler verksamheter på mindre yta än idag, vilket skulle ge ett bättre resursutnyttjande.

Tyresö gymnasium redovisade ett underskott på 8,8 mnkr. Det finns ett stort antal faktorer som bidrar till underskottet, bland annat få elever på vissa program, få elever totalt i förhållande till skolans kapacitet och vissa lokalrelaterade kostnader.

Totalt redovisar verksamhetsområdet gymnasie- och gymnasiesärskola ett underskott på 0,7 mnkr.

Verksamheten

83 procent av gymnasieungdomarna i Tyresö går på gymnasier i andra kommuner. Kommunen har aktivitetsansvar för ungdomar 16–19 år som inte går i gymnasiet. I slutet av 2018 omfattades 201 ungdomar av aktivitetsansvaret, varav 30 procent saknade sysselsättning eller hade okänd sysselsättning.

Tyresö gymnasium har i uppdrag att fokusera på nationella yrkesprogram och introduktionsprogram och

har cirka 500 elever. Under 2018 fasades de sista klasserna av de högskoleförberedande programmen ut.

För ungdomar som kommer från ett annat land sent under skoltiden erbjuds 5 tvååriga yrkesinriktningar med syftet att eleverna snabbt ska komma i anställning. De första eleverna fick anställning under året.

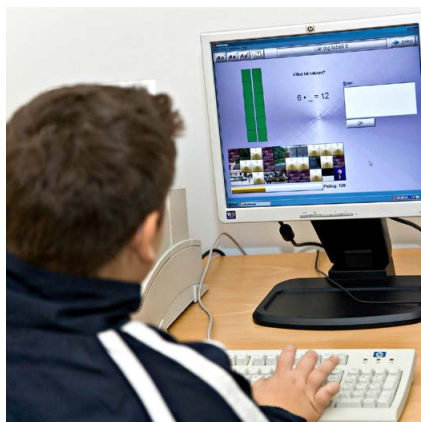
Gymnasiesärskolan har ett samarbete med andra gymnasiesärskolor och eleverna får stöd och arbetsro.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

- Elevantalet i Stockholms län och i Tyresö kommer att öka kraftigt de närmaste åren. Det är för närvarande inte klart hur de ska få studieplatser. Det kan komma att krävas nya överenskommelser mellan kommunerna om vilka kommuner som ska ta på sig vilka uppgifter i det länsgemensamma samarbetet.
- Närmare samarbete med vuxenutbildningens yrkesutbildningar och ett nära samarbete med branschföreningar behövs.
- Tyresö ska utvecklas som attraktiv arbetsgivare, eftersom konkurrensen om legitimerade lärare ökar. Det ska ske bland annat genom en tydligare profil för hur Tyresö gymnasium arbetar.

Verksamhetsområde 7 Vuxenutbildningen

Mål och resultat

Det strategiska målet att vara en av Sveriges bästa skolkommuner är i hög grad uppfyllt för vuxenutbildningen. De senaste två åren har antalet elever som ansökte till C3L (Centrum för livslångt

lärande) ökat mycket trots pågående högkonjunktur. Andelen elever som nådde godkända betyg på grundläggande nivå och gymnasial nivå var 91,7 procent.

Ansökningarna till framförallt utbildningen svenska för invandrare med yrkesinriktning ökade. En ny yrkesinriktning startade, barnskötare. Tyresöbor, men även elever från andra kommuner, har sökt till vuxenutbildningen i Tyresö. Vuxenutbildningen redovisar ett ekonomiskt överskott på 5,7 mnkr. Orsaken är fler elever från andra kommuner än beräknat och ett gynnsamt utfall av statsbidrag.

Verksamheten

Samarbetet med Haninge och Nynäshamn fortsätter för att kommunen ska kunna erbjuda ett bredare utbud av utbildningar och kurser.

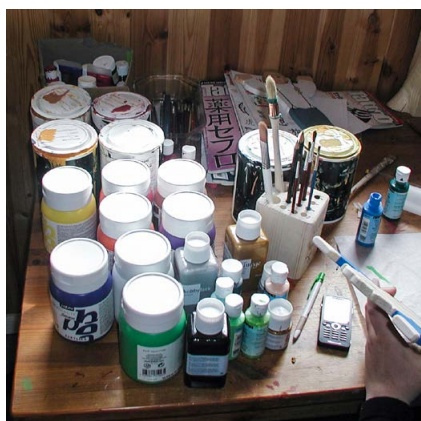
En statlig utredning slutfördes i vilken det finns förslag om att komvux ska utgöra en del av arbetsmarknadens kompetensförsörjning och att urvalsreglerna för studier på komvux ska ändras.

Vuxenutbildningen har de senaste åren i allt större utsträckning blivit en viktig del i integrationen av nyanlända. Över hälften av eleverna på C3L läste svenska för invandrare eller svenska som andraspråk.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

- Utöka samarbeten regionalt och med Tyresö gymnasium om yrkesutbildningar.
- Utveckla Tyresö som attraktiv arbetsgivare, eftersom konkurrensen om legitimerade lärare ökar.

Verksamhetsområde 8 Arbete och integration

Mål och resultat

De som blir anvisade till Centrum för arbete och integration har varit borta i allt längre perioder från arbetsmarknaden. De grupper som har svårast att få arbete är personer med funktionsnedsättning, nyanlända och personer som saknar gymnasieexamen. Tyresö kommun har i flera år arbetat framgångsrikt med att skapa sysselsättning

för dessa grupper. 213 ungdomar har fått sommarjobb, en ökning sedan föregående år. Arbetslösheten i Tyresö är fortfarande relativt låg i jämförelse med Stockholms län och övriga riket.

Arbete och integration redovisar ett underskott på 2,2 mnkr. Det beror bland annat på att Migrationsverket under första halvåret anvisade personer till kommunen utan att det fanns bostäder till dem. Det gjorde att en del fick temporära bostäder. I slutet av året har alla fått långsiktiga bostäder. Arbetsmarknadsenheten har fått ett minskat antal deltagare till sina verksamheter. Några orsaker är att samarbetet med Arbetsförmedlingen blivit sämre i och med att den flyttat från kommunen. Fler personer behöver också rehabilitering innan de kan arbeta.

Verksamheten

Samordning av insatser mellan olika myndigheter och aktörer behövs med nyanlända i fokus. Tyresö driver därför

projektet Etableringscentrum tillsammans med Haninge och Nynäshamn. Målet är att effektivisera etablerings- och integrationsprocessen. Verksamheten delfinansieras av Europeiska socialfonden. Etableringscentrum i Tyresö invigdes i maj.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Den framtida flyktingpolitiken i Europa och Sverige är svår att förutse, vilket gör det svårt för kommunen att planera. En nyckelfråga är att utarbeta en långsiktig strategi för bostäder för nyanlända samt förankra och få effekter av integrationsstrategin.

Samordningsvinster uppnås när arbete och integration från och med 2019 ingår i samma nämnd och sektor som individ- och familjeomsorgen.

Kultur- och fritidsnämnden

Driftredovisning

(mnkr)	Kommun bidrag	Netto kostnad	Avvikelse	Avvikelse 2017
Bibliotek, kultur och fritid och fritidsgårdar	106,7	105,0	1,7	6,2
Totalt nämnd	106,7	105,0	1,7	6,2

Sammanfattande bedömning

Verksamheterna inom bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar uppfyllde de flesta av nämndens mål, vilket bidrar till en hög måluppfyllelse för det strategiska målet att Tyresö ska vara en av Sveriges attraktivaste boendekommuner. Verksamhetsområdets ekonomi var i balans och redovisade ett överskott på 1,7 mkr.

Verksamhetsområde 9 Bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar

Mål och resultat

I Statistiska centralbyråns medborgarundersökning Nöjd-medborgar-index var Tyresös index för idrotts- och motionsanläggningar samt fritidsmöjligheter högre (67) än genomsnittet (60). I mätningen för kultur var resultatet i princip oförändrat (59) och aningen under rikssnittet för kommuner i samma storlek. Antalet besökare på biblioteken var ungefär detsamma som 2017, om man bortser från att Trollbäckens bibliotek var stängt i ett halvår. Fritidsgårdarna erbjöd i större utsträckning kostnadsfria aktiviteter enligt ungdomarnas önskemål.

Utvecklingen av Alby friluftsområde fortsätter och har delats upp i fyra delprojekt: spår och leder, kulturfastigheter och entréer till Alby respektive Tyresta. Spårbeläggning och ny belysning på fyrakilometersspåret har genomförts.

Verksamheten

Alla avdelningar har arbetat uppsökande för att nå nya målgrupper. Kulturskolan har genomfört riktade aktiviteter i områden där den har få elever. Under sommaren har verksamhet kunnat genomföras med föreningslivet med extra statliga medel. Fullmäktige fattade i mars beslut om att bygga en ny ishall. Konstgräsplanen i Strand och parkourparken blev färdiga.

Flera arrangemang, som Medeltidsdagarna och Tyresöfestivalen, har genomförts.

En analys av verksamhetens lokal- och anläggningsbehov har genomförts och införts i kommunens lokalförordningsplan.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Kultur- och fritidsverksamheten behöver kartlägga behoven av moderna lokaler för biblioteken och annan kulturverksamhet när befolkningen ökar.

Mötesplatser behöver skapas där olika ärenden och aktiviteter kan genomföras och som kan ge möjligheter till spontanaktiviteter och möten. Arbetet med att utveckla Alby fortsätter 2019.

Kommunstyrelsen

Driftsredovisning

(mnkr)	Intäkter	Kostnader	Netto kostnad	Kommun bidrag	Avvikelse	Avvikelse 2017
Plan och exploatering	25,4	61,1	35,7	27,5	-8,2	3,8
Väghållning park	10,2	83,3	73,1	76,7	3,6	10,6
Miljö och trafik	2,9	8,4	5,5	6,9	1,4	0,0
Vatten och avlopp	85,5	85,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Renhållning	40,1	40,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Näringsliv	0,2	1,5	1,3	1,3	0,0	0,0
Gemensam verksamhet	476,5	615,5	139,0	129,6	-9,4	2,6
Kommunalförbund	0,0	42,1	42,1	42,3	0,2	0,1
Politisk verksamhet	0,1	24,2	24,1	22,6	-1,5	-0,4
Totalt	640,9	961,7	320,8	306,9	-13,9	16,8

Sammanfattande bedömning

Kommunstyrelsens resultat 2018 var inte i balans. Verksamhetsområdena redovisar ett sammanlagt resultat om -13,9 mnkr. Huvudavvikelserna finns inom plan och exploatering samt inom gemensam verksamhet, som redovisade underskott om 8,2 respektive 9,4 mnkr.

Verksamhetsområde 10 Plan och exploatering

Mål och resultat

År 2018 färdigställdes 473 bostäder i kommunen. Exempelvis har kvarteren i Norra Tyresö centrum etapp 1 tagit form och både Hasselbacken och husen i Järnet 7 växer fram. I flera projekt kunde boende flytta in, till exempel i Kryddvägen etapp 1 och Temyntan.

Det innebär att målen om nya bostäder både i centrumområdena och i kommunen som helhet uppnås.

Måluppfyllelsen är resultatet av tidigare års arbete. Målet med 300 bostäder i antagna detaljplaner i kommunens tre centrumområden bedöms vara delvis uppfyllt, eftersom utfallet blev 220 bostäder.

Under slutet av 2018 påbörjades upphandlingen av den största anläggningsentreprenaden i Tyresös historia. Entreprenaden sker genom så kallad strategisk partnering. Tanken med samverkansentreprenader är att alla aktörer får komma in tidigt i ett projekt och att man genomför projekteringen och planeringen av entreprenaden tillsammans. Syftet är att allas erfarenheter och kompetenser ska komma till nytta på ett annat sätt än vid traditionella entreprenader.

Verksamheten

Översiktsplanen Tyresö 2035, som antogs 2017, har tillämpats under året, bland annat genom arbete med flera strategier. En ny strategi för Östra Tyresö har antagits. Strategin fastställer att hela Östra Tyresö ska byggas ut med kommunalt huvudmannaskap både för allmänna platser och för allmänna vatten- och avloppsledningar.

Mellan Granängsringen och Wättingestråket ska den nya stadsdelen Wättinge växa fram och rymma 800 bostäder. Ett planuppdrag för den första etappen har getts och en markanvisningstävling genomfördes, där Sveafastigheter utsågs till vinnare.

Mät- och kartenheten startade ett projekt som kallas för GIS-café. Syftet är att aktivt söka upp andra enheter och förvaltningar, för att ta reda på hur enheten på bättre sätt kan bidra till deras utveckling genom att erbjuda GIS-tjänster (geografiskt informationssystem).

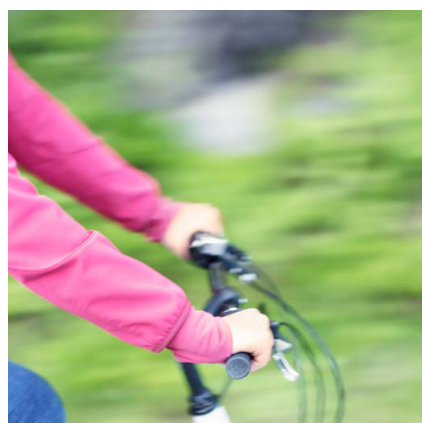
Verksamhetsmått

	Bedömning	Trend	Utfall 2015	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Mål	Bedömning	Trend
Antal bostäder i antagna detaljplaner under året		↘	51	674	392	227	400		↘
Antal bostäder i antagna detaljplaner under året i kommunens tre centrumområden		↘	-	-	300	220	300		↘
Antal färdigställda lägenheter och småhus i kommunens tre centrumområden		↗	-	238	85	350	225		↗
Antal färdigställda lägenheter och småhus per 1 000 invånare, årsgenomsnitt		↗	6,63	8,3	3,4	9,8	6,38		↗

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Antalet projekt och deras komplexitet väntas fortsätta öka, vilket ställer allt högre krav på planering, kostnadskontroll och kompetens i förvaltningen.

Detaljplanen för Granitvägen gör i sig att 2019 års bostadsmål uppnås. Dock finns en risk med förskjutningen av bostadsplanernas tidplaner på längre sikt. Hur förskjutningen påverkar kommunens långsiktiga mål i översiktsplanen om att Tyresö ska ha 60 000–65 000 invånare år 2035 märks först om cirka 3–5 år.

Verksamhetsområde 11
Väghållning och park

Mål och resultat

Verksamhetsområdet har i stort legat i fas med sina mål och uppdrag. Andelen nöjda medborgare ligger kvar på den tidigare nivån med goda resultat överlag. Samtliga kvalitetsgarantier har uppfyllts,

utom garantin för sandupptagningen, som blev två veckor försenad på grund av kylan. Verksamhetsområdet visar ett positivt ekonomiskt resultat. Det beror till stor del på ett år med låga kostnader för vinterväghållning.

Verksamheten

Den exceptionellt varma och torra sommaren påverkade parkverksamheten. Mycket av tiden gick åt till vattning av Fornuddsparken, vars bevattningssystem inte var färdigt när planteringarna var klara, men även andra planteringar krävde mycket bevattningstid. Konsekvensen blev eftersatt annat parkarbete. Arbetet med utbyggnaden av gång- och cykelvägnätet fortsatte, liksom

insatserna för att hålla gång- och cykelvägar fria från sly och växtlighet som försämrar belysningen. Gång- och cykelvägar som håller barmarksstandard utökades. En ny hundrastgård i Trollbäcken invigdes.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Utmaningen för verksamheten är att i takt med att kommunen växer se till att standarden i vägnätet är långsiktigt hållbar. En grov genomlysning av beläggningsunderhållet visar att det inte är tillräckligt för att möta förslitning och skador.

Arbetet med och utökningen av kommunens gång- och cykelvägar fortsätter.

Verksamhetsområde 12 Miljö och trafik

Mål och resultat

Verksamhetsområdet har i stort legat i fas med mål och uppdrag. Tyresö klättrade från plats 47 till plats 37 i kommunrankningen Miljöbarometern, vilket visar att kommunen är på rätt väg i hållbarhetsarbetet. Bland annat har kommunen varit mycket framgångsrik

med omställningen till fossilfria fordon och påbörjat ett arbete med giftfria förskolor.

Verksamheten

Trafikbelastningen ökar i takt med att Tyresö och övriga länet växer. Belastningen går inte endast att möta med bättre infrastruktur. Arbetet med påverkansåtgärder för att främja hållbara transporter och resesätt för att minska koldioxidutsläppen fortsätter. Bland annat bedrivs kampanjer tillsammans med SL för att öka kollektivt resande. I de egna verksamheterna försöker tekniska kontoret fasa ut fossildrivna fordon och maskiner mot sådana som kan drivas förnybart. De som inte kan fasa ut tankas huvudsakligen med

förnybara bränslen. Enheten har även satsat på elcyklar och el-lådcyklar till sommarverksamheter.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Preliminär trafikolycksstatistik visar en ökning av trafikolyckorna i Tyresö. Det är fortfarande relativt få trafikolyckor med skadade jämfört med övriga riket, men ökningen ska tas på allvar. För att effektivisera arbetet med trafiksäkerhet och för att kunna prioritera rätt ska ett trafiksäkerhetsprogram tas fram.

Det behöver tas fram lösningar för fler laddplatser för elfordon i Tyresö.

Verksamhetsområde 13 Vatten och avlopp

Mål och resultat

Verksamhetsområdet har i stort legat i fas med sina mål och uppdrag. Samtliga kvalitetsgarantier har uppfyllts. Taxor och avgifter ligger på en väl anpassad nivå för att klara ett nollresultat även på lite längre sikt.

Verksamheten

Både ledningsförnyelse och arbetet med att inventera och åtgärda felkoppplade dagvattenledningar har fortsatt, vilket fortlöpande bidrar till att minska riskerna för översvämningar, skador och miljöpåverkan. Den torra och varma våren och sommaren samt en fortsatt nederbördsfattig höst har medfört lägre dagvattenflöden, vilket i viss mån även minskat tillflödena till spillvattennätet. Den varma sommaren innebar samtidigt ett klart högre leveransbehov av renvatten. Tidvis nådde de vattenproducerande anläggningarna i länet maximal produktionskapacitet. Information lades ut till alla abonnenter med rekommendationer om allmän vattenbesparing och restriktivitet med att använda renvatten. Förhållandena förbättrades gradvis mot slutet av sommaren och återgick i stort till de normala under

hösten. Fjärravläsning av vattenmätare fortsatte att införas inom vissa kundsegment, vilket underlättar debiteringen och gör den säkrare. Fler webbaserade e-tjänster i verksamhetssystemet har ökat möjligheterna för abonnenter att se egna uppgifter. Systemlösningen gör det även möjligt att bevaka onormal förbrukning, vilket i vissa fall gjort att läckage kunnat upptäckas snabbare.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Regionens fortsatta expansion och befolkningsökning påverkar även anslutna VA-verksamheter genom krav på bättre avloppsrening och ökat leveransbehov av dricksvatten. För att hantera ett åldrande ledningsnät och behålla en hög vattenkvalitet och leveranssäkerhet behöver reinvesteringarna för förnyelse av ledningsnät och anläggningar utökas.

Verksamhetsområde 14 Renhållning

Mål och resultat

Verksamhetsområdet har i stort legat i fas med mål och uppdrag. Samtliga kvalitetsgarantier är uppfyllda. Taxor och avgifter ligger på en väl anpassad nivå för att klara ett nollresultat även på lite längre sikt.

Verksamheten

Mobil insamling av farligt avfall infördes för att öka invånarnas möjligheter att bli av med sitt farliga avfall utan att behöva besöka kretsloppscentralen. En större andel villahushåll och flerbostadshus än förväntat har anslutit sig till matavfallsinsamlingen under året. Förberedelser har gjorts för att införa en ny och attraktivare tjänst för hämtning av trädgårdsavfall, för att minska risken att trädgårdsavfall dumpas på allmän plats.

Utveckling av verksamhetssystemet har pågått, bland annat har strukturen för en digital kundportal arbetats fram för att göra det möjligt för abonnenterna att själva logga in och uträtta vissa ärenden digitalt. Ett omfattande arbete med koordinatsättning av alla enskilda avloppsanläggningar har inletts. Organisationen Håll Sverige Rent påbörjade ett projekt om skräpmätningar via drönare, där Tyresö är pilotkommun.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Det finns behov av förbättringsåtgärder på kretsloppscentralen för att skapa bättre flöden och samla in fler fraktioner. Nya metoder för att nå ut till medborgare behöver utvecklas för att öka insamlingsgraden av matavfall, förpackningar och tidningar, samtidigt som målet är att fortsätta minska mängden hushållsavfall som går till förbränning.

Verksamhetsområde 16 Näringsliv

Mål och resultat

Verksamhetsområdet har i stort legat i fas med sina mål och uppdrag. Verksamheten visar ett nollresultat.

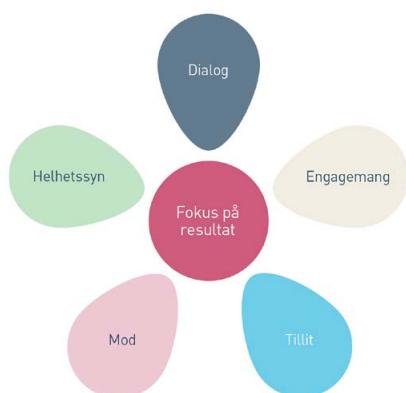
Verksamheten

Resurserna används i första hand till aktiviteter som ska ge ett fördjupat samarbete med det lokala näringslivet, som Tyresö Näringslivsdag, frukostmöten, företagsbesök och att närvara vid nätverksmöten. För att även främja nyföretagandet prioriteras samarbetet med Nyföretagarcentrum, tillsammans med Nacka och Värmdö kommuner, och att medverka till att företag kan etablera sig i Tyresö kommun.

Tyresö Näringslivsdag har genomförts för sjätte året i rad och är ett uppskattat arrangemang. Enligt enkätsvaren från deltagarna anses denna dag vara av stor vikt för företagarna

och bidrar till ökad samverkan mellan kommunen och näringslivet. Tyresö kommun deltar i två undersökningar på näringslivsområdet varje år. År 2018 var bägge resultaten lägre än tidigare och visar en negativ trend för företagsklimatet i kommunen.

Verksamhetsområde 17 Gemensam verksamhet

Mål och resultat

Verksamhetsområdet har i stort legat i fas med sina mål och uppdrag. Årets resultat är ett underskott om 9,4 mnkr. Underskotten finns främst inom upphandling, fastighet och måltidsservice. För att öka effektiviteten och servicen har en rad åtgärder vidtagits.

Verksamheten

Ett 40-tal e-tjänster har under året utvecklats eller förbättrats. Kvaliteten i kommunens verksamheter granskas regelbundet, så att förbättringsområden kan upptäckas.

HR-avdelningen har påbörjat ett arbete med att tydliggöra grundförutsättningarna för att vara en attraktiv arbetsgivare, dit medarbetare söker sig, vill stanna kvar och utvecklas.

Kommunkansliet har arbetat med valet till riksdag, kommun och lands-ting som hölls den 9 september.

Upphandlingen av e-arkiv som tjänst slutfördes och avtal tecknades med den vinnande leverantören. En ny webbplats och ett nytt intranät infördes.

Kommunen arbetar löpande med utveckling och förbättring av externa och interna e-tjänster. En robot och processmotor ska öka den interna effektiviteten och framöver även kunna ge förhandsbesked och förslag till beslut.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

HR-avdelningen fortsätter arbetet med att kommunen ska vara en attraktiv arbetsgivare. För att nå dit fortsätter arbetet med att utveckla ledarskap och medarbetarskap. Särskilda utmaningar finns i att få ned oönskad personalomsättning och att sänka sjuktalen.

Många av kommunens fastigheter har ett eftersatt underhåll som, om det inte åtgärdas, påverkar både verksamheter och fastighetsvärden.

Valet till Europaparlamentet genomförs i maj 2019 och kommunkansliet ansvarar för planering och genomförande.

Byggnadsnämnden

Driftredovisning

(mnkr)	Intäkter	Kostnader	Netto kostnad	Kommun bidrag	Avvikelse	Avvikelse 2017
VO 15	6,0	- 12,3	- 6,3	5,2	- 1,1	0,9

Verksamhetsområde 15 Bygglövsverksamhet

Mål och resultat

Handläggningstiderna - för bygglövsärenden - fram tills att begäran om komplettering skickas ut, ökar, medan handläggningstiderna för kompletta ärenden sjunker. För att minska tiden från inkommen ansökan till begäran om komplettering ska verksamheten göra vissa omprioriteringar och justera rutinerna.

Intäkterna i form av taxor och avgifter var 6,0 mkr mot budgeterat 6,6 mkr. Orsaken var färre stora bygglov under året.

Kostnaderna för konsulter överstiger budget. Orsaken är att tillsynsärenden och ansökningar om dispens från strandskyddet utfördes med stöd av konsulter den första delen av året. Från juni tog enhetens nyrekryterade jurist över det allra mesta av arbetet med tillsynsärenden.

Verksamheten

Mängden nya ärenden minskade något (cirka 10 procent) jämfört med 2017. Att antalet ärenden sjunker är en trend som även syns i andra Stockholmskommuner och bedöms hänga ihop med konjunkturen. En annan orsak är att många av de detaljplaner som skulle generera större bygglov under året blev försenade i den demokratiska processen.

Andelen elektroniska ansökningar ökade inte jämfört med året innan. Resultatet ligger kvar på 40 procent, vilket betyder att det är långt kvar till målet om 70 procent.

IT-avdelningen har stöttat bygglövsverksamheten med att kartlägga bygglövsprocessen. Ett resultat är att en del av processen nu är papperslös.

Verksamhetsmått

	Sep 2018	Okt 2018	Nov 2018	Dec 2018	Bedömning	Trend
Bygglov – handläggningstider i attefallsärenden mäts varje månad (antal veckor)	0,4	2,0	2,0	0,5		↗
Bygglov – handläggningstider mäts varje månad (antal veckor)	3,3	2,0	3,2	3,2		↗
Bygglov – kompletteringsbrevutskick mäts varje månad (antal dagar)	37	31	35	19		→

Sammanfattande bedömning

Mycket av bygglövsenhetens fokus har legat på det nya ärendehanteringssystemet Vision. Tyvärr visar praktiska tester att systemet inte lever upp till enhetens krav på kontroll och styrning av ärendeflödet.

Årets resultat är -1,1 mkr i förhållande till budget. Orsaken är främst att intäkterna varit lägre än budgeterat på grund av färre stora bygglov än beräknat.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Den 1 januari 2019 började nya bestämmelser om reduktion av bygglövs- och anmälningsavgifter att gälla. Under 2019 prioriteras insatser som leder till att uppfylla de nya lagkraven och höja den upplevda kundnöjdheten. Enheten ska även göra om taxan, för att verksamheten inte ska vara så beroende av de stora flerbostadshusprojekten, samt se över delegationsordningen.

HONOR

RIKS BANK

10 SVERIGE
KRONOR

20 CARL XVI GUSTAF 16
SVERIGES KONUNG

10 SVERIGE

20 CARL XVI GUSTAF 16
SVERIGE

RIKS BANK

GRETA GARBO

BIRGIT NILSSON

1000

3

Räkenskaper

Resultaträkning

(mnkr)	Not	Kommunen			Kommunkoncernen		
		Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017	Årsbokslut 2016
Verksamhetens intäkter	1	623,8	608,1	678,3	844,3	833,2	899,9
Verksamhetens kostnader	2	-3 076,8	-2 925,5	-2 886,8	-3 203,6	-3 061,8	-3 016,6
Avskrivningar	3	-112,2	-104,6	-101,5	-154,3	-145,3	-142,4
Jämförelsestörande poster	4	-18,0	-	-10,5	-17,7	-	64,2
Verksamhetens nettokostnad		-2 583,1	-2 422,0	-2 320,5	-2 531,2	-2 373,9	-2 194,9
Skatteintäkter	5	2 326,6	2 246,4	2 124,1	2 326,6	2 246,4	2 124,1
Generella statsbidrag och utjämning	6	221,3	259,4	224,1	221,3	259,4	224,1
Finansiella intäkter	7	14,4	8,7	8,2	7,9	3,5	3,0
Finansiella kostnader	8	-7,7	-8,0	-8,8	-20,6	-20,0	-26,8
Jämförelsestörande finansiella poster	4	4,0	-	-	-	-	-
Resultat efter finansiella poster		-24,4	84,5	27,0	4,0	115,4	129,6
Aktuell och uppskjuten skatt bolag		-	-	-	-9,6	-7,4	-7,3
Extraordinära intäkter		-	-	-	-	-	-
Extraordinära kostnader		-	-	-	-	-	-
ÅRETS RESULTAT		-24,4	84,5	27,0	-5,6	108,0	122,3

Balansräkning

(mnr)	Not	Kommunen			Kommunkoncernen		
		Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017	Årsbokslut 2016
TILLGÅNGAR							
Anläggningstillgångar							
Materiella anläggningstillgångar							
Mark, byggnader och anläggningar	9	2 384,1	2 207,4	2 032,8	4 766,1	4 252,8	3 851,1
Maskiner och inventarier	10	75,3	76,1	73,8	83,9	84,3	76,6
Finansiella anläggningstillgångar							
	11, 12	136,5	129,6	129,0	75,1	68,1	67,4
Summa anläggningstillgångar		2 595,8	2 413,1	2 235,6	4 925,1	4 405,1	3 995,1
Omsättningstillgångar							
Förråd, exploateringstillgångar med mera							
	13	66,2	70,0	74,8	66,2	70,0	74,8
Kortfristiga fordringar	14	155,3	168,7	230,0	190,1	170,2	223,9
Kassa, bank	15	129,4	100,1	153,5	170,4	220,4	286,3
Summa omsättningstillgångar		350,8	338,8	458,3	426,7	460,6	585,0
SUMMA TILLGÅNGAR		2 946,7	2 751,9	2 693,9	5 351,8	4 865,7	4 580,1
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER							
Eget kapital							
	16						
Årets resultat		-24,4	84,5	27,0	-5,6	108,0	122,3
Resultatutjämningsreserv		-	-	-	-	-	-
Övrigt eget kapital		1 070,1	985,6	958,6	1 603,4	1 495,4	1 373,1
Summa eget kapital		1 045,7	1 070,1	985,6	1 597,8	1 603,4	1 495,4
Avsättningar							
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser							
	17	281,7	240,6	219,3	281,7	240,6	219,3
Övriga avsättningar, skatter i bolagen		-	-	-	48,4	46,8	43,5
Skulder							
Långfristiga skulder							
	18	1 135,3	1 011,8	1 083,3	2 889,4	2 476,2	2 353,5
Kortfristiga skulder	19	483,9	429,4	405,7	534,4	498,8	468,4
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		2 946,7	2 751,9	2 693,9	5 351,8	4 865,7	4 580,1

(mnkr)	Not	Kommunen			Kommunkoncernen		
		Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017	Årsbokslut 2016
PANTER OCH ANSVARFÖRBINDELSER							
Panter och därmed jämförliga säkerheter		-	-	-	-	-	-
Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder och/eller avsättningar	20	766,1	780,5	812,3	766,1	780,5	812,3
Övriga ansvarsförbindelser	21, 22	1 945,8	1 656,1	1 458,4	171,3	179,3	179,5
Hyses- och leasingåtaganden	23	506,0	538,0	536,8	467,1	490,6	485,1
SUMMA PANTER OCH ANSVARFÖRBINDELSER		3 217,9	2 974,6	2 807,5	1 404,5	1 450,4	1 476,9
Soliditet (exklusive panter och ansvarsförbindelser)		35,5 %	38,9 %	36,6 %	29,9 %	33,0 %	32,6 %
Soliditet (inklusive pensionsförpliktelser)		9,5 %	10,5 %	6,4 %	15,5 %	16,9 %	14,9 %

Kassaflödesanalys

(mnkr)	Not	Kommunen			Kommunkoncernen		
		Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017	Årsbokslut 2016
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN							
Årets resultat		-24,4	84,5	27,0	-5,6	108,0	122,3
Justering för av- och nedskrivningar		112,2	104,6	101,5	171,9	145,2	148,2
Justering för upplösta investeringsbidrag		-10,5	-6,6	-6,1	-10,5	-6,6	-6,1
Justering för gjorda avsättningar		47,1	27,0	31,2	47,1	27,0	31,2
Minskning av avsättningar på grund av utbetalningar pensioner		-6,0	-5,7	-5,5	-6,0	-5,7	-5,5
Justering för uppskjuten skatt		-	-	-	1,6	3,3	4,8
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster		-0,6	-1,2	-8,6	40,6	-1,5	-89,4
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		117,8	202,5	139,6	239,1	269,7	205,5
Ökning (-) / Minskning (+) av förråd, exploatering	13	3,8	4,8	10,3	3,8	4,8	10,3
varav årets förändring av exploateringsfastigheter		3,8	4,6	8,4	3,8	4,6	8,4
Ökning (-) / Minskning (+) av kortfristiga fordringar	14	13,4	61,3	-52,4	-19,9	53,7	-54,3
Ökning (+) / Minskning (-) av kortfristiga skulder	19	54,5	23,7	16,8	35,6	30,4	22,8
Kassaflöde från den löpande verksamheten		189,6	292,3	114,3	258,7	358,5	184,3
INVESTERINGSVERKSAMHETEN							
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar		-	-	-	-	-	-
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	9, 10	-293,5	-281,7	-268,2	-718,6	-555,0	-352,9
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		15,5	1,4	0,0	6,7	1,9	80,1
Investering i finansiella tillgångar	11	-1,3	0,0	-10,1	-1,3	0,0	-10,1
Försäljning av finansiella tillgångar		4,0	-	-	0,0	-	-
Bidrag (investerings-, VA- och gatukostnadsersättning)		120,5	75,1	34,0	112,4	71,4	34,0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-154,8	-205,1	-244,2	-600,9	-481,7	-249,0

(mnkr)	Not	Kommunen			Kommunkoncernen		
		Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017	Årsbokslut 2016
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN							
Nyupptagna lån		-	-	120,0	300,0	200,0	120,0
Amortering av långfristiga skulder		-	- 140,0	-	- 2,2	- 142,2	- 102,2
Ökning (-) / Minskning (+) av långfristiga fordringar	12	- 5,6	- 0,6	0,5	- 5,7	- 0,6	0,7
Minskning av avsättningar på grund av utbetalningar		-	-	-	-	-	-
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		- 5,6	- 140,6	120,5	292,1	57,3	18,5
Årets kassaflöde		29,3	- 53,4	- 9,4	- 50,0	- 66,0	- 46,2
Likvida medel vid årets början	15	100,1	153,5	162,9	220,4	286,3	332,6
Likvida medel vid årets slut	15	129,4	100,1	153,5	170,4	220,4	286,3
Förändring av likvida medel		29,3	- 53,4	- 9,4	- 50,0	- 66,0	- 46,2

Noter

(mnkr)	Kommunen			Kommunkoncernen		
	Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017	Årsbokslut 2016
Not 1 Verksamhetens intäkter						
Försäljningsintäkter	22,4	18,4	18,6	22,4	18,4	18,6
Taxor och avgifter	189,4	197,6	188,1	171,3	180,9	172,1
Hyror och arrenden	82,9	74,1	67,1	326,8	312,5	305,6
Bidrag	216,9	243,1	330,4	216,9	243,1	330,4
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	68,2	57,9	52,8	67,9	57,9	52,8
Exploateringsintäkter	33,9	15,6	21,2	33,9	15,6	21,2
Realisationsvinster	9,9	1,3	0,0	1,1	1,3	0,0
Försäkringersättningar	0,4	0,1	0,0	0,4	0,1	0,0
Övriga intäkter	-	0,0	0,0	3,8	3,5	-0,8
Summa verksamhetens intäkter	623,8	608,1	678,3	844,3	833,2	899,9
Not 2 Verksamhetens kostnader						
Löner och sociala avgifter	- 1 345,7	- 1 288,6	- 1 277,3	- 1 379,7	- 1 321,1	- 1 303,9
Pensionskostnader	- 126,1	- 105,1	- 94,4	- 126,1	- 105,1	- 96,7
Köp av huvudverksamhet	- 996,8	- 967,8	- 936,2	- 996,8	- 967,8	- 936,2
Lämnade bidrag	- 84,4	- 70,9	- 67,4	- 84,4	- 70,9	- 67,4
Fastighetskostnader och fastighetsentreprenader	- 109,3	- 102,0	- 106,5	- 241,1	- 239,0	- 243,2
Bränsle, energi och vatten	- 63,1	- 54,7	- 54,9	- 63,1	- 54,7	- 54,0
Lokal- och markhyror	- 66,2	- 57,2	- 55,4	- 31,5	- 25,4	- 27,0
Hyra/leasing anläggningstillgång	- 7,6	- 8,4	- 11,4	- 3,8	- 6,1	- 8,9
Förbrukningsinventarier och förbrukningsmaterial	- 86,1	- 86,3	- 78,1	- 86,1	- 86,3	- 78,1
Tele, IT-kommunikation och postbefordran	- 5,9	- 5,8	- 5,8	- 5,9	- 5,8	- 5,8
Kostnader för transportmedel, transporter och resor	- 25,2	- 23,0	- 21,8	- 25,2	- 23,0	- 21,8
Försäkringspremier och riskkostnader	- 12,8	- 11,6	- 11,2	- 12,8	- 11,6	- 11,2
Övriga främmande tjänster	- 70,8	- 72,5	- 84,3	- 70,6	- 72,5	- 84,3
Anskaffningskostnad såld exploateringsfastighet	- 5,3	- 6,2	- 12,2	- 5,3	- 6,2	- 12,2
Realisationsförluster och utrangering	- 0,2	- 0,1	- 0,5	- 1,7	- 0,1	- 0,5
Övriga kostnader	- 71,3	- 65,2	- 69,2	- 69,5	- 66,1	- 65,3
Summa verksamhetens kostnader	- 3 076,8	- 2 925,5	- 2 886,8	- 3 203,6	- 3 061,8	- 3 016,6
Not 3 Avskrivningar						
Byggnader och anläggningar	- 98,7	- 92,2	- 90,8	- 138,2	- 131,4	- 130,6
Maskiner och inventarier	- 13,4	- 12,3	- 10,8	- 16,0	- 13,8	- 11,8
Summa avskrivningar	- 112,2	- 104,6	- 101,5	- 154,3	- 145,3	- 142,4
Not 4 Jämförelsestörande poster						
<i>Jämförelsestörande poster</i>						
Kapitaltillskott till Tyresö Vindkraft AB	- 18,0	-	-	-	-	-
Realisationsvinst, försäljning av Tyresö Vindkraft AB	4,0	-	-	-	-	-
Nedskrivning Tyresö Vindkraft AB	-	-	-	- 17,7	-	-
Pensionsavsättning förtroendevalda	-	-	- 10,5	-	-	- 10,5
Premieåterbetalning från AFA Försäkring	-	-	-	-	-	-
Vinst vid avyttring av fastighet Tyresö Bostäder	-	-	-	-	-	74,7
Summa jämförelsestörande poster	- 14,0	0,0	- 10,5	- 17,7	0,0	64,2

(mnkr)	Kommunen			Kommunkoncernen		
	Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017	Årsbokslut 2016
Not 5 Skatteintäkter						
Preliminär kommunalskatt	2 336,4	2 253,5	2 131,6	2 336,4	2 253,5	2 131,6
Preliminär slutavräkning innevarande år	- 2,9	- 9,6	- 9,5	- 2,9	- 9,6	- 9,5
Slutavräkningsdifferens föregående år	- 6,9	2,5	1,9	- 6,9	2,5	1,9
Summa skatteintäkter	2 326,6	2 246,4	2 124,1	2 326,6	2 246,4	2 124,1
Not 6 Generella statsbidrag och utjämning						
Inkomstutjämningsbidrag	30,9	68,6	62,4	30,9	68,6	62,4
Strukturbidrag	-	-	-	-	-	-
Införandebidrag	-	-	-	-	-	-
Regleringsavgift	7,4	- 0,5	- 1,6	7,4	- 0,5	- 1,6
Kostnadsutjämningsbidrag	92,1	118,8	99,8	92,1	118,8	99,8
Kommunal fastighetsavgift	76,4	75,1	71,5	76,4	75,1	71,5
Generella bidrag från staten	19,1	17,5	13,0	19,1	17,5	13,0
<i>varav stöd med anledning av flyktingsituationen</i>	<i>9,9</i>	<i>9,0</i>	<i>5,0</i>	<i>9,9</i>	<i>9,0</i>	<i>5,0</i>
Avgift till LSS-utjämning	- 4,7	- 20,2	- 21,1	- 4,7	- 20,2	- 21,1
Summa generella statsbidrag och utjämning	221,3	259,4	224,1	221,3	259,4	224,1
Not 7 Finansiella intäkter						
Aktieutdelning kommunägda bolag	0,2	0,2	0,2	-	-	-
Borgensavgift kommunägda bolag	6,4	5,2	5,1	-	-	-
Överskottsutdelning Kommuninvest	6,2	3,1	2,2	6,2	3,1	2,2
Ränteintäkter	1,2	0,0	0,3	1,3	0,2	0,5
Ränteintäkter på utlämnade lån	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1
Ränteintäkter på kundfordringar	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,2
Övriga finansiella intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa finansiella intäkter	14,4	8,7	8,2	7,9	3,5	3,0
Not 8 Finansiella kostnader						
Räntekostnader på upptagna lån	- 4,4	- 4,1	- 5,9	- 17,3	- 16,1	- 23,8
Räntekostnader på pensionsskuld	- 2,5	- 3,3	- 2,4	- 2,5	- 3,3	- 2,4
Räntekostnader på leverantörsskulder	- 0,1	- 0,1	- 0,1	- 0,1	- 0,1	- 0,1
Finansiella kostnader på optioner	- 0,1	-	-	- 0,1	-	-
Övriga finansiella kostnader	- 0,7	- 0,5	- 0,4	- 0,6	- 0,5	- 0,5
Summa finansiella kostnader	- 7,7	- 8,0	- 8,8	- 20,6	- 20,0	- 26,8

(mnkr)	Kommunen			Kommunkoncernen		
	Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017	Årsbokslut 2016
Not 9 Mark, byggnader och anläggningar						
Ingående anskaffningsvärde	2 723,6	2 703,2	2 727,5	5 077,4	5 039,6	5 035,8
Årets investeringar	135,0	109,7	80,7	173,4	127,5	132,7
Årets försäljningar	-5,8	-0,9	-	-41,3	-0,9	-
Årets utrangeringar	-44,2	-86,7	-104,9	-49,0	-87,3	-128,8
Årets nedskrivningar	-	-	-	-	-	-
Omklassificeringar	0,3	-1,6	-	0,3	-1,6	-
Utgående anskaffningsvärde	2 808,9	2 723,6	2 703,2	5 160,8	5 077,3	5 039,6
Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 122,3	-1 118,3	-1 132,3	-1 720,5	-1 677,7	-1 670,5
Årets försäljningar	-	0,7	-	11,9	0,4	-
Årets utrangeringar	44,2	86,7	104,8	44,2	87,4	117,5
Årets avskrivningar	-98,7	-92,2	-90,8	-138,2	-131,4	-128,6
Årets nedskrivningar	-	-	-	-17,7	-	3,9
Omklassificeringar	-	0,7	-	-	0,7	-
Utgående avskrivningar	-1 176,8	-1 122,3	-1 118,3	-1 820,2	-1 720,5	-1 677,7
Pågående projekt	752,0	606,1	447,9	1 425,6	896,0	489,2
Utgående bokfört värde	2 384,1	2 207,4	2 032,8	4 766,1	4 252,8	3 851,1
Not 10 Maskiner och inventarier						
Ingående anskaffningsvärde	141,1	282,9	274,4	163,4	301,4	294,5
Årets investeringar	4,9	17,3	15,7	8,0	24,2	16,5
Årets försäljningar	-	-0,1	-	-0,2	-0,1	-
Årets utrangeringar	-7,1	-160,6	-7,2	-10,5	-163,6	-9,7
Omklassificeringar	-	1,6	-	-	1,6	-
Utgående anskaffningsvärde	138,9	141,1	282,9	160,7	163,4	301,4
Ingående ackumulerade avskrivningar	-68,3	-216,0	-211,9	-82,5	-231,7	-229,1
Årets försäljningar	-	0,1	-	0,2	0,1	-
Årets utrangeringar	7,1	160,6	6,7	10,4	163,6	9,2
Årets avskrivningar	-13,4	-12,3	-10,8	-16,0	-13,8	-11,8
Omklassificeringar	-	-0,7	-	-	-0,7	-
Utgående avskrivningar	-74,7	-68,3	-216,0	-87,9	-82,5	-231,7
Pågående projekt	11,1	3,4	6,9	11,1	3,4	6,9
Utgående bokfört värde	75,3	76,1	73,8	83,9	84,3	76,6
Not 11 Finansiella anläggningstillgångar – aktier och andelar						
Aktier i Tyresö Bostäder AB	50,0	50,0	50,0	-	-	-
Aktier i Tyresö Näringslivs AB	12,5	12,5	12,5	-	-	-
Aktier i Tyresö Vindkraft AB	-	0,1	0,1	-	-	-
Aktier i Stockholmsregionens Försäkring AB	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1
Övriga aktier	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Kommuninvest ekonomisk förening	40,7	40,7	40,7	40,7	40,7	40,7
Andel i bostadsrätter	10,4	10,4	10,4	10,4	10,4	10,4
Tyrestaskogen, grundfond	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Summa aktier och andelar	121,1	121,1	121,1	58,6	58,6	58,5

(mnkr)	Kommunen			Kommunkoncernen		
	Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017	Årsbokslut 2016
Not 12 Finansiella anläggningstillgångar – långfristiga fordringar						
Utlämnade gatukostnadslån	13,4	7,2	6,4	13,4	7,2	6,4
Avgår kortfristig del av långfristigt lån	- 1,0	- 0,6	- 0,5	- 1,0	- 0,6	- 0,5
Finansiell placering i optioner	1,3	-	-	1,3	-	-
Övriga långfristiga fordringar	1,7	1,8	2,0	2,9	2,8	3,0
Summa långfristiga fordringar	15,4	8,5	7,9	16,5	9,5	8,9
Summa finansiella anläggningstillgångar (not 11 och 12)	136,5	129,6	129,0	75,1	68,1	67,4
Not 13 Förråd, exploateringstillgångar med mera						
Förråd presentartiklar och gåvor	-	-	0,3	-	-	0,3
Exploateringsmark Trollbäcken	6,1	9,9	9,9	6,1	9,9	9,9
Exploateringsmark Bollmora	6,1	6,1	10,6	6,1	6,1	10,6
Exploateringsmark Tyresö Strand	40,8	40,7	40,7	40,8	40,7	40,7
Exploateringsmark Östra delarna av Tyresö	13,2	13,2	13,2	13,2	13,2	13,2
Exploateringsmark Länna och Skrubba	0,1	0,0	-	0,1	0,0	-
Summa förråd, exploateringstillgångar med mera	66,2	70,0	74,8	66,2	70,0	74,8
Not 14 Kortfristiga fordringar						
Kundfordringar	23,3	33,4	24,3	24,7	34,3	20,1
Värdereglering av kundfordringar	- 0,4	- 0,8	- 1,8	- 0,4	- 0,8	- 1,8
Fordran statsbidrag	9,4	21,6	62,3	9,4	21,6	62,3
Skattefordringar	28,7	26,3	30,5	28,7	26,3	30,5
Övriga kortfristiga fordringar	8,8	8,1	33,4	9,7	10,0	34,7
Upplupna ränteintäkter	6,4	5,2	5,1	6,4	5,2	5,1
Upplupna skatteintäkter	-	0,0	3,8	-	0,0	3,8
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	79,1	75,0	72,4	111,6	73,7	69,3
Summa kortfristiga fordringar	155,3	168,7	230,0	190,1	170,2	223,9
Not 15 Kassa och bank						
Kassa	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
Bankmedel	129,4	100,1	153,5	170,4	220,4	286,3
Summa kassa och bank	129,4	100,1	153,5	170,4	220,4	286,3
Tyresö kommun har en koncernkontokredit på 150 mnkr som inte var utnyttjad vid bokslutstillfället.						
Not 16 Eget kapital						
Ingående kapital enligt balansräkningen*	1 070,1	985,6	958,6	1 603,4	1 495,4	1 373,1
Periodens resultat	- 24,4	84,5	27,0	- 5,6	108,0	122,3
Summa eget kapital	1 045,7	1 070,1	985,6	1 597,8	1 603,4	1 495,4

* I kommunens totala egna kapital ingår ingen skuld till renhållningskollektivet eller till VA-kollektivet (se även not 24).

(mnkr)	Kommunen			Kommunkoncernen		
	Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017	Årsbokslut 2016
Not 17 Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser						
Avsatt till pensioner, tjänstemän						
Ingående avsättning pensioner, exklusive ÖK-SAP	185,4	167,5	155,3	185,4	167,5	155,3
Försäkring	-	-	-	-	-	-
Ränteuppräknig	2,0	2,6	2,4	2,0	2,6	2,4
Basbeloppsuppräknig	2,9	1,8	-0,6	2,9	1,8	-0,6
Nya utbetalningar	-5,9	-5,7	-5,5	-5,9	-5,7	-5,5
Sänkning av diskonteringsränta	-	-	-	-	-	-
Intjänad PA-KL	-	-	-	-	-	-
Slutbetalning förmånsbestämd ålderspension	-	0,0	-	-	0,0	-
Intjänad förmånsbestämd ålderspension	32,6	19,3	15,6	32,6	19,3	15,6
Nya efterlevandepensioner	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Övrig post	-0,7	-0,4	-0,1	-0,7	-0,4	-0,1
<i>Utgående avsättning, exklusive särskild löneskatt</i>	<i>216,7</i>	<i>185,4</i>	<i>167,5</i>	<i>216,7</i>	<i>185,4</i>	<i>167,5</i>
Löneskatt	52,6	45,0	40,6	52,6	45,0	40,6
Summa avsatt till pensioner, exklusive ÖK-SAP	269,2	230,4	208,1	269,2	230,4	208,1
Ingående avsättning pensioner ÖK-SAP	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Förändring under året ÖK-SAP	-0,1	0,1	0,0	-0,1	0,1	0,0
<i>Utgående avsättning, exklusive särskild löneskatt</i>	<i>0,0</i>	<i>0,1</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,1</i>	<i>0,0</i>
Löneskatt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa avsatt till pensioner ÖK-SAP	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0
Summa avsatt till pensioner, tjänstemän	269,2	230,5	208,1	269,2	230,5	208,1
(se även specifikation, not 17a)						
Avsatt till pensioner, förtroendevalda						
Avsättning för förtroendevaldas pensioner, OPF-KL och PFA	10,1	8,1	9,0	10,1	8,1	9,0
Löneskatt	2,4	2,0	2,2	2,4	2,0	2,2
Summa avsatt till pensioner, förtroendevalda	12,5	10,0	11,2	12,5	10,0	11,2
Summa avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	281,7	240,6	219,3	281,7	240,6	219,3
Not 17a Specifikation per förmån						
Pensionsbehållning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Förmånsbestämd ålderspension	210,1	176,0	157,4	210,1	176,0	157,4
Pension till efterlevande	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
PA-KL pensioner	5,5	8,2	8,9	5,5	8,2	8,9
Särskild avtalspension ÖK-SAP	-	0,1	-	-	0,1	-
Löneskatt	52,6	45,0	40,6	52,6	45,0	40,6
Summa specifikation, not 17a	269,2	230,5	208,1	269,2	230,5	208,1
Antal tjänstemän som enligt avtal har rätt till visstidspension	0	1	0	0	1	0
Aktualiseringsgrad	98,0 %	98,0 %	97,0 %	98,0 %	98,0 %	97,0 %

(mnkr)	Kommunen			Kommunkoncernen		
	Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017	Årsbokslut 2016
Not 18 Långfristiga skulder						
Lån i banker och kreditinstitut (se specifikation, not 18a)	680,0	680,0	820,0	2 454,9	2 157,1	2 099,2
Långfristig leasingsskuld	0,3	-	-	0,3	-	-
Gatukostnadsbidrag	110,1	70,3	62,7	110,1	70,3	62,7
VA-anslutningsbidrag	127,5	114,5	71,6	119,4	114,5	71,6
Investeringsbidrag	200,4	147,0	128,9	187,7	134,3	119,9
Investeringsfond VA	5,0	-	-	5,0	-	-
Investeringsfond renhållning	12,0	-	-	12,0	-	-
Summa långfristiga skulder	1 135,3	1 011,8	1 083,3	2 889,4	2 476,2	2 353,5
Investeringsbidrag, gatukostnadsersättningar och anslutningsavgifter periodiseras linjärt under samma nyttjandetid som motsvarande tillgång har.						
Not 18a Uppgifter om lån i banker och kreditinstitut						
Lån som förfaller inom						
0-1 år	330,0	270,0	300,0	840,0	505,0	620,0
1-3 år	200,0	320,0	380,0	959,9	1 105,0	950,0
3-5 år	100,0	90,0	140,0	470,0	547,1	529,2
Senare än 5 år	50,0	-	-	185,0	-	-
Summa	680,0	680,0	820,0	2 454,9	2 157,1	2 099,2
Kreditgivare						
Nordea Hypotek	-	-	-	75,0	75,0	-
Handelsbanken	-	-	-	-	-	-
Kommuninvest	680,0	680,0	820,0	2 179,9	2 082,1	2 099,2
SEB	-	-	-	200,0	-	-
Summa kreditgivare	680,0	680,0	820,0	2 454,9	2 157,1	2 099,2

Checkräkningskrediterna uppgår till 150 mnkr, varav 0 mnkr var utnyttjad per den 31 december 2018.

Kommunens snittränta per den 31 december 2018 uppgick till 0,63 procent inklusive derivat.

Tyresö Bostäder AB:s snittränta per den 31 december 2018 uppgick till 0,38 procent inklusive derivat, exklusive borgensavgift.

Tyresö Vindkraft AB:s låneskuld uppgick till 35 mnkr per den 31 december 2018 och räntan är bunden till 0 83 procent.

Kommunens räntebindningstid uppgår till 562 dagar.

Tyresö Bostäder AB:s räntebindningstid uppgår till 605 dagar.

Not 19 Kortfristiga skulder						
Leverantörsskulder	136,8	117,0	107,5	163,4	151,7	133,0
Personalens skatter och avgifter	51,2	45,7	46,8	51,2	45,7	46,8
Moms och punktskatter	5,2	4,3	5,3	7,3	4,3	5,3
Övriga kortfristiga skulder	60,5	38,0	46,0	57,7	40,4	58,6
Upplupna pensionskostnader	43,9	46,0	44,2	43,9	46,0	44,2
Upplupen löneskatt	11,2	11,8	11,2	11,2	11,8	11,2
Upplupna semesterlöner	70,7	67,0	67,2	70,7	67,0	67,2
Upplupna räntekostnader	1,3	1,9	1,7	1,3	1,9	1,7
Förutbetalda skatteintäkter	19,4	16,6	9,5	19,4	16,6	9,5
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter*	83,8	81,0	66,4	108,4	113,3	91,0
Summa kortfristiga skulder	483,9	429,4	405,7	534,4	498,8	468,4

* Ingår skuld till renhållningskollektivet med 8,4 mnkr och till VA-kollektivet med 6,8 mnkr (se även not 24).

(mnkr)	Kommunen			Kommunkoncernen		
	Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017	Årsbokslut 2016
Not 20 Pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulder och/eller avsättningar						
Ansvarsförbindelse för pensioner intjänade före 1998						
Ingående ansvarsförbindelse	624,5	638,1	663,6	624,5	638,1	663,6
Ränteuppräknig	3,8	7,3	7,4	3,8	7,3	7,4
Basbeloppsuppräknig	9,8	10,8	1,4	9,8	10,8	1,4
Gamla utbetalningar	-34,8	-33,7	-32,5	-34,8	-33,7	-32,5
Sänkning av diskonteringsränta	-	-	-	-	-	-
Aktualisering	-	0,1	-0,2	-	0,1	-0,2
Bromsen	-	-	-	-	-	-
Övrig post	9,0	1,9	-1,5	9,0	1,9	-1,5
<i>Utgående ansvarsförbindelse, exklusive särskild löneskatt</i>	<i>612,2</i>	<i>624,5</i>	<i>638,1</i>	<i>612,2</i>	<i>624,5</i>	<i>638,1</i>
Löneskatt	148,5	151,5	154,8	148,5	151,5	154,8
Summa pensionsförpliktelser KPA	760,7	776,0	792,9	760,7	776,0	792,9
Pensionsskuld Södertörns Brandförsvarsförbund, inklusive löneskatt	-	-	19,4	-	-	19,4
Förtroendevaldas pensioner*	4,4	3,6	-	4,4	3,6	-
Löneskatt	1,1	0,9	0,0	1,1	0,9	0,0
Summa pensionsförpliktelser	766,1	780,5	812,3	766,1	780,5	812,3
* Tyresö kommun har två förtroendevalda som enligt avtal har rätt till visstidspension.						
Not 21a Borgensåtaganden						
Tyresö Bostäder AB	1 740,0	1 440,0	1 240,0	-	-	-
Tyresö Vindkraft AB	34,9	37,1	39,2	-	-	-
Tyresö Sportcenter AB	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Tyresö Nya Badanläggning AB	140,0	140,0	140,0	140,0	140,0	140,0
Trollbäckens Tennisklubb	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Brf Hanviken (Aniara)	23,1	34,5	34,6	23,1	34,5	34,6
Tyresö Strands Båtklubb	3,3	-	-	3,3	-	-
Tyresö Bangolfklubb	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1
Summa borgensåtaganden	1 945,8	1 656,1	1 458,4	170,9	179,0	179,2

Not 21b Solidarisk borgen

Tyresö kommun har i september 2010 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 288 kommuner som per den 31 december 2018 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening. Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Tyresö kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per den 31 december 2018 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 404 804 079 439 kronor och totala tillgångar till 406 323 006 299 kronor. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 2 481 855 264 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 2 491 606 163 kronor.

(mnkr)	Kommunen			Kommunkoncernen		
	Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017	Årsbokslut 2016
Not 22 Övriga ansvarsförbindelser						
Garantiåtagande FASTIGO	-	-	-	0,4	0,3	0,3
Summa övriga ansvarsförbindelser	0,0	0,0	0,0	0,4	0,3	0,3
Not 23a Hyres- och leasingåtaganden, operationella						
Inom ett år	10,5	3,5	5,6	3,7	1,9	1,6
Senare än ett år men inom fem år	117,3	59,9	20,8	92,4	21,2	18,5
Senare än fem år	377,9	474,6	510,4	370,7	467,5	465,0
Summa hyres- och leasingåtaganden	505,7	538,0	536,8	466,8	490,6	485,1
Not 23b Hyres- och leasingåtaganden, finansiella						
Inom ett år	-	-	-	-	-	-
Senare än ett år men inom fem år	0,3	-	-	0,3	-	-
Senare än fem år	-	-	-	-	-	-
Summa hyres- och leasingåtaganden	0,3	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0
Summa panter och ansvarsförbindelser (not 20-23)	3 217,9	2 974,6	2 807,5	1 404,5	1 450,4	1 476,9

(mnkr)	Kommunen		
	Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017	Årsbokslut 2016
Not 24 Vatten och avlopp			
Resultatrapport Vatten och avlopp			
Verksamhetens intäkter	93,0	79,8	71,9
Verksamhetens kostnader	-73,0	-65,8	-56,5
Avskrivningar	-9,6	-9,0	-8,8
Verksamhetens nettokostnader	10,4	5,0	6,6
Finansiella intäkter	-	-	-
Finansiella kostnader	-2,9	-2,9	-4,0
Årets resultat	7,5	2,1	2,6
Avsättning/återföring förutbetalad intäkt VA-kollektivet	-2,5	-2,1	-2,1
Avsättning till investeringsfond VA	-5,0	-	-
Resultat efter bokslutsdisposition	0,0	0,0	0,5
Balansrapport Vatten och avlopp			
Anläggningstillgångar			
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	281,1	264,4	259,3
Maskiner och inventarier	0,7	0,4	0,5
Summa anläggningstillgångar	281,8	264,8	259,8
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar	0,0	20,3	2,3
Summa omsättningstillgångar	0,0	20,3	2,3
SUMMA TILLGÅNGAR	281,8	285,1	262,0
Ingående eget kapital	4,2	2,1	-0,5
Årets resultat	7,5	2,1	2,6
Summa eget kapital	11,7	4,2	2,1
Kortfristiga skulder	4,4	5,1	2,5
Långfristiga skulder	265,7	275,8	257,4
Summa avsättningar och skulder	270,1	280,9	259,9
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	281,8	285,1	262,0

Redovisningsprinciper

Kommunen

Kommunens redovisning är upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR), vilket bland annat innebär att

- intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras kommunen och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt
- fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta
- tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde där inget annat anges. Periodisering av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed.

Gränsdragning mellan kostnad och investering. Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandeperiod om minst 3 år klassificeras som anläggningstillgång om beloppet överstiger gränsen för mindre värde. Gränsen i Tyresö kommun har satts till 50 000 kr. För investeringar i hyrda lokaler har gränsen beslutats till 500 000 kr.

Anläggningstillgångar. Enligt rekommendation RKR 18.1 bokförs investeringsbidrag, anslutningsavgifter och gatukostnadsersättningar som en förutbetalad intäkt och periodiseras över anläggningens nyttjandeperiod.

Avskrivningar görs för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning, det vill säga lika stora nominella belopp varje år. Avskrivning påbörjas när tillgången tas i bruk. För tillgångar i form av mark och pågående arbeten görs inga avskrivningar.

Intervall avskrivningstider:

Byggnader	3–50 år
Maskiner och inventarier	3–25 år
Aktier och andelar	ingen avskrivning
Mark, bostadsrätter	ingen avskrivning

Omprövning av nyttjandeperiod ska ske om det finns omständigheter som pekar på att det är nödvändigt.

Kommunen tillämpar komponentavskrivning enligt rekommendation RKR 11.4. För anläggningstillgångar med komponenter som har olika nyttjandeperiod och där varje komponents anskaffningsvärde är betydande i förhållande till totalt anskaffningsvärde för investeringen ska uppdelning göras på komponenter. Detta för att avskrivningarna ska ge en rättvisande resultatredovisning.

Egen nedlagd tid som är direkt hänförlig till investeringsprojekt debiteras investeringen med faktisk lönekostnad, enligt RKR 11.4.

Skatteintäkter. Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) decemberprognos i enlighet med rekommendation RKR 4.2.

Lånekostnader belastar resultatet för den period de hänförs till, enligt huvudmetoden i rekommendation RKR 15.1, vilket innebär att inga lånekostnader ingår i anskaffningsvärdet för investeringar. Kommunen tillämpar säkringsredovisning för räntetak i form av optioner enligt RKR 21.

Pensionsskuld före 1998 redovisar Tyresö kommun som en ansvarsförbindelse, enligt blandmodellen. Pensionsskuld som uppkommit från och med 1 januari 1998 redovisas som en avsättning i balansräkningen och årets förändring redovisas som verksamhetskostnad i resultaträkningen. Pensionsskuldens räntekostnad redovisas bland finansiella kostnader i resultaträkningen. Pensionsförpliktelser värderas enligt RIPS 17.

Jämförelsestörande poster särredovisas på egen rad i resultaträkningen samt i not. För att en post ska betraktas som jämförelsestörande, ska posten uppgå till ett väsentligt belopp samt vara av sådant slag att den är viktig att uppmärksamma vid jämförelse med andra perioder, enligt RKR 3.1.

Sammanställd redovisning

I den kommunala koncernen ingår samtliga bolag och kommunförbund i vilka kommunen har ett betydande inflytande. Den sammanställda redovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden. Konsolidering sker med proportionell metod.

Kommunkoncernens medlemmar och ägarandelar:

• Tyresö Bostäder AB	100 %
• Tyresö Näringslivsaktiebolag	100 %
• Tyresö Vindkraft AB	100 %
• Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund	29,6 %
• Södertörns överförmyndarnämnd	13,16 %
• Södertörns brandförsvarsförbund	9,04 %
• Världus AB	5,5 %
• Stockholmsregionens Försäkrings AB	4,07 %
• SKL Inera AB	0,16 %

Samtliga bolag där kommunens ägarandel överstiger 20 procent av rösterna konsolideras. Undantaget är Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund, där konsolideringsskyldighet ej föreligger enligt rekommendation RKR 8.2, på grund av dess marginella ekonomiska betydelse för kommunen.

De kommunala bolagen tillämpar årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd. Vid avvikelse i redovisningsprinciper mellan kommunen och de kommunala bolagen är kommunens redovisningsprinciper vägledande för den sammanställda redovisningen.

Ordlista

ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Tillgångar i mark, byggnader, maskiner och inventarier.

ANSLAG

En summa pengar som kommunfullmäktige sagt att en viss verksamhet får kosta. Den nämnd som tilldelats ett ramanslag måste hålla sig inom denna ram.

AVSKRIVNINGAR

Planmässig värdenedsättning av anläggningstillgångar, ungefär motsvarande förslitningen.

BALANSKRAV

Lagkrav på att kommuner ska bedriva sin verksamhet så att intäkterna överstiger kostnaderna varje budgetår. Om balanskravet inte uppfylls, det vill säga att ett underskott uppstår, måste motsvarande överskott uppnås senast det andra budgetåret efter att underskottet uppstod.

BALANSRÄKNING

Visar kommunens ekonomiska ställning på bokslutsdagen samt hur kapitalet har använts (tillgångar) och hur det anskaffats (skulder och eget kapital).

BLANDMODELLEN

De redovisningsregler som idag gäller för kommuner och landsting. Enligt reglerna ska pensionsåtaganden som ingåtts före 1998 inte redovisas i balansräkningen, medan pensionsåtaganden som ingåtts senare måste redovisas.

DRIFTBUDGET

Den del av kommunens budget som innehåller anslag för den löpande driften av olika verksamheter (alltså inga investeringar).

FINANSNETTO

Ränteintäkter minus räntekostnader.

GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

För verksamheten ska anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. För ekonomin ska anges de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning (KL 8 kap 4–5§).

INTERNRÄNTA

Kalkylmässig ränta för det kapital (bundet i anläggnings- och omsättningstillgångar) som utnyttjas inom en viss verksamhet.

INTÄKT

Periodiserad inkomst, förekommer endast i driftbudgeten.

INVESTERING

Den händelse då kommunen anskaffar anläggningar, inventarier etc som har en varaktighet under flera år. Investeringar i kommunen har definierats som objekt överstigande 50 000 kronor och med en varaktighet på minst tre år.

INVESTERINGSBUDGET

Den del av kommunens budget som innehåller anslag för investeringar i anläggningar, inventarier etc med en varaktighet under flera år.

KAPITALKOSTNADER

Benämning för internränta och avskrivning.

KASSAFLÖDEANALYS

Visar hur kommunen har finansierat sin verksamhet. Skillnaden mellan tillförda och använda medel beskriver hur kommunens rörelsekapital har förändrats.

KORTFRISTIGA SKULDER

Lån och skulder som ska återbetalas inom ett år.

KOSTNAD

Periodiserad utgift, förekommer endast i driftbudgeten.

LÅNGFRISTIGA SKULDER

Skulder som ska återbetalas senare än ett år framåt.

NETTODRIFTKOSTNADER

Driftkostnader efter avdrag för driftbidrag, avgifter och ersättningar. Finansieras med skattemedel.

OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR

Tillgångar i förråd, fordringar, kassa och bank.

PERIODISERING

Fördelning av kostnader och intäkter på de redovisningsperioder till vilka de hör.

REALISATIONSVINST

Skillnaden mellan försäljningspris och anskaffningsvärde för en tillgång, till exempel mark eller byggnader.

RESULTATRÄKNING

Sammanfattar årets kostnader och intäkter och visar årets resultat samt redovisar hur det egna kapitalet förändrats.

SOLIDITET

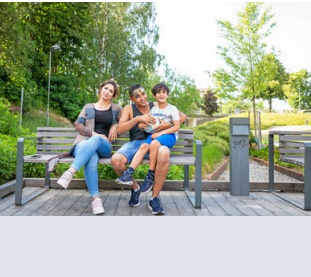
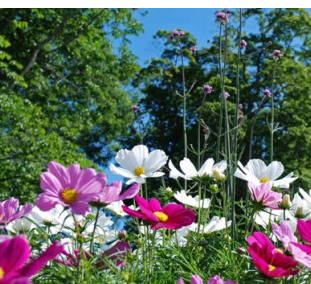
Andelen eget kapital av de totala tillgångarna, det vill säga graden av egna finansierade tillgångar.

Saker vi är stolta över...

- Goda resultat i medborgarundersökningar
- Starkt föreningsstöd, aktiva föreningar
- Entreprenörsanda
- Hög sysselsättningsgrad
- Låga koldioxidutsläpp
- Högt valdeltagande
- God medborgarinformation via Servicecenter och webb

tyresö kommun

Postadress 135 81 Tyresö
Besöksadress Marknadsgränd 2
Telefon 08-578 291 00

E-post kommun@tyreso.se
www.tyreso.se
www.facebook.se/tyresokommun